

“Van droom naar daad,
de reis van het G1000
Schagen Burgerberaad”

**Universiteit
Utrecht**

Een narratief onderzoek naar de verhalen van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad

Colofon

Josephine Wijngaard

Master Communicatie, Beleid en Management

Universiteit Utrecht

Studentnummer: 6442951

Email: J.a.j.wijngaard@students.uu.nl

Datum: 16 augustus 2024

Begeleider en eerste beoordelaar: Dr. Madeline Winnubst

Tweede beoordelaar: Dr. Pauline Hörmann

Afstudeerstage bij Stichting G1000.nu

**Universiteit
Utrecht**

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie onderzoek, met de titel: 'van droom naar daad, de reis van het G1000 Schagen burgerberaad'. Deze scriptie is geschreven ter afronding van de master Communicatie, Beleid en Management aan het departement Bestuurs- en Organiseringswetenschap, Universiteit Utrecht (USBO).

Het betrekken van burgers bij de besluitvorming vind ik een van de meest relevante ontwikkelingen in de hedendaagse samenleving. Te veel burgers hebben het gevoel te weinig inspraak te hebben op de besluiten die hen raken. De kloof tussen de burger en overheid wordt steeds groter en de vraagstukken complexer om zonder samenwerking op te lossen. Ik ben van mening dat het G1000 burgerberaad hier een mooi instrument voor is, om de hele samenleving samen te brengen en te laten praten over wat zij belangrijk vinden. Het is een stap in de goede richting van de ontwikkeling van een moderne democratische samenleving. Ik ben dankbaar dat ik afgelopen jaar in mijn werk en vanuit dit onderzoek dit innovatieve proces van dichtbij heb kunnen ervaren.

Ik kijk terug op interessante gesprekken met de respondenten van het onderzoek. Ik wil hen bedanken voor hun vertrouwen, openhartigheid en de bereidheid om hun (levens)verhalen met mij te delen. Het was bijzonder om uit mijn eigen 'Utrechtse bubbel' te stappen en bijzondere connecties aan te gaan met 19 burgers uit de gemeente Schagen.

Ik wil daarnaast een aantal mensen bedanken voor hun hulp en steun tijdens het schrijven van mijn masterscriptie. In het bijzonder mijn collega's *Mirjam de Pagter* en *Harm van Dijk* van G1000.nu. Zij hebben mij de kans gegeven om deel uit te maken van een hecht en divers team, mee te werken in de organisatie en het verder ontwikkelen van G1000 burgerberaden en veel professionele vaardigheden op te doen. Daarnaast heb ik ook alle vrijheid gekregen in het opzetten van mijn eigen onderzoek, hebben ze de nodige vragen beantwoord en feedback gegeven. Ik wil ook *Wendy van Ulden* bedanken voor haar luisterend oor en waardevolle advies tijdens mijn afstudeerperiode. *Nico Vlaming* wil ik bedanken voor zijn altijd snelle ondersteuning bij diverse kwesties en vele gezellige momenten. Ook wil ik graag het projectteam G1000 Schagen vanuit de gemeente bedanken voor het instemmen met de uitvoering van mijn onderzoek en het aanbieden van ruimtes op het gemeentehuis voor mijn gesprekken met de respondenten van dit onderzoek.

Ik hoop door middel van dit onderzoek, en de aanbevelingen die ik in deze masterscriptie doe, een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de doorontwikkeling van het G1000 burgerberaad en het voortbestaan van Stichting G1000.nu.

Ik wil graag mijn scriptiebegeleider, Madeline Winnubst, bedanken voor het in contact brengen met Stichting G1000.nu via het gastcollege van Mirjam op USBO. Zonder die ontmoeting zou de kans om daar te werken en onderzoek te doen het afgelopen jaar niet mogelijk zijn geweest. Daarnaast ben ik Madeline dankbaar voor de geboden flexibiliteit, snelle reacties en waardevolle feedback.

Met het inleveren van mijn masterscriptie van de master Communicatie, Beleid en Management sluit ik ook een periode van 6 jaar USBO af, evenals mijn studententijd. Ik kijk positief terug op deze periode, omdat ik enorm veel heb geleerd en vele waardevolle nieuwe mensen heb ontmoet. Mijn dank gaat uit naar mijn vriend, vriendinnen en huisgenoten voor hun constante steun en afleiding. Tot slot wil ik mijn ouders en mijn broer bedanken voor hun onvoorwaardelijke liefde, hulp en support.

Ik wens u veel leesplezier,

Josephine Wijngaard

Samenvatting

Het oplossen van complexe maatschappelijke problemen vraagt om brede steun en participatie vanuit de samenleving. Veel Nederlanders zijn bezorgd over de ontwikkelingen in het land, verliezen steeds meer vertrouwen in overheidsinstanties en worden minder politiek en maatschappelijk actief. Het betrekken van burgers bij het vormen van beleid kan helpen bij het vinden van oplossingen en het versterken van het vertrouwen tussen burgers en overheid. Binnen de deliberatieve democratie gaan burgers met elkaar in gesprek en nemen op basis van gedeelde argumentatie politieke besluiten. Het G1000 burgerberaad in Nederland is een voorbeeld van een democratische innovatie waarbij een groep burgers door middel van loting voor meerdere dagen bij elkaar wordt gebracht om via dialoog tot oplossingen te komen voor maatschappelijke thema's.

Eerder onderzoek naar burgerberaden richt zich vaak op de beleidsuitkomsten of de invloed van burgerberaden op verschillende democratische waarden. Deze onderzoeken zijn dan vaak kwantitatief van aard. Er is echter nog weinig onderzoek gedaan naar de ervaringen van de deelnemers van het burgerberaad. Deze ervaring is juist belangrijk omdat die een belangrijke rol speelt in de acceptatie van de uitkomsten door deelnemers, hun bereidheid om in de toekomst opnieuw deel te nemen en het vertrouwen in de organiserende instanties.

Dit onderzoek heeft als doel de narratieven van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad in kaart te brengen om zo te onderzoeken hoe zij het proces tijdens het burgerberaad ervaren en hoe het verloop van het proces hun ervaring beïnvloedt en verandert. De hoofdvraag van het onderzoek is: *Welke narratieven komen naar voren in de verhalen die deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad vertellen over hun deelname aan het proces en welke betekenis geven zij hieraan?* Deze vraag is onderzocht door middel van kwalitatief onderzoek naar de casus van het G1000 Schagen burgerberaad dat plaats heeft gevonden van maart 2024 tot juni 2024. Er zijn narratieve interviews afgenomen met 19 deelnemers op twee momenten in het proces. In totaal zijn er 32 interviews uitgevoerd. Deze zijn vervolgens op thematische wijze geanalyseerd. Daarnaast is er een literatuurstudie uitgevoerd naar theorieën over de deliberatieve democratie, procedurele rechtvaardigheid en participatie theorie.

In de resultaten komen vier narratieven naar voren. Het eerste narratief "vertrouwen en wantrouwen" laat zien dat er wantrouwen heerst onder de deelnemers bij de start van het burgerberaad wat voortkomt uit eerdere ervaringen met de gemeente. Dit weerhoudt hen er niet van om deel te nemen aan het burgerberaad en de deelnemers zien het ook als een kans om frustraties hierover te uiten. Geleidelijk groeit vertrouwen in het burgerberaad en betrokkenheid tussen burger en overheid, hoewel er scepsis blijft bestaan over de rol van de gemeente en de realisatie van de uitkomsten. Om het vertrouwen te herstellen is het belangrijk dat de gemeente de uitkomsten serieus neemt en hierover terugkoppelt. Het tweede narratief "motivatie en betrokkenheid" toont aan dat de persoonlijke uitnodiging, de kans om frustraties te uiten en ideeën in te brengen belangrijke drijfveren zijn voor deelname aan het burgerberaad. De betrokkenheid groeit gedurende het proces, de deelnemers ontwikkelen eigenaarschap over hun ideeën en er ontstaat de wens om langdurig betrokken te blijven. Dit versterkt ook hun politieke en maatschappelijke ambitie.

Het derde narratief "verbinding en samenwerking" laat zien dat het burgerberaad onbekende deelnemers samenbrengt door het delen van persoonlijke verhalen, wat leidt tot nieuwe connecties en een gevoel van gemeenschappelijkheid. Deelnemers waarderen de constructieve samenwerking en de diversiteit aan perspectieven wat bijdraagt aan effectieve interacties zowel binnen als buiten het

burgerberaad om. Het vierde narratief “praktische organisatie” maakt duidelijk dat bepaalde informatie over het burgerberaad onduidelijk is voor de deelnemers. De deelnemers ervaren praktische uitdagingen zoals tijdsdruk, hoge werklast en technische obstakels. Positieve aspecten zoals een goed verzorgde lunch en vriendelijk personeel dragen bij aan het gevoel dat de gemeente investeert in de burgers en de uitkomsten serieus neemt. Concluderend kan worden gesteld dat de narratieven veel overlappende maar ook tegenstrijdige aspecten vertonen, wat aangeeft dat ze tegelijkertijd naast elkaar bestaan en elkaar beïnvloeden. Het narratief “vertrouwen en wantrouwen” is daarbij het meest overkoepelend en staat in relatie tot de andere narratieven.

De toegevoegde waarde van dit onderzoek aan de bestaande theorie ligt in de nadruk op de invloed van de context, het wantrouwen, op het proces en de uitkomsten van een burgerberaad. De motivatie en betrokkenheid die ontstaat zorgt voor groeiend vertrouwen bij de deelnemers, zowel in het proces als in de relatie tussen burgers en overheid. Daarnaast laat het onderzoek zien dat de politieke inbedding en wederzijdse betrokkenheid tussen de burgers en overheid bijdragen aan versterkt vertrouwen, zonder de sociale impact of eigenaarschap van de deelnemers te verminderen. De verbinding die ontstaat tussen de deelnemers zorgt er ook voor dat de deelnemers onderling vertrouwen ontwikkelen tijdens het proces. Deze relaties tussen de narratieven zijn nog niet eerder zo duidelijk naar voren gekomen en zijn daarom een aanvulling op de literatuur.

Inhoudsopgave

Colofon	1
Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleem- en vraagstelling	9
1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie	9
1.4 Leeswijzer.....	10
2 Het G1000 burgerberaad in perspectief	11
3 Theoretisch kader.....	13
3.1 Klassieke modellen van de democratie	13
3.2 Deliberatieve democratie	13
3.3 Mini-publiek	14
3.3.1 Burger jury/ planning cel:	16
3.3.2 Consensus conferenties.....	17
3.3.3 Deliberatieve peiling.....	18
3.3.4 Burger assemblee	18
3.3.5 G1000 burgerberaad in Nederland.....	20
3.4 Deliberatieve proces principes	21
3.5 Procedurele rechtvaardigheid	23
3.6 Relatie deliberatieve democratie en procedurele rechtvaardigheid.....	24
3.6.1 Dimensies procedurele rechtvaardigheid.....	25
3.6.2 CLEAR-model	25
3.7 Samenvatting	26
4 Methoden.....	28
4.1 Onderzoeksdesign.....	28
4.1.1 Kwalitatief onderzoek:.....	28
4.1.2 Case studie G1000 Schagen.....	28
4.2 Onderzoeksmethoden	30
4.2.1 Respondenten selectie:	30
4.2.2 Narratieve interviews	31
4.3 Narratieve analyse	32
4.4 Kwaliteitscriteria	33
4.5 Rol van onderzoeker	34
4.6 Ethiek	34

5	Resultaten.....	36
5.1	Narratief 1: vertrouwen en wantrouwen	36
5.2	Narratief 2: motivatie en betrokkenheid.....	40
5.3	Narratief 3: verbinding en samenwerking	44
5.4	Narratief 4: praktische organisatie	47
5.5	Overige bevindingen	49
6	Analyse	50
6.1	Vertrouwen en wantrouwen	50
6.2	Motivatie en betrokkenheid	50
6.3	Verbinding en samenwerking	51
6.4	Praktische organisatie.....	51
6.5	Relaties tussen narratieven	52
6.6	Samenvatting	52
7	Conclusie	54
7.1	Aanbevelingen voor Stichting G1000.nu	56
7.2	Aanbevelingen voor gemeenten, provincies en de rijksoverheid	57
8	Discussie	58
8.1	Aanbeveling voor vervolgonderzoek	59
	Literatuurlijst	60
	Bijlage	66
	Bijlage 1 Respondentenlijst	66
	Bijlage 2 Informed consent formulier	67
	Bijlage 3 Codeboom.....	68

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het oplossen van complexe maatschappelijke problemen vraagt om brede steun en participatie vanuit de samenleving. De implementatie van het klimaatbeleid raakt bijvoorbeeld alle bestuurslagen en dringt diep door tot allerlei sectoren waarbij de belangen vaak tegenstrijdig zijn (Eindrapportage adviescommissie burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid, 2021). Bijna de hele samenleving wordt dagelijks hierdoor beïnvloed. Daarnaast kunnen deze problemen niet individueel worden opgelost en vraagt het om gezamenlijk overleg tussen verschillende betrokken partijen en actieve burgerparticipatie. Naar aanleiding van een motie uit de Tweede Kamer (Mulder, 2020) heeft een onafhankelijke commissie, onder leiding van Alex Brenninkmeijer, onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om burgers meer te betrekken bij het klimaatbeleid (Eindrapportage adviescommissie burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid, 2021). Het betrekken van burgers bij het vormen van beleid kan ook helpen bij het versterken van het vertrouwen tussen burgers en overheid (Bisschops, 2022). Veel Nederlanders zijn bezorgd over de ontwikkelingen van het land en verliezen steeds meer vertrouwen in overheidsinstanties (Wagemans et al., 2023). David van Reybrouck (2013) omschrijft dit als het ‘democratisch vermoeidheidssyndroom’, waardoor minder mensen politiek en maatschappelijk actief zijn en het aantal leden van politieke partijen afneemt. Daarnaast blijkt uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau dat er veel ongelijkheid is tussen Nederlanders in hoeverre zij deelnemen aan politieke activiteiten, zoals demonstreren of contact leggen met politici, en maatschappelijke activiteiten, zoals vrijwilligerswerk. Op basis van de mate van participatie kunnen er vijf groepen worden onderscheiden. De grootste participatiegroep (41%) kenmerkt zich door een lage politieke en maatschappelijke betrokkenheid. Er is ook een groep (37%) die politiek vaak niet betrokken is maar zich wel maatschappelijk vaker inzet door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. De kleinere groepen (5%, 9%, 8%) kenmerken zich door politiek actief te zijn of kleine maatschappelijke acties zoals het helpen van bureaus (Miltenburg et al., 2023).

Het betrekken van burgers bij de democratie is al langer onderwerp van wetenschappelijke discussie. Politieke filosofen zoals John Rawls en Jürgen Habermas pleiten voor een grotere betrokkenheid van burgers. Fiskin (2019) introduceerde de term ‘deliberatieve democratie’ in 1988, waarin burgers op gelijkwaardige manier met elkaar in gesprek gaan en op basis van gedeelde argumentatie politieke besluiten nemen. Momenteel komt dit democratisch model tot uiting in ‘democratische innovaties’. Dit zijn volgens Smith (2012) instrumenten die specifiek zijn ontworpen om de participatie van burgers in het politieke besluitvormingsproces te vergroten en te verdiepen. Er zijn al verschillende deliberatieve innovaties in de praktijk gebracht, zoals ‘deliberatieve peilingen’ (bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk), ‘burger jury’s’, ‘burger assemblees’ (bijvoorbeeld Convention Citoyenne pour le Climat in Frankrijk), ‘planning cellen’ (bijvoorbeeld Oregon Citizens Initiative Review), ‘consensus conferenties’ en meest recentelijk het ‘G1000 burgerberaad’ in Nederland.

In Nederland organiseren overheden steeds vaker burgerberaden. Zo vinden er in 2024 dertig burgerberaden plaats en zijn er in zestig gemeenten en provincies plannen om er een te organiseren (Bureau Burgerberaad, n.d.). Tijdens een burgerberaad wordt een diverse groep burgers door middel van loting bij elkaar gebracht. Dit gebeurt vaak door middel van een uitnodigingbrief en een aanmelding. Vervolgens gaan de deelnemers gaan met elkaar voor meerdere dagen in dialoog, op zoek naar gemeenschappelijke grond om zo met oplossingen te komen voor maatschappelijke thema’s (Boogaard et al., 2016). Er zijn verschillende vormen van burgerberaden, waaronder ‘het G1000

burgerberaad'. Bij het G1000 burgerberaad komen gelote burgers, overheden en werkgevers samen om te overleggen en te beslissen over belangrijke zaken in hun wijk, dorp, stad of land. Het G1000 burgerberaad bestaat uit drie verschillende fases; een Burgertop, een Burgerforum en een Burgerraad. Vaak worden ruim 300 burgers ingeloot om deel te nemen. Over de afgelopen tien jaar heeft de Stichting G1000.nu meer dan dertig burgerberaden georganiseerd in Nederland (Stichting G1000.nu, n.d).

Volgens Eva Rovers (2022) is burgerberaad een belangrijke toevoeging aan de representatieve democratie, omdat het de burgers en de politiek dicht bij elkaar kan brengen en de legitimiteit van besluiten vergroot (Hendriks et al., 2007). Daarnaast kan het burgerberaad ook het interne vertrouwen van de deelnemers in hun politieke capaciteiten en hun deliberatieve vaardigheden vergroten (Knobloch et al., 2020). Aan de andere kant zijn er ook risico's verbonden aan het fenomeen burgerberaden. Een risico is dat politici soms slechts bepaalde, vaak makkelijk haalbare, aanbevelingen overnemen wat bekend staat als 'cherry picking' (Setälä, 2017). Dit heeft tot gevolg dat ideeën van burgers die voortkomen uit een burgerberaad vaak niet goed worden geïntegreerd in de lokale besluitvorming (Boogaard et al., 2016). Voor de deelnemers kan dit frustrerend zijn wat kan leiden tot verminderde steun en betrokkenheid (Eindrapportage adviescommissie burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid, 2021). Een ander risico is dat, ondanks de loting, vaak dezelfde mensen deelnemen die al vaker participeren. Deze groep bestaat vaak uit hoger opgeleiden en mannen (ook wel 'the usual suspects' genoemd) (Boogaard et al., 2016).

Onderzoek naar het (G1000) burgerberaad betreft bijvoorbeeld de randvoorwaarden voor een succesvol burgerberaad (OECD, 2020). Michels en Binnema (2016) hebben onderzocht in hoeverre in een burgerberaad democratische waarden zoals insluiting, invloed, deliberatie, burgerschap, transparantie en legitimiteit gerealiseerd worden. Het G1000 burgerberaad blijkt een effectief instrument te zijn om de democratie te versterken, omdat het veel enthousiasme en betrokkenheid onder de deelnemers genereert en vruchtbare plekken biedt voor creativiteit en het bereiken van gezamenlijkheid (Boogaard et al., 2016). Het heeft ook een positieve impact op het beleidsvormingsproces, doordat lokale gemeenten en beleidsmakers zich door deelname aan het G1000 proces meer verantwoordelijk voelen voor de implementatie van beleid (Eckardt, 2021).

Veel onderzoek naar het G1000 burgerberaad en deliberatieve participatie in het algemeen is kwantitatief van aard en maakt vaak gebruik van enquêtes of casestudies. Zhang (2015) stelt dat de focus meer zou moeten liggen op de perceptie van een deelname aan een deliberatieve innovatie in plaats van het meten van de frequentie van deelname of de onderwerpen die er worden besproken. De ervaringen van de deelnemers over het proces zeggen namelijk meer over de acceptatie van de uitkomsten, hun bereidheid om in de toekomst opnieuw deel te nemen en het vertrouwen in de opdrachtgevers (Zhang, 2015; Truijens & van de Grift, 2023). Deze ervaring is van essentieel belang wil het burgerberaad succesvol zijn. Daarom is het belangrijk om te onderzoeken welke betekenis ingelote inwoners geven aan hun deelname aan een burgerberaad en hoe zij het proces ervaren aan de hand van de verhalen die zij vertellen over hun participatie bij het burgerberaad.

1.2 Probleem- en vraagstelling

Dit onderzoek heeft als doelstelling de narratieven van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad in kaart te brengen om zo te onderzoeken hoe de deelnemers het proces tijdens het G1000 burgerberaad ervaren en hoe het verloop van het proces hun ervaring beïnvloedt en verandert. Naar aanleiding van deze doelstelling kan de volgende onderzoeksvraag geformuleerd worden:

Welke narratieven komen naar voren in de verhalen die deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad vertellen over hun deelname aan het proces en welke betekenis geven zij hieraan?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden is er kwalitatief onderzoek uitgevoerd. De focus ligt op het verzamelen van verhalen van deelnemers door middel van narratieve interviews. Er is met 19 deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad op twee momenten in het proces gesproken. In totaal zijn er 32 narratieve interviews uitgevoerd. Vervolgens zijn deze interviews op een narratieve thematische wijze geanalyseerd.

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is wetenschappelijk relevant om verschillende redenen. Door de ervaringen en verhalen van de deelnemers van het gemeentelijke burgerberaad te analyseren wordt er dieper inzicht gegeven in hoe burgerberaden functioneren en wat hun impact is op de deelnemers. Dit draagt bij aan de bestaande kennis over de inzet van burgerberaden op lokaal niveau. Veel onderzoeken naar burgerberaden richten zich op een van de twee perspectieven: de beleidsuitkomsten van burgerberaden of de invloed van burgerberaden op verschillende democratische waarden. Deze onderzoeken zijn dan vaak kwantitatief van aard (Michels & Binnema, 2016; Michels & de Graaf, 2010). Er is nog weinig onderzoek gedaan naar hoe de deelnemers zelf het proces ervaren (Zhang, 2015). Terwijl de ervaring juist een belangrijke rol speelt in de acceptatie van de uitkomsten door de deelnemers en hun bereidheid om in de toekomst opnieuw deel te nemen (Zhang, 2015; Truijens & van de Grift, 2023). Door de narratieven van de deelnemers te bestuderen kan er beter worden begrepen hoe het proces wordt ervaren en hoe het verloop van het proces hun ervaring beïnvloedt en verandert. Zo ontstaat er nieuwe kennis over de ervaringen van het proces door de deelnemers van het lokale burgerberaad. Een narratieve benadering binnen de context van de deliberatieve democratie is nog niet eerder uitgevoerd en kan daarom bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek naar narratieven en narratieve analyses.

Dit onderzoek is ook maatschappelijk relevant. Burgerberaden zijn een actueel onderwerp omdat veel gemeenten er recentelijk een hebben georganiseerd of op het punt staan een te organiseren. Daarnaast kan onderzoek naar burgerberaden bijdragen aan een versterking van de lokale democratie. Door te analyseren wat deelnemers motiveert en welke ervaringen zij op doen kunnen toekomstige burgerberaden beter worden ontworpen om aan de behoeften en verwachting van burgers te voldoen. Dit kan zorgen voor hogere maatschappelijke betrokkenheid en politieke participatie van burgers. Nieuwe kennis over de inzet van burgerberaden kan ook bijdragen aan het versterken van het vertrouwen tussen de burger en overheid en het overbruggen van de ervaren kloof. Ten slotte heeft dit onderzoek praktische implicaties voor gemeenten en organisaties die betrokken zijn bij het organiseren van burgerberaden. Dit onderzoek biedt inzicht in de ervaringen van deelnemers van het G1000 burgerberaad, waarop deze instellingen zoals Stichting G1000.nu en de gemeenten beter kunnen inspelen op de behoeften en verwachtingen van burgers. Aan de hand van de aanbevelingen die uit het onderzoek voortkomen zij een succesvol burgerberaad organiseren.

1.4 Leeswijzer

Hierna wordt de relevante achtergrondinformatie over het G1000 burgerberaad en Stichting G1000.nu beschreven, om zo de context van het instrument beter te begrijpen. Daarna zal worden ingegaan op de belangrijkste theoretische begrippen over de deliberatieve democratie en de verschillende minipublieken. Ook wordt relevante theorie omtrent de procedurele rechtvaardigheid en de aspecten die van invloed zijn op participatie besproken. Vervolgens worden de gebruikte methoden uiteengezet, waarbij het onderzoeksdesign, onderzoeksmethoden en kwaliteitscriteria worden omschreven en toegelicht. Daaropvolgend worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd aan de hand van vier overkoepelende narratieven en deze worden in de analyse geduid aan de hand van bestaande wetenschappelijke literatuur. In de conclusie wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag: *Welke narratieven komen naar voren in de verhalen die deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad vertellen over hun deelname aan het proces en welke betekenis geven zij hieraan?* Vervolgens worden toevoegingen aan de bestaande wetenschappelijke literatuur besproken en worden er aanbevelingen gedaan voor Stichting G1000.nu, gemeenten, provincies en de Rijksoverheid. Naderhand volgt een discussie over het onderzoek en wordt vervolgonderzoek voorgesteld.

2 Het G1000 burgerberaad in perspectief

Het idee van een G1000 burgerberaad is oorspronkelijk afkomstig uit België. Na een politieke crisis, waarbij een jaar na de verkiezingen er nog geen regering was gevormd, nam een groep burgers in 2011 het initiatief voor een Burgertop met 1000 deelnemers. De inspiratie voor dit besluitvormingsproces is afkomstig uit de G20 (Koning et al., 2023). Dit is een samenwerkingsverband waarbij de twintig lidstaten met grootste economieën jaarlijks bij elkaar komen tijdens een top en besluiten nemen over een breed scala aan problemen op basis van consensus (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2023). De G1000 burgertop in België werd niet met 20 deelnemers georganiseerd maar met 1000 ingelote burgers. Vandaar de naam G1000 (G1000.org, n.d.). Het idee van de G1000 burgertop werd vervolgens overgenomen in Nederland waar in 2014 op burgerinitiatief ook de eerste Burgertop werd georganiseerd in Amersfoort. Zo is de Stichting G1000.nu en het G1000 burgerberaad ontstaan.

Door Stichting G1000.nu zijn de afgelopen 10 jaar meer dan 30 burgerberaden georganiseerd en is gaandeweg het concept van het G1000 burgerberaad verder doorontwikkeld. De Stichting heeft als doel het institutionaliseren van de dialoog tussen overheid en de burgers om zo de gemeenschap te versterken, polarisatie te doorbreken en de kwaliteit van de besluitvorming te verbeteren. De Stichting geeft advies aan overheden, organisaties en burgerinitiatieven. Daarnaast houdt de Stichting zich ook bezig met het ontwerpen en organiseren van het G1000 burgerberaad (van Dijk, 2020). Stichting G1000.nu bestaat uit een aantal teamleden, vrijwilligers en een Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht handhaaft de onafhankelijke positie van Stichting G1000.nu en controleert of de Stichting haar beloften nakomt. Daarbij kan elke deelnemer ook rechtstreeks op de Raad van Toezicht afstappen met een zorg of klacht over het G1000 burgerberaad proces (Stichting G1000.nu, n.d.-a).

Het G1000 burgerberaad baseert zich op het principe van co-creatie, dit legt de focus op samenwerking door middel van gelijkwaardige invloed van alle deelnemers op het proces en het resultaat. Het G1000 burgerberaad is ingericht om de gemeenschap directe invloed te geven op de beleids- en besluitvorming van de overheid. Door middel van besluitvorming gebaseerd op dialoog wil de Stichting een brug slaan tussen de leefwereld van de burgers en de systeemwereld van de overheid en organisaties (van Dijk, 2020). Stichting G1000.nu probeert meer verbinding in de samenleving te creëren en het onderlinge vertrouwen tussen burger en overheid te versterken. De filosofie van het G1000 burgerberaad is daarbij gebaseerd op verschillende waarden die zij zelf hebben vastgesteld. Ten eerste, deelnemers leiden zichzelf. De autonomie van de deelnemers staat hierbij centraal: zij bepalen zelf hun agenda, kiezen de onderwerpen en beslissen waaraan zij willen werken. Hierdoor verwacht Stichting G1000.nu dat er gedurende de dag eigenaarschap over de resultaten wordt ontwikkeld. De deelnemers nemen dan verantwoordelijkheid en initiatief over hun ideeën. Een ander principe is dat de deelnemers gelijkwaardig zijn; elke stem telt even zwaar. In de zoektocht naar overeenstemming spreken de deelnemers elkaar in wisselende samenstellingen aan tafel (van Dijk, 2020).

Er zijn enkele spelregels voor de dialoog tijdens het burgerberaad: luister naar elkaar, vermijd discussie, je hoeft het niet met elkaar eens te worden en maak ruimte voor de ander. Deze spelregels staan ook op elke tafel tijdens het burgerberaad vermeld. Door middel van loting probeert de Stichting een zo groot mogelijke diversiteit van deelnemers uit te nodigen. 10.000 inwoners (vanaf 16 jaar) worden geloot uit het Basisregister Personen (BRP) van de deelnemende gemeenten en ontvangen de uitnodiging. Wanneer er meer aanmeldingen zijn dan nodig is wordt er een tweede keer geloot op basis van verschillende kenmerken (een gestratificeerde loting). Daarnaast nodigt Stichting G1000.nu

werkgevers, politici en bestuurders uit en moedigen ze ambtenaren aan zichzelf aan te melden. Ook vrijdenkers, inwoners die niet zijn ingeloot maar wel graag willen deelnemen, kunnen zich aanmelden. De Stichting probeert het hele systeem in de zaal te krijgen, als representatieve afspiegeling van de gemeenschap; met 60% inwoners, 10% werkgevers/professionals, 10% ambtenaren, 10% politici en 10% vrijdenkers. De Stichting creëert transparantie door alle gemaakte keuzes tijdens het burgerberaad traceerbaar en verifieerbaar te maken. Daarnaast waarborgen zij veiligheid door duidelijke spelregels af te spreken en een onafhankelijke moderator in te zetten die toeziet op de naleving. Als afwijkingen in het proces optreden, herstellen zij deze in samenspraak met de deelnemers en streeft de Stichting ernaar de bijeenkomst op de afgesproken eindtijd te beëindigen (van Dijk, 2020).

Voor de start van het burgerberaad wordt er een coalitie gevormd van partijen die verantwoordelijk zijn voor de opvolging van de uitkomsten van het burgerberaad. De partners tekenen daarbij ook een partnerovereenkomst waarin zij zich committeren aan de uitgangspunten van de G1000. Hiermee probeert G1000 de onafhankelijkheid van het G1000 burgerberaad te garanderen en vast te stellen dat de partners publiekelijk verantwoorden hoe zij omgaan met de resultaten. De initiatiefnemer, vaak een gemeente of provincie, levert menskracht en begeleiding. Terwijl Stichting G1000.nu het concept levert, het projectteam begeleidt en toezicht houdt bij de uitvoering (van Dijk, 2020).

Stichting G1000.nu verwacht dat, wanneer er een goed G1000 burgerberaad wordt uitgevoerd, dit vier dingen oplevert. Een gezamenlijke visie op de toekomst. Input voor nieuw te ontwikkelen beleid. Een groep actieve deelnemers die na afloop als aanspreekpunt dient voor iedereen die met de uitkomsten van het burgerberaad aan de slag wil. En als laatste een groep enthousiaste burgers die aan de slag gaat met de uitkomsten. Stichting G1000.nu verwacht dat voor het realiseren van de uitkomsten voor een deel de overheid niet nodig is maar dat de burgers dit ook zelf verder ontwikkelen (Stichting G1000.nu, n.d.-a).

3 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden de theoretische concepten van het onderzoek besproken. Allereerst worden de klassieke modellen van democratie toegelicht. Vervolgens wordt er ingegaan op de ontwikkeling van de theorie van de deliberatieve democratie. Daarna worden de verschillende mini-publieken beschreven aan de hand van verschillende ontwerpprincipes. Tot slot, komt de theorie omtrent de procedurele rechtvaardigheid en participatie theorie aan bod en wordt een relatie gelegd met mini-publieken.

3.1 Klassieke modellen van de democratie

Er waren tot de 20^e eeuw twee klassieke denkbeelden van de democratie te onderscheiden. Sinds de 20^e eeuw wordt democratie gezien als bestuursvorm (Eckardt, 2021). Habermas (1994) onderscheidde de 'liberale democratie' en de 'republikeinse democratie'. Binnen het gedachtegoed van de liberale democratie handelt de overheid in het belang van de samenleving. De politiek speelt een rol in het nadruk leggen op particuliere belangen. Het democratische proces wordt in de liberale democratie gezien als een arena waarin concurrerende belangen via compromissen worden samengebracht. Algemeen kiesrecht en de representatieve samenstelling van de parlementaire organen zijn belangrijk aspecten. Burgers zijn daarbij vrij om binnen de wet hun eigen belangen na te streven (Habermas, 1994; Held, 2006). In het gedachtegoed van de republikeinse democratie wordt politiek gezien als een vorm van het ethische leven. Door burgers wordt gestreefd naar ethisch-politieke deliberatie, gebaseerd op waarden en morele principes. Via discussies en debatten wordt een gedeelde consensus nagestreefd die het algemeen belang zou dienen. Binnen de republikeinse democratie is het belangrijk dat burgers actief participeren in het politieke leven van de gemeenschap en dat zij een morele verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van elkaar (Habermas, 1994; Held, 2006). Gedurende de 20^e en 21^e eeuw zijn er meerdere nieuwe democratische modellen ontstaan. Held (2006) onderscheidt er 9; klassiek, liberaal, republikeins, direct, technocratisch, pluralistisch, competitief eliteistisch, legaal, participatief en de deliberatieve democratie. Dit laatste model staat centraal in dit onderzoek en zal hieronder worden toegelicht.

3.2 Deliberatieve democratie

Vanaf de jaren '80 is er sprake van 'the deliberative turn'. Dit verwijst naar een verschuiving in de politieke theorie naar een toegenomen interesse in het idee van een deliberatieve democratie. Deliberatieve democratie is een democratisch model en een normatieve theorie. Het gaat over het ideale idee hoe de politiek gevoerd zou moeten worden, in plaats van een verklarende theorie over wat er momenteel gebeurt in de politiek (Florida, 2018). Fiskin (2019) introduceerde de term 'deliberatieve democratie' in 1988, waarin burgers op gelijkwaardige manier met elkaar in gesprek gaan en op basis van gedeelde argumentatie politieke besluiten nemen. Deliberatie zou de publieke besluitvorming kunnen verbeteren door het delen van informatie en het bundelen van kennis waarbij zo de grip op complexe problemen wordt verbeterd. Doordat burgers met elkaar in gesprek gaan over beleidsthema's kunnen zij standpunten uitwisselen en gezamenlijk tot weloverwogen besluiten komen (Hendriks et al., 2007). Deze reflectieve instemming kan de legitimiteit van het beleid vergroten (Dryzek, 2010). Daarnaast kan door deliberatie en inspraak van de burgers het politieke vertrouwen van de burgers richting de overheid toe nemen (Volodin, 2019).

De theorieën van de deliberatieve democratie zijn in drie generaties te onderscheiden. Habermas (1984) en Rawls (1997) behoren onder generatie één. Zij zijn de eerste voorstanders van de deliberatieve democratie en hebben de normatieve idealen en eerste abstracte concepten ervan

geschetst. Habermas (1984) stelt in zijn theorie van communicatieve actie dat burgers tot rationele uitkomsten kunnen komen wanneer zij in een machtsvrije dialoog bepaalde standpunten kunnen afwegen. De communicatieve actie gaat over een ideale situatie waarin deelnemers vrij en gelijkwaardig kunnen deelnemen.

Deze eerste generatie denkers zou het uitwisselen van argumenten zien als enige vorm van communicatie dat zorgt voor een uniforme verandering van opinie van de deelnemers. Kritiek op de visie van Habermas is dat deze onrealistisch en veeleisend is: burgers kunnen niet altijd rationeel handelen en er zal altijd emotie aanwezig zijn. Vaak volgen mensen intuïtieve scripts of zoeken ze naar redenen om vastgestelde conclusies te ondersteunen (Niemeyer et al., 2023). Chantal Mouffe (2013) beweert dat er altijd een groep is wiens stem niet gehoord wordt tijdens een deliberatief proces, omdat er altijd machtsstrijd aanwezig is. Het feit dat er sprake is van macht, laat zien dat dit in sommige kringen ook als legitiem wordt beschouwd. Mouffe (2013) stelt dat het juist draait om het kenbaar maken van deze politieke verschillen. Deze verschillen zijn samenhangend met de diversiteit van waarden, belangen en overtuigingen die heersen in de samenleving. Ook stelt Mouffe (2013) een alternatief model voor genaamd 'agnostic pluralism'. In dit model is de politieke macht onderdeel van de democratie en moedigt het juist verschillende vaak wel conflicterende perspectieven aan in plaats van te streven naar één rationele consensus. Dit conflict is namelijk onvermijdelijk.

De tweede generatie denkers erkennen de bovenstaande kritiek. Deze denkers gaan ervan uit dat mensen gemotiveerd worden door hun eigen belangen. Deze belangen kunnen wellicht tijdelijk worden overbrugd door deliberatie, maar zullen altijd voor een deel blijven bestaan (Elstub et al., 2016). Niemeyer en Dryzek (2007) stellen twee andere uitkomsten van deliberatie voor. Allereerst meta-overeenstemming. Bij deliberatie gaat het namelijk niet zozeer om het bereiken van overeenstemming, zoals Habermas streeft naar volledige consensus, maar eerder om de procedures of criteria die gebruikt worden om beslissingen te nemen. De tweede uitkomst van Niemeyer en Dryzek (2007) stelt dat individuen een gemeenschappelijke basis hebben voor hun redeneringen en normen en waarden. Deze worden binnen de deliberatieve dialoog gezamenlijk op een rationale wijze afgewogen, wat intersubjectieve rationaliteit is.

De derde generatie denkers richt zich op de praktische uitwerking van de deliberatieve democratie. De afgelopen jaren is dit democratisch model tot uiting gekomen in de vorm van 'democratische innovaties'. Dit zijn volgens Smith (2012) instrumenten die specifiek zijn ontworpen om de participatie van burgers in het politieke besluitvormingsproces te vergroten en te verdiepen. Hieronder vallen 'mini-publieken' (zie hieronder). Wetenschappers leggen de focus op het onderzoeken van mini-publieken om meer kennis te genereren, zodat deze 'democratische innovaties' zich verder kunnen ontwikkelen. Deze praktijkgerichte benadering heeft als doel om deliberatieve plekken te creëren waar grote complexe problemen zoals sociale ongelijkheid, eigenbelangen en cultureel pluralisme kunnen worden besproken (Elstub et al., 2016).

3.3 Mini-publiek

Dahl (1989) stelt dat de politiek niet over voldoende kennis beschikt om de steeds complexere technische problemen op te lossen. Hij gaat ervan uit dat burgers zich daardoor ook steeds verder terugtrekken uit deze besluitvormingsprocessen (Setälä, 2017). Dahl (1989) vreest dat de besluitvorming wordt overgenomen door technocraten en stelt daarom een middel voor publieke besluitvorming voor waarbij er een selectie van burgers bij elkaar zou komen om maatschappelijke kwesties te bespreken. Op deze manier worden burgers betrokken bij het oplossen van complexe

technische problemen. Volgens Dahl (1989) wordt deze selectie van burgers 'mini-populus' willekeurig geselecteerd en krijgen zij het mandaat om beslissingen te nemen voor de gehele gemeenschap, 'de demos'. Een mini-publiek is in deze vorm een democratische innovatie. Volgens Smith (2012) zijn democratische innovaties specifiek ontworpen instellingen die bedoeld zijn om de deelname van burgers aan het politieke besluitvormingsproces te vergroten en te verdiepen. Er zijn veel verschillende democratische innovaties of ook wel 'mini-publieken' ontstaan, zoals: 'burger juries', 'planning cellen', 'consensus conferenties', 'deliberatieve peilingen' en 'burger assemblies' (Smith, 2012). Meest recentelijk is 'het G1000 burgerberaad' in Nederland ontstaan.

Mini-publieken kunnen worden onderscheiden door drie verschillende ontwerpprincipes: de manier waarop deze ontwerpen toegang verlenen aan de burgers (selectiemethode en aantal deelnemers), de manier waarop deze ontwerpen mensen bij elkaar brengen om te delibereren (duur van het proces en de activiteiten) en de manier waarop deze ontwerpen burgers de kans geven invloed uit te oefenen op de politieke besluitvorming (de uitkomsten) (Eckardt, 2021). Ten eerste worden de deelnemers willekeurig geselecteerd. Het idee hierachter is dat dit ervoor zorgt dat de geselecteerden representatief zijn voor de rest van de samenleving en dat zij zo alle perspectieven kunnen vertegenwoordigen. Het is daarbij belangrijk dat alle burgers gelijke kans om deel te nemen. Het doel is om de oververtegenwoordiging van de reeds actieve en ook bevoorrechte groepen te vermijden (Harris, 2019). Na de eerste willekeurige selectie wordt er vaak een tweede gestratificeerde loting gedaan op basis bepaalde demografische kenmerken (Bleijenberg et al., 2020). In de praktijk weerspiegelen mini-publieken vaak niet de bevolking wat betreft sociaal-demografische factoren, zoals geslacht, leeftijd en achtergrond. Dit komt door vrijwillige zelfselectie, waarbij burgers zelf beslissen om deel te nemen aan een mini-publiek (Fung, 2003).

Daarnaast worden deelnemers voor meerdere dagen samengebracht, waarin ze de kans krijgen om te delibereren en kennis op te doen (Smith, 2012). Het betreft een leerproces waarbij de deelnemers informatiestukken ontvangen of uitleg krijgen van experts om hun begrip van het betreffende vraagstuk verder te ontwikkelen. Hierbij is het belangrijk om stil te staan bij de manier waarop deze kennis wordt geselecteerd en vervolgens gepresenteerd aan de deelnemers. Het is vaak inclusiever om de deelnemers zelf hun informatiebronnen te laten bepalen in plaats van deze voor hen te kiezen. Ook is het belangrijk om hierbij transparant te zijn over deze overwegingen en de kennis ook beschikbaar te maken voor zowel de deelnemers (het mini-publiek) als de rest van de samenleving (het maxi-publiek) (Harris, 2019). De deelnemers krijgen tijdens de bijeenkomst de gelegenheid om te spreken, luisteren naar elkaar en open te staan voor een verandering in eigen perspectief (Harris, 2019). Facilitatoren begeleiden de gesprekken tussen deelnemers en helpen bij het vormen van collectieve besluiten. Het is belangrijk dat daarbij iedereen een gelijke kans krijgen om mee te delibereren (Willis et al., 2022).

Tot slot is er nog een derde kenmerk te onderscheiden, namelijk de uitkomsten van de mini-publieken. Vaak gebruiken lokale overheden deze uitkomsten ter inspiratie of nemen ze het over bij het maken van nieuw beleid (Pow et al., 2020). De meeste mini-publieken proberen leveren een specifiek resultaat op, zoals een document of opiniepeiling, die vervolgens wordt gepresenteerd aan het publiek, de media of de politiek. Af en toe wordt een mini-publiek, vooral een burger assemblee, ook verbonden aan een referendum (zie box 4). Vaak worden mini-publieken eenmalig georganiseerd. Sommige voorstanders beargumenteren dat het geïnstitutionaliseerd zou moeten worden omdat het belangrijk is om burgers permanent inspraak te laten hebben in besluiten (Setälä, 2017). Kritiek over

de strategische inzet van de mini-publieken door beleidsambtenaren en politici gaat over het versterken van hun eigen positie, het legitimeren van beleid of enkel de voorstellen en punten eruit halen die zij belangrijk achten (het zogenoemde 'cherry picking') (Setälä, 2017). Om de beleidsimpact van mini-publieken te vergoten kunnen ook ambtenaren en politici worden betrokken bij het proces. Hierdoor ontwikkelen zij ook meer eigenaarschap over de uitkomsten (Setälä, 2017). De daadwerkelijke resultaten zijn het belangrijkste voor de legitimiteit van de mini-publiek. Een mini-publiek in combinatie met een referendum, een vorm van een hybride democratische innovatie, verhoogt de legitimiteit van de uitkomsten nog meer (Kohler Riessman, 2005).

Hieronder worden de verschillende mini-publieken beschreven aan de hand van de bovenstaande ontwerpprincipes.

3.3.1 Burger jury/ planning cel:

Een van de eerste vormen van een deliberatieve mini-publiek is de burger jury. In de Verenigde Staten heeft Ned Crosby rond 1971 het idee van de burger jury bedacht. Tijdens een burger jury komen tussen de twaalf en zesentwintig burgers samen om aanbevelingen te ontwikkelen als reactie op een vraag die gesteld wordt door een organisatie. Het proces wordt gefaciliteerd door een onafhankelijke partij. De groep deelnemers wordt willekeurig geselecteerd en komt tussen de 2 en 5 dagen samen waar zij de kans krijgen om te delibereren (Smith, 2012). Er zijn al meerdere burgerjury's georganiseerd (zie box 1, over de Oregon Citizens Initiative Review). De geselecteerde deelnemersgroep is klein genoeg om effectieve deliberatie mogelijk te maken. Zelfs bij een burger jury die één dag duurt kunnen interessante uitkomsten worden bereikt (Street et al., 2014). De deelnemers van de burger jury krijgen zo de kans om zich verder te verdiepen in het onderwerp, wat actief burgerschap stimuleert. Kanttekeningen bij de burger jury zijn dat er vaak een gebrek aan bindende besluitvormingsmogelijkheden zijn. Bovendien is het een exclusief proces omdat slechts een kleine selecte groep burgers mag deelnemen aan de deliberaties. Verder liggen de grootste uitdagingen op het gebied van representativiteit van de deelnemers, wat komt door het beperkte aantal deelnemers, hoe zij worden geïnformeerd en hoe zij worden beïnvloed. Vanwege de korte duur van de burger jury is het vaak lastig voor deelnemers om snel tot een besluit te komen (Abelson et al., 2003; Crosby, 1995).

Peter Daniel ontwikkelde een vergelijkbare benadering, zogenoemde; planning cel (Dienel & Renn, 1995). Hierbij komen 25 geselecteerde burgers gedurende 4 tot 5 dagen bijeen om een politiek vraagstuk te bespreken. Het aantal deelnemers kan bij deze methode zelfs oplopen tot 500, aangezien meerdere planning cellen van 25 deelnemers worden gevormd rond hetzelfde thema. De deelnemers worden geïnformeerd door experts en werken hun voorstellen uit in kleinere groepen, waarna ze gezamenlijk reflecteren (Eckardt, 2021). Door het grotere aantal deelnemers bij een planning cel is de kans om geselecteerd te worden groter. Er is dan ook een kans op een hogere representativiteit omdat de uitkomsten tot stand komen met verschillende perspectieven van burgers. Doordat de uitkomsten in de planning cel niet in een vooropgezet kader worden gestopt, is er veel ruimte voor creatieve en innovatieve oplossingen van de deelnemers (Garbe, 1986). Een kanttekening hierbij is dat planning cellen mogelijk minder geschikt zijn voor het oplossen van problemen tussen verschillende regio's of sociale groepen (Dienel & Renn, 1995).

De 'Oregons Citizens Initiative Review' is de eerste geïnstitutionaliseerde burger jury. Een 'Oregons Citizens Initiative' vindt plaats tijdens een referendum of verkiezing om kiezers beter te informeren en hen in staat te stellen een beslissing te nemen over een onderwerp. Het 'Oregon Citizens Initiative Review' probeert een oplossing te bieden voor het probleem dat burgers vaak met te weinig kennis een besluit nemen. De staat Oregon heeft de eerste Citizen Initiative Review geïnitieerd in 2010. De non-profit organisatie Health Democracy Oregon organiseerde het proces. Twee groepen van 24 deelnemers uit Oregon werden willekeurig geselecteerd op basis van geslacht, leeftijd, etniciteit, opleiding en geografie. Zij kwamen voor vijf dagen samen om te delibereren over twee stembiljet initiatieven. Het eerste voorstel betrof het verhogen van de verplichte minimumstraf voor bepaalde ernstige zedendelicten en het invoeren van een verplichte minimumstraf voor een derde overtreding van rijden onder invloed van alcohol. Het tweede voorstel ging over het oprichten van een non-profit systeem voor het licenseren van de productie en distributie van medicinale marihuana (Knobloch et al., 2013). De uitkomsten hiervan werden samengevat in een burgerverklaring die werd opgenomen in een kiezerspamflet dat naar elke geregistreerde stemmer werd gestuurd voor de verkiezingen (Knobloch et al., 2020). Vanaf 2010 tot 2018 zijn er nog 7 Citizens Initiative Review georganiseerd in Oregon. Uit onderzoek naar meerdere Citizens Initiative Reviews blijkt dat het zelfvertrouwen van de deelnemers werd vergroot en het bijdroeg aan het creëren van een gemeenschappelijke identiteit ook enkele jaren na deelname aan een Citizen Initiative Review (Gastil & Knobloch, 2023).

Box 1: Oregons Citizens Initiative Review (Gastil & Knobloch, 2023; Knobloch et al., 2020).

3.3.2 Consensus conferenties

Sinds 1980 organiseert de Deense Raad voor Technologie consensus conferenties. Deze conferenties worden gebruikt om de perspectieven van burgers te betrekken bij de beoordeling van nieuwe wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen die controversieel zijn en ook de burgers te informeren hierover. Bij een consensus conferentie komen tussen de 10-25 burgers gedurende 7-8 dagen bijeen en trekken uiteindelijk gezamenlijk conclusies en geven gezamenlijke adviezen voor het beleid. Een consensus conferentie lijkt hierin op de burger jury. Het verschil met andere mini-publieken is dat bij een consensus conferentie een willekeurige selectie wordt gemaakt uit een groep geïnteresseerde burgers die zich hebben aangemeld. Hier is dan ook sprake van een vorm van zelfselectie, waardoor de conferentie niet altijd representatief is voor de samenleving (Klüver, 1995). Bovendien worden de deelnemers van de consensus conferentie betrokken bij de voorbereiding van de onderwerpen die aan bod komen tijdens de conferentie (Smith, 2012). De consensus conferentie biedt burgers de mogelijkheid om nieuwe kennis op te doen en brengt experts en onervaren burgers samen. Omdat deze conferenties vaak over complexe en controversiële onderwerpen gaan bieden ze de mogelijkheid om deze onderwerpen onder de aandacht te brengen van een breder publiek. Ze bereiken dit door de inzet van media bij de bijeenkomsten. De deelnemers van de consensus conferentie hebben vaak een niet directe politieke invloed, maar spelen een rol in de agendasetting. Het vergroot ook het zelfvertrouwen van de deelnemers, omdat ze kennis ontwikkelen over een complex onderwerp (Klüver, 1995).

3.3.3 Deliberatieve peiling

In 1988 stelde James Fishkin deliberatieve peilingen voor. Het doel van een deliberatieve peiling is niet om overeenstemming te verkrijgen maar juist om burgers te informeren en ieders individuele standpunt te ontwikkelen. Een deliberatieve peiling begint met een willekeurige steekproef van 100 tot 500 burgers die een vragenlijst krijgen over een bepaald onderwerp. Vervolgens komen de geselecteerden bij elkaar en gaan zij hierover in gesprek, waarbij ze ook informatie ontvangen over het onderwerp. Na twee tot drie bijeenkomsten wordt dezelfde vragenlijst verstuurd naar de deelnemers. De deliberatieve peiling laat zien in hoeverre de mening en de kennis over het onderwerp is veranderd door blootstelling aan informatie en deliberatie. Tijdens de bijeenkomsten stimuleren gespreksbegeleiders dat de deelnemers het niet eens hoeven te worden (Fishkin et al., 2000). Onderzoek heeft aangetoond dat er veel verandering is in houding en kennis van de deelnemers over het onderwerp wanneer de antwoorden van de peiling van het begin en aan het einde worden vergeleken. Er is een groot verschil in de mate waarin een deelnemer het onderwerp belangrijk vindt, zoals ook te zien is bij de eerste deliberatieve peiling die werd georganiseerd in het Verenigd Koninkrijk (zie box 2) (Fishkin, 2015; Mansbridge, 2010). Volgens Mansbridge (2010) zou de deliberatieve peiling bekroond moeten worden als 'gouden standaard' omdat het kan zorgen voor een diepgaande kennisontwikkeling van een grote groep burgers. Een kanttekening bij een deliberatieve peiling is dat het proces vaak te kort duurt waardoor deelnemers niet goed met elkaar kunnen delibereren (Gastil, 2007).

In het Verenigd Koninkrijk werd de eerste deliberatieve peiling op 15 april 1994 georganiseerd. Het doel van deze deliberatieve peiling was om informatie over te dragen in combinatie met deliberatie tussen de deelnemers om zo de houding van de deelnemers ten opzichte van een onderwerp te veranderen. Het onderwerp van de deliberatieve peiling ging over het toenemende niveau van criminaliteit. De deelnemers werden geselecteerd uit alle geregistreerde stemmers in het Verenigd Koninkrijk en een totaal van 896 burgers vulde de eerste deliberatieve peiling in. Dit resulteerde in een responspercentage van 74%, wat een goed beeld gaf van de meningen en kennis over het onderwerp. Vervolgens kwamen 300 deelnemers samen voor de twee bijeenkomsten in Manchester (Fishkin, 1996). Deze deelnemers kregen een volledig betaalde reis naar Manchester inclusief eten en overnachting in ruil voor hun deelname aan de deliberatieve peiling, evenals een vergoeding van 50 Pond. Het proces werd opgenomen en later op televisie uitgezonden. Er was een duidelijk verschil te zien tussen de eerste meting en de meting na de twee bijeenkomsten. Zo stonden de deelnemers minder positief tegenover het gebruik van gevangenisstraf als middel om criminaliteit te bestrijden en keken ze juist positiever naar alternatieve methoden zoals begeleiding en training (Fishkin, 1996). Sindsdien zijn er 150 experimenten van deliberatieve peilingen uitgevoerd in 50 verschillende landen (Stanford, n.d.).

Box 2: Deliberatieve peiling in het Verenigd Koninkrijk (Fishkin, 1996; Stanford, n.d.).

3.3.4 Burger assemblee

Een burger assemblee is een van de laatst ontwikkelde vormen van deliberatieve mini-publieken. Gibson (2002) heeft het idee van een burger assemblee verder uitgedacht. Een burger assemblee duurt vaak tussen de 20 en 30 dagen en telt tussen de 100 en 160 deelnemers. Deze deelnemers worden op willekeurige wijze geselecteerd om zo de diversiteit, achtergronden en ervaringen van de bevolking te vertegenwoordigen. Dit wordt vaak op twee momenten gedaan. Op moment 1 bij de

eerste uitnodigingbrieven en vervolgens opnieuw om de deelnemers te kiezen uit de groep aangemelde burgers (Eckardt, 2021). De burger assemblee doorloopt vaak verschillende fasen. Allereerst de leerfase waarin deelnemers informatie over het onderwerp ontvangen. Vervolgens is de luisterfase waarin deelnemers openbare hoorzittingen bijwonen en schriftelijke of mondelinge informatie ontvangen om een beeld te krijgen van de diverse meningen. Ten slotte is de deliberatiefase, waarin gefaciliteerde debatten en dialoog plaatsvinden met als doel gezamenlijk tot een besluit komen. Deze fase wordt vaak georganiseerd in wisselende kleine groepen (Fournier et al., 2011). Er bestaat een grote variatie tussen de verschillende burger assemblees wat betreft mandaat en doel. In Frankrijk werd een burger assemblee georganiseerd rond het thema klimaat, waarbij aanbevelingen werden opgesteld die door de politiek zouden worden overgenomen. In Ierland werd een burger assemblee gehouden over de achtste wijziging van de grondwet waarbij de bevindingen dienden als informatie voor een referendum (zie box 3 en 4) (Buge & Vandamme, 2023).

In Frankrijk hebben tussen oktober 2019 tot juli 2020 150 burgers deelgenomen aan de 'Convention Citoyenne pour le Climat' (CCC). Dit vond plaats tijdens de gele hesjes protesten en de protesten tegen het milieubeleid van de regering. Er werden 300.000 sms-berichten verstuurd naar willekeurig geselecteerde burgers, waaruit vervolgens 150 deelnemers werden gekozen. Op basis van de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, sociaal-professionele categorie en verblijfplaats. Uiteindelijk hebben 104 deelnemers alle bijeenkomsten bijgewoond. Ze kregen de opdracht om maatregelen voor te stellen die zouden leiden tot een reductie van broeikasgassen met 40% tegen 2030. De deelnemers kwamen gedurende zeven weekenden bijeen om aan voorstellen te werken met de hulp van experts en juristen. Ze werden verdeeld in 5 groepen die elk aan een ander thema werkten. Van de uiteindelijk 149 voorstellen beloofde President Macron dat er 146 zouden worden doorgevoerd. Enkele voorbeelden van voorstellen zijn het invoeren van lagere emissiezones, een verbod op reclame voor fossiele brandstoffen en het aanscherpen van de uitstootnormen voor privévoertuigen. Er was na de CCC lange tijd onduidelijkheid over wat er met de voorstellen zou gaan gebeuren. President Macron verklaarde dat ze direct aan het parlement zouden worden voorgelegd, in een referendum zouden worden opgenomen of al zouden worden uitgevoerd (Buge & Vandamme, 2023). Uiteindelijk werd 10% van de aanbevelingen zonder wijzingen overgenomen, 37% werd aangepast en 53% werd verworpen (Courant, 2021). De deelnemers van de CCC hebben hun teleurstelling hierover geuit en geven aan minder vertrouwen te hebben in de overheid (Gregorie Fraty, 2021). Daardoor is dit burger assemblee een van de meest omstreden burger assemblees in het publieke debat, waaruit ook veel lessen uit kunnen worden getrokken. Het is namelijk belangrijk dat het proces transparant, gezamenlijk en eerlijk verloopt, en dat de burger assemblee van tevoren een duidelijk mandaat krijgt (zie hieronder procedurele rechtvaardigheid alinea 3.5).

Box 3: De Franse burger assemblee 'Convention Citoyenne pour le Climat' (Buge & Vandamme, 2023; Courant, 2021; Gregorie Fraty, 2021).

In 2016 vond er in Ierland een burger assemblee plaats over vijf verschillende onderwerpen: de achtste wijziging van de grondwet (abortus), hoe het best kan worden gereageerd op de uitdaging van een vergrijzende bevolking, aanpak van klimaatverandering, vaste termijn van parlementen en hoe het beste kan worden omgegaan met een referendum. Er werden 99 burgers willekeurig geselecteerd, die representatief waren voor de rest van de bevolking. De deelnemers werden verdeeld in wisselende kleinere groepen van 8 tot 10 personen. Elke groep had een facilitator en een notulist. Het aantal bijeenkomsten varieerde per onderwerp. De verschillende aanbevelingen werden opgenomen in een rapport dat werd aangeboden aan het huis van Oireachtas (de Twee Kamers en president) (Farrell et al., 2019). De Ierse burger assemblee van 2016 kreeg veel aandacht vanwege het controversiële onderwerp abortus. De uitkomst van het assemblee was het advies dat abortus moet worden toegestaan bij vrouwen die zwanger zijn geraakt door incest of verkrachting, als het kind niet levensvatbaar is of een afwijking heeft (NOS, 2017). Naar aanleiding van deze adviezen werd een referendum over dit onderwerp georganiseerd, waarbij 66% van de stemmers voor een versoepeling van de abortuswetgeving stemde.

Box 4: De Ierse burger assemblee van 2016 (Farrell et al., 2019; NOS, 2017).

3.3.5 G1000 burgerberaad in Nederland

Het G1000 burgerberaad is afgeleid van de G1000 burgertop in 2011 die geïnitieerd werd door een groep burgers in België. Het G1000 burgerberaad is sinds 2014 in Nederland verder ontwikkeld door Harm van Dijk. Dit burgerberaad onderscheidt zich van andere mini-publieken door de duur en omvang (zie ook Hoofdstuk 2 het G1000 burgerberaad in perspectief). Het burgerberaad omvat verschillende evenementen, zoals de Burgertop, het Burgerforum en de Burgerraad en strekt zich uit over meerdere maanden. Tussen de 100 en 300 burgers worden willekeurig geselecteerd, vaak door middel van een tweede gestratificeerde loting (Boogaard et al., 2016). Het initiatief van het burgerberaad kan zowel vanuit burgers als vanuit de overheid komen.

Onderzoek naar verschillende G1000 burgerberaden heeft aangetoond dat de willekeurig geselecteerde deelnemers vaak niet representatief zijn voor de rest van de samenleving (Boogaard et al., 2016; Michels & Binnema, 2019). De deelnemers waren vaak actiever in burgerschapsinitiatieven en nationale verkiezingen, toonden meer vertrouwen in hun lokale autoriteiten en waren gemiddeld linkser en progressiever dan de algemene bevolking. Dit kan worden verklaard door vrijwillige zelfreflectie, waarbij burgers zelf de keuze maken om deel te nemen aan het burgerberaad (Fung, 2003). Boogaard et al. (2016) concludeerden bij de G1000 burgerberaden in Uden, Amersfoort en Groningen dat jongeren, lager opgeleiden en migranten niet of slecht vertegenwoordigd zijn. Zij zien vooral de 'usual suspects': mannen, hogeropgeleiden en witte mensen, die vaak degene zijn die naar het G1000 burgerberaad komen (zie ook hierboven). Dit heeft ook invloed op de uitkomsten. Binnema en Michels (2022) stelden dat de voorstellen die uit 11 G1000 burgerberaden komen tussen 2014 en 2017 vaak gaan over thema's die hoger opgeleiden aanspreken, zoals natuur, criminaliteit, milieu en immigratie. De legitimiteit van de uitkomsten wordt in verband gebracht met de perceptie op de representativiteit van het burgerberaad door de deelnemers. Wanneer deelnemers het idee hebben dat de samenstelling van de groep niet representatief is zullen ze de resultaten ook minder snel als legitiem beschouwen (Eckardt, 2021).

Desalniettemin zou het G1000 burgerberaad een geschikte methode om consensus gerichte uitkomsten te verkrijgen en wederzijds begrip tussen de deelnemers te creëren. Daarnaast laat het ook de ontwikkeling van eigenaarschap door de deelnemers over de voorstellen zien (Boogaard et al., 2016; Eckardt, 2021). Het G1000 burgerberaad heeft een positieve invloed op de daadwerkelijke impact op het beleidsvormingsproces omdat het gebruik maakt van een integratieve benadering waarbij zowel politici als burgers samen in gesprek gaan tijdens het burgerberaad. Hoewel een grotere politieke inbedding van het burgerberaad ten koste gaat van de sociale impact. De deelnemers ontwikkelen dan minder eigenaarschap over hun voorstellen (Boogaard et al., 2016; Eckardt, 2021). Het G1000 burgerberaad staat centraal in dit onderzoek. Een kanttekening hierbij is dat onderzoek naar het G1000 burgerberaad al enige tijd geleden is en sindsdien is het burgerberaad ook verder doorontwikkeld naar aanleiding van de adviezen die voortkomen uit de bovenstaande onderzoeken (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 22 maart 2024).

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de bovenstaande mini-publieken op basis van de verschillende ontwerpprincipes (zie alinea 3.3).

	Burger jury	Planning cel	Consensus conferentie	Deliberatieve peiling	Burger assemblee	G1000 burgerberaad
Ontwikkeld door:	Crosby 1971	Dienel 1972	Deense raad voor technologie 1980	Fishkin 1988	Gordon Gibson 2002	Burgers 2011
Aantal deelnemers:	12-26	100-500	10-25	100-500	100-160	100-300
Aantal bijeenkomsten:	2-5 dagen	4-5 dagen	7-8 dagen	2-3 dagen	20-30 dagen	Kan oplopen tot 180 dagen
Selectiemethode:	Random selectie	Random selectie	Random en zelf selectie	Random selectie	Random en zelf selectie	Random selectie en zelf selectie
Activiteiten:	Informatie + deliberatie	Informatie + deliberatie	Informatie + deliberatie	Informatie + deliberatie	Informatie, consultatie en deliberatie	Informatie, consultatie en deliberatie
Resultaten:	Collectieve besluitvormingsrapport	Enquête meningen en collectieve besluitvormingsrapport	Collectieve besluitvormingsrapport	Enquête meningen	aanbevelingen	aanbevelingen
Bestemming van het voorstel:	Opdrachtgevende instanties	Opdrachtgevende instanties en de massa media	Parlement en de massa media	Opdrachtgevende instanties en de massa media	Parlement, overheid, en publiek referendum	Overheid en massa media

Tabel 1: Overzicht verschillende mini-publieken (Eckardt, 2021; Elstub & McLaverty, 2014).

3.4 Deliberatieve proces principes

Abelson et al. (2003) benoemen vier belangrijke onderdelen voor de evaluatie van een deliberatief proces. Allereerst denkt men na over de *representatie*, waarbij men streeft naar het bereiken van verschillende vormen van representatie. Dit omvat bijvoorbeeld het bieden van gelijke kansen tijdens het proces en ook tijdens het selectieproces. Het is belangrijk dat de deelnemers representatief zijn voor de rest van de samenleving. Daarnaast richt men zich op *de structuur van het proces*: waarbij men

de mate beoordeelt waarin de aspecten van het proces redelijk, efficiënt en eerlijk zijn. Men houdt daarbij rekening met of er voldoende tijd wordt vrijgemaakt voor de dialoog, de mogelijkheid om beschikbare informatie in twijfel te trekken en of er wederzijds respect en zorg voor anderen wordt benadrukt. Als derde punt kijkt men hoe *informatie* over het deliberatieve proces wordt verspreid en geïnterpreteerd. Daarnaast welke informatie er beschikbaar wordt gesteld over het onderwerp van het proces. Tot slot, kijkt men naar de *uitkomsten*: hoe men de uitkomsten verwerkt en in hoeverre men deze in de besluitvorming overneemt, en hoe men hier dan over communiceert. Het deliberatieve proces zou moeten zorgen voor beter geïnformeerde burgers en de invloed van het proces op de uiteindelijke uitkomsten (Abelson et al., 2003).

Deze principes komen overeen met de theorie over ‘input-, throughput- en output legitimiteit’ (Suiter & Deligiaouri, 2023). ‘Input legitimiteit’ focust op de representativiteit van de deelnemers en of deze overeenkomt met de bevolking. ‘Throughput legitimiteit’ focust op de kwaliteit van het proces en in hoeverre er de mogelijkheid is om te delibereren. Ook in welke mate de kennis erover wordt vergroot en burgerlijke attitudes worden versterkt. ‘Output legitimiteit’ richt zich op hoe men met de resultaten omgaat. Dit kan op drie manieren worden vormgegeven: als adviesorgaan, door verder te handelen op basis van de aanbevelingen of via verkiezingen en referenda (Suiter & Deligiaouri, 2023).

De verschillende mini-publieken die hierboven zijn beschreven kunnen ook worden geëvalueerd aan de hand van de deliberatieve proces principes. Allereerst de input legitimiteit. Zo kan worden gesteld dat de burger jury, planning cellen, deliberatieve peilingen en burger assemblees een hogere mate van representativiteit hebben omdat de deelnemers willekeurig worden geselecteerd. Burger assemblees en het G1000 burgerberaad gaan zelfs vaak een stap verder in het selectieproces met een tweede gestratificeerde loting. Bij consensusconferenties kunnen alle geïnteresseerde burgers zich aanmelden wat de kans op representativiteit verkleint, aangezien er sprake is van zelfselectie. Een burgerjury is ook een exclusief proces omdat slechts een kleine groep aan deelnemers wordt geselecteerd, waardoor de kans om deel te nemen kleiner is. Terwijl bij de andere mini-publieken het aantal deelnemers kan oplopen tot 500, waardoor de kans om geselecteerd te worden groter is.

Vervolgens de throughput legitimiteit van het proces. Hierover kan worden opgemerkt dat bij de burger jury, planning cellen en deliberatieve peilingen vaak weinig bijeenkomsten zijn gepland, waardoor er minder tijd is en het zo moeilijk wordt om tot een diepgaande dialoog en besluitvorming te komen. Deelnemers worden wel geïnformeerd en actief burgerschap wordt gestimuleerd. De consensus conferentie biedt de mogelijkheid om betrokken te zijn bij de voorbereiding van de onderwerpen en vergroot het zelfvertrouwen doordat deelnemers kennis kunnen opdoen over complexe problemen. Een burger assemblee biedt daarentegen de gelegenheid om gedurende verschillende fases en langere tijd met elkaar in dialoog te gaan, vaak met begeleiding van facilitatoren.

Tot slot de output legitimiteit. De uitkomsten van de consensus conferentie, deliberatieve peiling en de burger jury hebben vaak niet direct invloed maar worden eerder beschouwd als advies of spelen een rol in de agendasetting en kennisontwikkeling. Een burger assemblee heeft daarentegen vaak een directer mandaat. In tabel 2 worden deze mini publieken gekoppeld aan de deliberatieve proces principes en scores gegeven van ++ tot -. Dit laat zien in hoeverre de mini publieken aan de principes voldoen, zoals hierboven beschreven. De beoordeling van het G1000 burgerberaad is hierbij buiten beschouwing gelaten, aangezien de beschrijving alinea 3.3.5 gebaseerd is op ouder onderzoek en het G1000 burgerberaad verder centraal staat in dit onderzoek.

	Input legitimiteit/ representativiteit	Throughput legitimiteit/ structuur/ informatie	Output legitimiteit/ uitkomsten
Burger jury	+/-	+/-	-
Planning cellen	+	+/-	+/-
Consensus conferentie	-	+	-
Deliberatieve peiling	+	+/-	-
Burger assemblee	++	++	+

Tabel 2: overzicht mini-publieken geëvalueerd aan de hand van de deliberatieve proces principes

3.5 Procedurele rechtvaardigheid

Zoals hierboven beschreven, stelt de deliberatieve democratie dat politieke besluitvorming op een legitieme manier plaatsvindt door publieke deliberatie van vrije en gelijkwaardige burgers (Hendriks et al., 2007). Deliberatie zou de publieke besluitvorming kunnen verbeteren door het delen van informatie en het bundelen van kennis waarbij zo de grip op complexe problemen wordt verbeterd. De kwaliteit van de deliberatieve processen en daarmee de legitimiteit van de uitkomsten hangt sterk samen met de ervaren procedurele rechtvaardigheid (Germann et al., 2022). Procedurele rechtvaardigheid gaat over de perceptie eerlijk en rechtvaardig te worden behandeld gedurende het proces (Lind & Tyler, 1988). Procedurele rechtvaardigheid wordt vaak gedefinieerd als het tegenovergestelde van distributieve rechtvaardigheid. Distributieve rechtvaardigheid gaat over de perceptie dat de uitkomst van het proces rechtvaardig is. Belangrijke aspecten zijn de ervaren bijdrage aan het publieke belang en de haalbaarheid van de uitkomsten (Ohnuma et al., 2022).

Thibaut en Walker (1978) onderzochten als eersten procedurele rechtvaardigheid binnen de rechtspraak. Zij stellen dat de ervaren procedure binnen een rechtszaak van invloed is op de rechtvaardigheidsbeleving van het vonnis. Hierbij zijn er twee soorten van controle van invloed op de procedures voor het oplossen van gerechtelijke geschillen. Allereerst procescontrole, waarbij individuen de kans krijgen om hun eigen standpunt te verdedigen. Daarnaast de beslissingscontrole waarbij individuen de mogelijkheid krijgen om het resultaat van het besluit te accepteren of af te wijzen. De aard van de procedure is dus van invloed op de rechtvaardigheidsbeleving en het is cruciaal in welke mate er controle is over dit proces. De kritiek over deze theorie stelt dat het een te eenzijdige benadering is omdat het enkel zou gaan over de invloed van betrokkenheid (Chang & Zhang, 2021). Als alternatieve theorie onderscheidt Leventhal (1980) daarbij zes criteria voor individuen binnen organisaties voor het evalueren van procedures. Bij het maken van het besluit is het belangrijk dat er sprake is van consistente behandeling, nauwkeurigheid van informatie, corrigeerbaarheid van het besluit, representatie, het ethische karakter van de autoriteit en dat een vooroordeel wordt onderdrukt.

De twee bovenstaande theorieën zijn gefocust op het eigen belang binnen de procedures (Chang & Zhang, 2021). Lind en Tyler (1988) leggen daarbij de focus op de groep. Wanneer de procedure het mogelijk maakt om de individuele positie in de groep te bevestigen wordt de procedure sneller als rechtvaardig beschouwt. Belangrijke kernelementen hierbij zijn de objectieve en onpartijdige behandeling. De beslisser moet daarbij ook vertrouwen uitstralen en de partijen moeten het gevoel hebben onderdeel te zijn van de groep (Lind & Tyler, 1988).

Later werd ook de theorie van procedurele rechtvaardigheid gekoppeld aan de besluitvormingsprocedures van de overheid. Procedurele rechtvaardigheid gaat hier over de mate

waarin een besluitvormingsprocedure leidt tot eerlijke en redelijke plannen, de mogelijkheden van burgers om deze uitkomsten te beïnvloeden en de rechtvaardigheid van de overheid in interactie met de burgers (Chang & Zhang, 2021). Tyler (2000) onderzocht de publieke percepties van politieke processen. Hij toonde aan dat hoe individuen aankijken tegen de eerlijkheid van een politiek proces sterk van invloed is op de bereidheid om uitkomsten te accepteren. Mensen zijn eerder geneigd om uitkomsten te accepteren, zelfs als deze niet hun voorkeur hebben, wanneer zij geloven dat deze door middel van een eerlijk proces tot stand zijn gekomen (Chang & Zhang, 2021; Tyler, 2000). Procedurele rechtvaardigheid is namelijk een sociale norm. Wanneer individuen concluderen dat het proces eerlijk was zullen ze namelijk de morele verplichting voelen de uitkomst te accepteren. Procedures die als het meest rechtvaardig worden beschouwd, zijn procedures waarin burgers inspraak hebben (Germann et al., 2022). Uit onderzoek van Zhang (2015) is gebleken dat de persoonlijke inspanning correleert met de ervaring van de procedure als rechtvaardig. Naast de tevredenheid over de uitkomsten heeft de ervaren procedurele rechtvaardigheid een positieve invloed op het verhogen van het plezier en de mogelijk toekomstige deelname (Zhang, 2015). Een ervaren rechtvaardige procedure is ook positief van invloed op het vertrouwen in de betrokken instantie. Het gevoel dat de overheid daarbij neutraal is en geeft om de inspraak van zijn burgers verhoogt het vertrouwen (Zmerli & van der Meer, 2017).

Zoals hierboven is beschreven is de procedurele rechtvaardigheid een belangrijk onderdeel van de deliberatieve democratie, wat centraal staat in dit onderzoek. Habermas (1984) stelt dat procedurele rechtvaardigheid in de context van deliberatieve democratie gaat over de mate waarin een besluitvormingsprocedure de ideale spraaksituatie behaalt. Een ideale spraaksituatie gaat over een context waarin onderling wordt gecommuniceerd. Binnen deze situatie staat zowel eerlijkheid als competentie centraal. Eerlijkheid houdt in dat alle deelnemers gelijke kansen hebben om op een betekenisvolle wijze deel te nemen aan alle aspecten van het participatieproces. Aspecten zoals het bepalen van de agenda, het vaststellen van procedurele regels en het selecteren van informatie en expertise om het proces te informeren. Competentie betreft de inhoud van het proces: het bereiken van passende kennis en begrip van het onderwerp door toegang tot informatie en de interpretatie ervan en het gebruik van geschikte procedures om de kennis te selecteren die in het proces zal worden overwogen (Chang & Zhang, 2021).

3.6 Relatie deliberatieve democratie en procedurele rechtvaardigheid

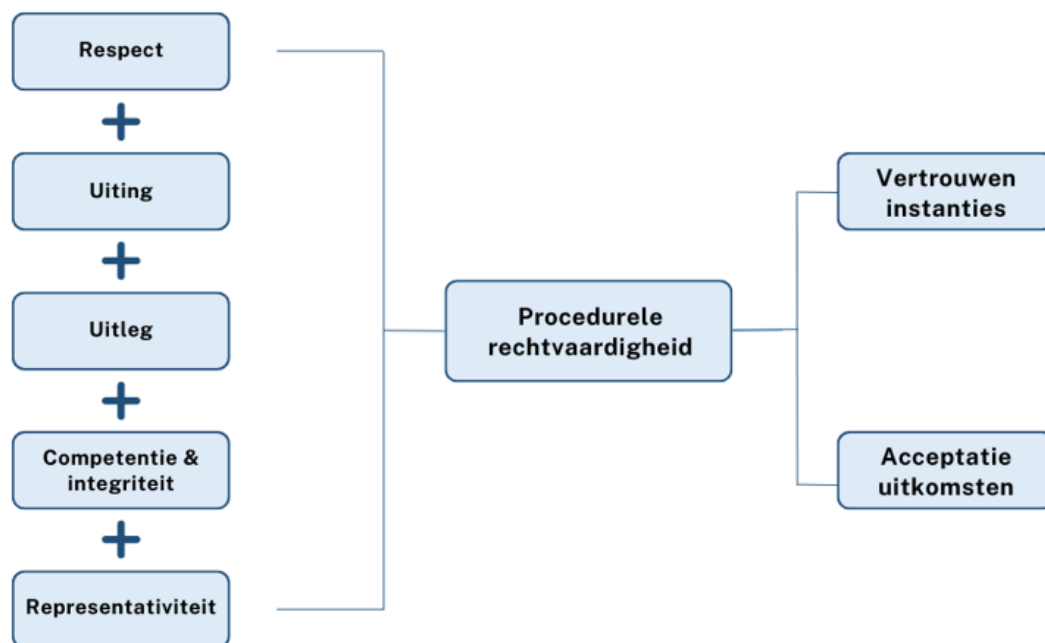
Procedurele rechtvaardigheid gaat over de perceptie eerlijk en rechtvaardig te worden behandeld gedurende het proces. Wanneer het proces als eerlijk wordt beschouwd heeft het effect op de acceptatie van de uitkomsten van het proces en het vertrouwen in de instanties. Mini-publieken zijn sterk gericht op de kwaliteit van de deliberatie en daarmee de ervaring van het proces. Van mini-publieken wordt verwacht dat wanneer het proces als eerlijk wordt ervaren dat het leidt tot een hogere perceptie van rechtvaardigheid en de acceptatie van (ook negatieve) uitkomsten. Dit komt door een aantal kenmerken van het proces zoals; dat burgers willekeurig worden geselecteerd, wat ervoor zorgt dat er verschillende standpunten uit de samenleving worden vertegenwoordigd. Daarnaast zouden mini-publieken (mits goed uitgevoerd) ook helpen bij geïnformeerde en afgewogen besluitvorming (Germann et al., 2022).

Zowel de theorie omtrent procedurele rechtvaardigheid en de theorie omtrent de deliberatieve mini-publieken focust op de aard van de procedure en hoe dit van invloed is op de ervaring van het proces. Procedurele rechtvaardigheid zou daarbij de basis kunnen vormen voor het verloop van een goede

deliberatie (Chang & Zhang, 2021). Dit laat zien dat de twee concepten zijn met elkaar verbonden zijn en kunnen elkaar versterken.

3.6.1 Dimensies procedurele rechtvaardigheid

Bleijenberg et al. (2020) onderscheiden vier verschillende dimensies die van invloed zijn op de ervaren procedurele rechtvaardigheid bij participatieprocessen. Allereerst 'respect', dat wil zeggen dat er op een eerlijke en respectvolle manier met de deelnemers wordt omgegaan. Dit betreft niet alleen de manier waarop de deelnemers worden aangesproken, maar ook de timing en locatie van de bijeenkomsten. Ten tweede 'uiting', waarbij het belangrijk is dat de deelnemers zich vrij kunnen uitspreken, dat hun mening serieus wordt genomen en dat de uitkomsten verder worden overwogen door de overheid. De derde dimensie is 'uitleg', waarbij voldoende inzicht en transparantie over het proces en de vervolgpcedures wordt geboden. Tot slot, 'competentie & integriteit', waar het van belang is dat de ambtenaren integer en deskundig handelen. Ohnuma et al. (2022) voegde hier nog aan toe dat het belangrijk is dat zo veel mogelijk stemmen van de bevolking vertegenwoordigd worden, zowel opvattingen van de meerderheid als minderheid. Anders blijft het slechts een middel voor sommige deelnemers om hun standpunten te uiten. Wanneer er wordt voldaan aan deze dimensies van respect, uiting, uitleg, competentie en integriteit en representativiteit is er sprake van een procedureel rechtvaardig proces. Dit is van invloed op de acceptatie van de uitkomsten van het participatieproces door de deelnemers en het vertrouwen dat de burgers hebben in de instanties (zie figuur 1) (Bleijenberg et al., 2020).

Figuur 1: dimensies procedurele rechtvaardigheid (Bleijenberg et al., 2020; Ohnuma et al., 2022).

3.6.2 CLEAR-model

Het CLEAR-model, ontwikkeld door Lowndes et al. (2006) is een raamwerk dat aantoont dat bepaalde aspecten van invloed zijn op de participatie. Burgers nemen namelijk deel wanneer: 'they can do, they like to, they are enabled to, they are asked to, they are responded to'.

'Can do'; Dit verwijst naar de capaciteit van de deelnemers om deel te nemen, gebaseerd op de beschikbare middelen en kennis. Personen met de juiste vaardigheden, zoals publiek spreken of het schrijven van brieven, zijn vaak sneller geneigd om deel te nemen. Deze vaardigheden zijn vaak te vinden bij theoretisch geschoolde individuen, maar het is ook mogelijk om tijdens het participatieproces deze vaardigheden te ontwikkelen.

'Like to'; Dit draait om het belang van een gemeenschapsgevoel. Burgers zijn eerder geneigd om actief deel te nemen wanneer zij zich meer verbonden voelen met de gemeenschap. Informele interactie tussen deelnemers draagt bij aan het vertrouwen en wederzijdse ondersteuning. Het is moeilijk om deze gevoelens direct te beïnvloeden, maar er kan wel gewerkt worden aan het creëren van een gevoel van brede burgerlijke identiteit rondom de overheidsinstantie.

'Enabled to'; Dit benadrukt dat participatie vaak gestimuleerd wordt door groepen of organisaties, waarbij collectieve participatie een gevoel van relevantie biedt. Voor sommige deelnemers is de deelname zelfs belangrijker dan het uiteindelijke resultaat.

'Asked to': Dit hangt af van hoe mensen benaderd worden om deel te nemen en op welke manier. Het is van cruciaal belang dat degenen die verantwoordelijk zijn voor beslissingen anderen actief betrekken en stimuleren om deel te nemen. Het gebruik van prikkels zoals vergoedingen kan hierbij helpen, evenals het creëren van een gevoel van verplichting.

'Responded to'; Dit benadrukt het belang van respons op de participatie van deelnemers. Dit is essentieel voor langdurige betrokkenheid en het gevoel dat hun inspanning het verschil maakt (Lowndes et al., 2006).

3.7 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de verschillende theoretische concepten uitgewerkt die relevant zijn voor dit onderzoek. Allereerst is er ingegaan op de verschillende democratische modellen en de opkomst van de deliberatieve democratie. De deliberatieve democratie gaat ervan uit dat vrije en gelijkwaardige burgers door publieke deliberatie legitieme politieke besluiten nemen. Deliberatie kan de publieke besluitvorming verbeteren door informatie te delen en kennis te bundelen, waardoor men beter grip krijgt op complexe problemen. Doordat burgers met elkaar in gesprek gaan over beleidsthema's kunnen zij standpunten uitwisselen en gezamenlijk tot weloverwogen besluiten komen (Hendriks et al., 2007). De deliberatieve democratie uit zich in de ontwikkeling van mini-publieken. Hierbij komt een selectie van burgers bij elkaar om maatschappelijke kwesties te bespreken (Dahl, 1989). Dit zijn democratische innovaties, specifiek ontworpen instellingen, die bedoeld zijn om de deelname van burgers aan het politieke besluitvormingsproces te vergroten en te verdiepen (Smith, 2012). 'Burger juries', 'planning cellen', 'consensus conferenties en 'deliberatieve peilingen' en 'burger assemblees', en meest recentelijk het G1000 burgerberaad, worden beschreven aan de hand van verschillende ontwerpprincipes. De mini-publieken zijn beoordeeld aan de hand van de deliberatieve proces principes; input, throughput en output legitimiteit. Input representativiteit focust op de representativiteit van de deelnemers. Throughput legitimiteit op de kwaliteit van het proces en de mate van deliberatie. Output legitimiteit richt zich op hoe er wordt omgegaan met de resultaten (Suiter & Deligiaouri, 2023).

Procedurele rechtvaardigheid gaat over de perceptie eerlijk en rechtvaardig te worden behandeld gedurende het proces (Lind & Tyler, 1988). Wanneer het proces wordt ervaren als eerlijk zullen de uitkomsten namelijk meer worden geaccepteerd en zal het leiden tot verhoogd vertrouwen in de instanties (Germann et al., 2022). Voor het evalueren van deze ervaren procedurele rechtvaardigheid binnen participatieprocessen kunnen verschillende dimensies worden gebruikt: 'respect', 'uiting', 'uitleg', 'competentie & integriteit' en representativiteit (Bleijenberg et al., 2020; Ohnuma et al., 2022). Tot slot zijn er verschillende aspecten van invloed op participatie: burgers nemen namelijk deel wanneer 'they can do, they like to, they are enabled to, they are asked to, they are responded to' (Lowndes et al., 2006). Mini-publieken en de ervaren procedurele rechtvaardigheid zijn met elkaar verbonden. Procedurele rechtvaardigheid zou daarbij de basis kunnen vormen voor het verloop van een goede en eerlijke deliberatie binnen mini-publieken (Chang & Zhang, 2021).

4 Methoden

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de methode die centraal staat in dit onderzoek. Allereerst wordt het onderzoeksdesign en de keuze voor kwalitatief onderzoek besproken. Vervolgens zal de onderzoeksmethode en data-analyse worden behandeld. Daarna zal aandacht worden besteed aan de kwaliteitscriteria, zoals validiteit en betrouwbaarheid, die verbonden zijn aan het uitvoeren van goed onderzoek. Ten slotte zal de rol van de onderzoeker en de ethiek in het onderzoek worden belicht.

4.1 Onderzoeksdesign

4.1.1 Kwalitatief onderzoek:

Het doel van dit onderzoek is de narratieven van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad in kaart te brengen en daarom is er gekozen voor het inzetten van kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek richt zich op het begrijpen van betekenissen, ervaringen en gezichtspunten van alle betrokkenen (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Kwalitatief onderzoek maakt het mogelijk om diepgaande inzichten op te doen uit de ervaringen van de deelnemers. Mensen delen hun ervaringen door middel van verhalen, waarbij ze de situatie interpreteren en er betekenis aangeven (Hampton, 2004). Vandaar dat er de keuze is gemaakt om een narratief onderzoek uit te voeren, wat de nadruk legt op het verhaal als onderzoeksobject. Het doel van narratief onderzoek is daarbij te begrijpen hoe respondenten betekenis geven aan de gebeurtenissen in hun leven door deze verhalen te analyseren (Bryman, 2012; McCance et al., 2001). Deze narratieven zijn onderzocht aan de hand van narratieve interviews met deelnemers over het G1000 burgerberaad. Vervolgens is er over deze verhalen een narratieve data-analyse uitgevoerd. Het onderzoek is inductief van aard waarbij uit de data bepaalde thema's worden gekoppeld aan bestaande wetenschappelijke theorie (Boeije & Bleijenbergh, 2019).

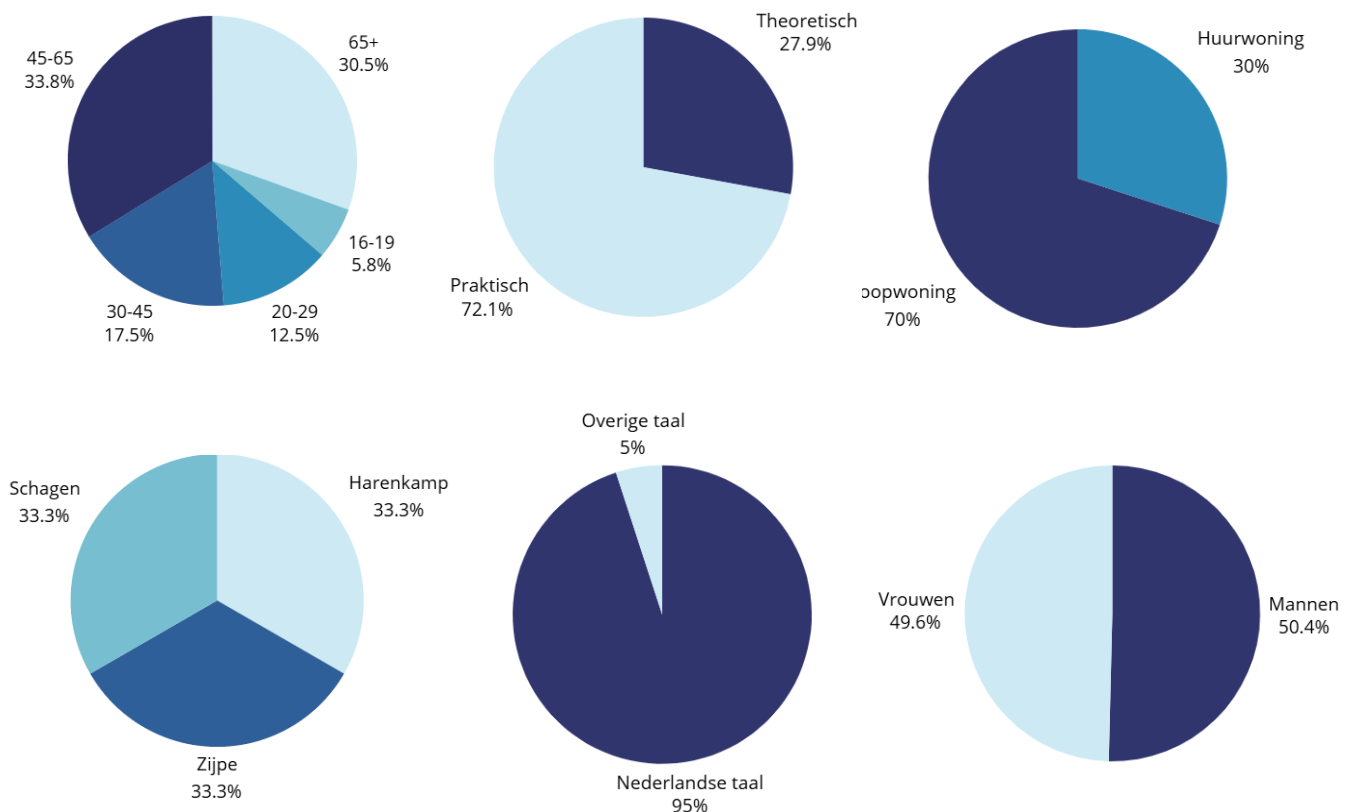
4.1.2 Case studie G1000 Schagen

Er is gekozen voor een enkelvoudige case studie. Hierbij ligt de nadruk op het intensief onderzoeken van één setting (Bryman, 2012). Dit is om diepgaand onderzoek te doen naar het fenomeen burgerberaden en hoe dit wordt ervaren door de deelnemers. De geselecteerde casus is het G1000 Schagen burgerberaad dat plaatsvindt van maart 2024 tot en met juni 2024. Bij het selecteren van de casus is er gekeken naar het tijdstip en duur van het burgerberaad om tijdens het proces inzicht te krijgen in de (veranderende) ervaringen van de deelnemers. Dit is bereikt door op twee momenten in deze periode een gesprek met een selectie van deelnemers te voeren.

In het G1000 Schagen burgerberaad gaan inwoners van de gemeente Schagen samen in gesprek over de vraag; *“Hoe ziet een leefbare gemeente Schagen er in de toekomst uit?”*. De gemeente Schagen heeft het initiatief genomen voor het burgerberaad en heeft voorafgaand veel organisaties en bedrijven gevraagd om partner te worden van de G1000 Schagen. Zo is een coalitie gevormd van partijen die willen bijdragen aan een leefbare toekomst voor Schagen: Leefbaarheidscoalitie Schagen. Om deze verschillende partijen uit de coalitie te informeren over het burgerberaad zijn er voorafgaand verschillende proefbijeenkomsten georganiseerd met bestuurders en politici, ambtenaren, buurtraden en werkgevers uit de gemeenschap (Stichting G1000.nu, 2024).

Stichting G1000.nu heeft 10.000 uitnodigingen verstuurd in de gemeente Schagen, waarop 420 deelnemers zich hebben aangemeld. Hieruit is een tweede gestratificeerde loting gedaan, waarbij is geselecteerd op kenmerken zoals; geslacht, leeftijd, thuistaal, woonstatus (koop- of huurwoning). Daarbij horen ook 40 werkgevers, 40 ambtenaren en politici en 40 vrijdenkers. De ingelote burgers zijn door een tweede gestratificeerde loting gehaald, die representatief is voor de Gemeente Schagen (zie

figuur 2) (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 22 maart 2024). De deelnemers dragen gedurende het gehele proces een badge met daarop een kleurcode voor hun rol om het verschil tussen de rollen zo duidelijk te maken.

Figuur 2; verdeling kenmerken deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 22 maart 2024).

Het burgerberaad is gestart met de Burgertop op 16 maart 2024 met 320 deelnemers. Op deze dag gingen de deelnemers in wisselende setting aan tafel met elkaar in gesprek en bepaalden ze de eerste thema's rondom het onderwerp leefbaarheid. De moderator had tijdens deze eerste bijeenkomst kort vermeld dat dit onderzoek werd uitgevoerd. Bij de uitgang van de eerste bijeenkomst, de Burgertop, konden deelnemers aangegeven of ze graag wilden meewerken aan dit onderzoek.

Vervolgens vond de Burgerforumfase plaats. In de maanden april en mei zijn er drie fysieke avondbijeenkomsten geweest: op donderdag 4 april 2024 (kick-off), donderdag 25 april (inspiratie- en informatiemarkt) en donderdag 23 mei 2024 (werkatelier) (zie ook figuur 3). Gemiddeld waren er 120-150 deelnemers aanwezig tijdens de Burgerforumfase (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 30 mei 2024). Daarnaast zijn er ook vier online sessies (op 11 april, 16 mei, 29 mei en 6 juni) gehouden via Zoom waar de werkplaatsen hun voorstellen presenteren. Tijdens de online sessies waren gemiddeld 30 deelnemers aanwezig. De online bijeenkomsten zijn opgenomen en zijn nog door 50 deelnemers terug gekeken (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 7 juni 2024). Tijdens de burgerforum fase werden de ideeën uitgewerkt in werkplaatsen tot concrete voorstellen. De werkplaatsen bestonden uit 10-15 deelnemers en werden begeleid door facilitatoren en mee-lezers voor de voorstellen. Binnen de werkplaats was een 'schakelaar' aangesteld die als contactpersoon en vertegenwoordiger van de werkplaats fungeert. De Stichting benoemde expliciet dat deze schakelaars geen leidende rol hadden

aan tafel. De werkplaatsen vormden gedurende de Burgerforumfase een voorstel wat bestond uit drie onderdelen. Allereerst een voorstel document waarin er een samenvatting werd gegeven van het voorstel en waarin de vijf beslispunten werden beschreven. Daarnaast een filmpje van één minuut waarin de keuze voor het voorstel werd uitgelegd.

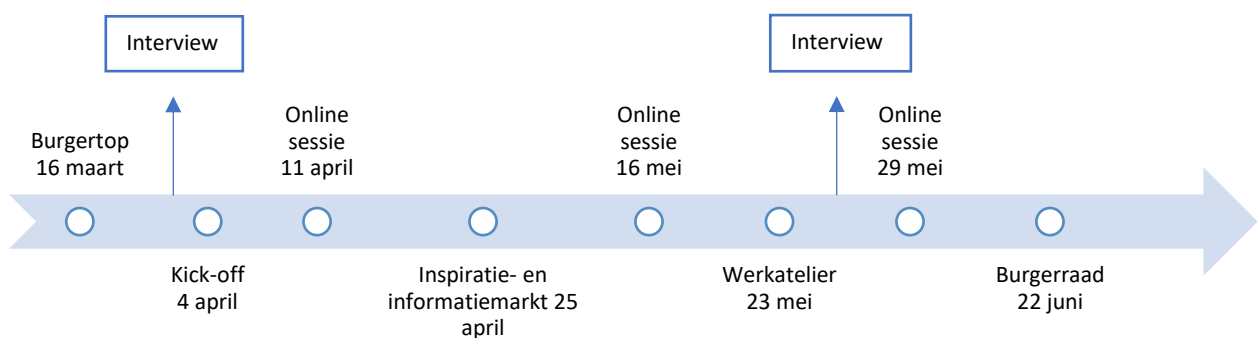
Tot slot, vond de Burgerraad plaats op 22 juni 2024. De werkplaatsen hebben hier hun voorstellen gepresenteerd aan 5 verschillende panels en is er in een officiële zitting over gestemd. 42 ingestemde voorstellen staan in het burgerakkoord en deze is begin juli gepresenteerd en besproken in de gemeenteraad, met het verzoek om het burgerakkoord uit te voeren. Daarnaast is er na afloop van het burgerberaad een monitor klankbordgroep aangesteld met 15 geïnteresseerde deelnemers die gaan proberen om te zorgen dat het akkoord daadwerkelijk wordt uitgevoerd (Stichting G1000.nu, n.d.-b). Voor deelname aan het burgerberaad ontvangen de ingelote burgers een vergoeding van 50 euro per bijeenkomst en 250 euro voor het bijwonen van het hele burgerberaad (M. Pagter, persoonlijke communicatie, 7 juni 2024).

4.2 Onderzoeksmethoden

4.2.1 Respondenten selectie:

50 deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad hebben zich aangemeld voor dit onderzoek. Hieruit is een selectie van 30 respondenten gemaakt op basis van de kenmerken die zij bij hun aanmelding voor het burgerberaad hebben aangegeven: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, thuistaal, en hun bereidheid om deel te nemen aan een wetenschappelijk onderzoek. Deze groep van 30 geselecteerde respondenten is per e-mail benaderd met de vraag of zij wilden deelnemen aan het onderzoek en of zij akkoord gaan met twee fysieke gesprekken in de gemeente Schagen over hun ervaring met het G1000 Schagen burgerberaad. Hieruit zijn 19 geïnteresseerde deelnemers voortgekomen (zie tabel 3).

Met deze 19 respondenten is tussen 16 en 31 maart een eerste narratief interview afgenomen. Het tweede narratief interview is gehouden met 13 deelnemers tussen 24 mei en 6 juni (zie figuur 3). Enkele respondenten zijn al na de Burgertop gestopt met het proces, waren druk of op vakantie, waardoor het tweede gesprek niet kon plaatsvinden. In totaal zijn er 32 interviews gehouden elk tussen de 45 minuten en 1,5 uur.

Figuur 3: Overzicht interviews gedurende het proces en de bijeenkomsten van het G1000 Schagen burgerberaad.

Totaal aantal respondenten	19
	Aantal respondenten
Geslacht	
Man	12
Vrouw	7
Leeftijd	
16-30	5
30-55	5
55-70	5
70+	4
Opleiding	
Wetenschappelijk onderwijs	4
Theoretisch beroepsonderwijs	2
Praktisch beroepsonderwijs	4
Mavo/havo/vwo	7
Taal	
Nederlands	15
Nederlands en een andere taal	3

Tabel 3: Overzicht respondenten.

4.2.2 Narratieve interviews

In dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van narratieve interviews als onderzoeksmethode. Een narratief is een methode, een verhaal, om een ervaring uit het verleden te vertellen. Narratieven zijn interessant in een onderzoek omdat de vertellers van de narratieven het verleden interpreteren in plaats van het te reproduceren. Hierbij leggen ze de verbinding tussen verleden, heden en toekomst (Kohler Riessman, 2005). Ook zijn narratieven een effectieve manier om voor de verteller hun sociale context en bredere sociale structuren waarin ze leven uit te leggen (Hill & Burrows, 2017). Mensen organiseren namelijk hun ervaringen aan de hand van verhalen en de verzameling ervan geeft dan een indicatie van de cultuur en waarden (Hampton, 2004). Het vertellen van verhalen is voor de meeste mensen in de meeste culturen een eenvoudige, vertrouwde en plezierige manier om gebeurtenissen te beschrijven (Hampton, 2004).

Narratieve interviews zijn een manier om verhalen van mensen over hun ervaringen te verzamelen (Anderson & Kirkpatrick, 2016). In narratieve interviews worden vooral vragen gesteld die beginnen met hoe, waarom en wat. De respondent bepaalt daarbij de richting, inhoud en het tempo van het interview. Daarom is het belangrijk een open interviewstructuur aan te houden, wat meer de vorm krijgt van een gesprek (Bryman, 2012). De verteller en de onderzoeker moeten samen een positieve gespreksomgeving creëren waarin de respondent de kans krijgt en zich op zijn of haar gemak voelt om zijn verhaal te doen (Gubrium & Holstein, 1998). De gesprekken hebben daarom allemaal fysiek plaatsgevonden in de gemeente Schagen, bij de respondenten thuis of in openbare ruimtes zoals op het gemeentehuis, in de bibliotheek of voorafgaand aan een van de bijeenkomsten van het burgerberaad zoals in het dorps huis. Tijdens de interviews is er een enkele keer sprake geweest van ruis in de vorm van emotionele antwoorden, afleiding door extern geluid of invloed van de omgeving op de houding van de respondent. Dit heeft de communicatie tussen de respondent en onderzoeker bemoeilijkt. Er is besloten om met bijna alle respondenten twee interviews af te nemen, zodat de deelnemer goed gevolgd kan worden in zijn ervaring met het proces van het burgerberaad. Om de

respondent de ruimte te geven om zijn of haar verhaal te doen varieerde de duur van de interviews tussen de 45 minuten en 1,5 uur.

Tijdens het narratieve interview is eerst een introductie gegeven over het doel van het onderzoek en het verloop van het interview. Het informed consentformulier is daarbij besproken en ondertekend (zie bijlage 1). Aan de respondent is gevraagd of het gesprek mag worden opgenomen en er is uitgelegd dat de onderzoeker vooral geïnteresseerd is in het persoonlijke verhaal van de respondent. Vervolgens is er gestart met een eerste open vraag. Vragen die tijdens het eerste interview zijn gesteld zijn onder andere: Wat was je eerste reactie op de uitnodiging van het burgerberaad? Wat heeft je ertoe bewogen om deel te nemen aan het burgerberaad? En hoe is het om erbij te zijn? Vragen die tijdens het tweede interview zijn gesteld: Hoe kijk je terug op het burgerberaad tot nu toe? Wat is je bijgebleven? Wat vertel je aan je familie of vrienden over het burgerberaad? Wat zou je graag nog willen delen over het burgerberaad? Naar aanleiding van wat de respondent vertelde zijn vervolgvragen gesteld en geprobeerd om de respondent te stimuleren door te praten. Tot slot is het gesprek afgerond. Er is uitgelegd hoe het onderzoek verder wordt uitgewerkt en teruggekoppeld.

4.3 Narratieve analyse

Bij een narratieve analyse ligt de focus op het narratief als een onderzoeksobject. Narratieven spreken niet voor zichzelf, maar hebben alleen een waarde als ze verder worden geanalyseerd en geïnterpreteerd (Kohler Riessman, 2005). Zo worden belangrijke stukken teksten geselecteerd uit de verhalen en geanalyseerd. Er bestaan verschillende typologieën voor het analyseren van narratieven. Allereerst een structurele analyse wat zich meer richt op de manier waarop iets wordt verteld, zowel wat er wordt gezegd als op wat voor toon en emotie. Een structurele analyse is niet geschikt voor grote aantallen aan respondenten, maar is wel interessant voor gedetailleerde casestudies. De performatieve analyse stelt dat het vertellen van verhalen een optreden is dat bij de luisteraars betrokkenheid, overtuiging en emotie teweegbrengt. Hierbij wordt er gefocust op de wie, wat en waarom van het verhaal (Kohler Riessman, 2005). Tot slot, de thematische analyse legt de focus op de inhoud van de tekst, vooral op wat wordt gezegd in plaats van hoe het wordt gezegd. Het gaat over het vinden van gemeenschappelijke thematische elementen tussen de narratieven van de respondenten en hoe er over bepaalde gebeurtenissen wordt gesproken. Door de onderzoeker wordt er gezocht naar patronen en betekenissen die regelmatig terugkomen. Vaak wordt er gebruik gemaakt van ideeën die voortkomen uit het theoretisch kader maar ook nieuwe thema's die tijdens de analyse naar voren komen (Kohler Riessman, 2005).

Een thematische analyse bestaat uit verschillende fases. Allereerst selecteert de onderzoeker waardevolle woorden en zinnen die betekenis uitdrukken. Vervolgens worden thema's geïdentificeerd en worden ook de verschillende delen van verhalen gegroepeerd onder gedefinieerde thematische categorieën (zie tabel 4). De presentatie van de thematische analyse is meestal gestructureerd aan de hand van de thematische categorieën die in de analyse naar voren komen. De onderzoeker beschrijft dit door het overkoepelende verhaal te vertellen en illustreert dit aan de hand van stukken tekst en voorbeelden (Frost & Nollaig, 2011). Deze thematische analyse wordt in dit onderzoek toegepast.

Thematische analyse	
Stap 1	Selecteer de woorden en zinnen uit het narratief die betekenis uitdrukken
Stap 2	Ken betekenis toe aan specifieke thema's
Stap 3	Identificeer relaties tussen thema's
Stap 4	Vertegenwoordig deze relaties met een codeboom

Tabel 4: De verschillende stappen van een thematische analyse (Suter et al., 2021).

Voor de data-analyse zijn alle interviews met de respondenten getranscribeerd. De transcripten zijn volledig geanonimiseerd. Daarnaast is elk interview kort samengevat. Vervolgens is er een thematische analyse toegepast omdat er zo aspecten kunnen worden geïdentificeerd van individuele verhalen van deelnemers en de bredere overeenkomsten hiertussen. Er is sprake van inductief coderen omdat er geen vooropgestelde theoretische begrippen zijn die worden getoetst. De waardevolle woorden en zinnen zijn geselecteerd met behulp van Nvivo en hier werden codes aan gekoppeld. Dit is in drie verschillende fases gedaan, open coderen, axiaal coderen en selectief coderen. Bij het open coderen is een eerste keer verkend wat voor verschillende thema's er zijn. Tijdens het open coderen is door de onderzoeker opgelet op de betekenissen en interpretaties van de respondenten. Hierbij moeten niet te generieke codes worden gegeven maar ook niet te veel specifieke codes. Vervolgens is er axiaal gecodeerd. De data van het open coderen zijn samengebracht om te zorgen voor verbinding tussen categorieën. De codes zijn hierop samengevoegd en gerangschikt. Tot slot is er selectief gecodeerd, waarbij kernbegrippen zijn geselecteerd en verbonden met andere categorieën (Boeije & Bleijenbergh, 2019). Wat resulteerde in een codeboom (zie bijlage 3). Daarbij zijn de codes van het eerste en tweede gesprek ook met elkaar vergeleken zodat inzicht kan worden verkregen in de verandering van de narratieven gedurende het proces.

4.4 Kwaliteitscriteria

Om de kwaliteit van het onderzoek te waarborgen is het van belang dat er valide en betrouwbaar onderzoek wordt uitgevoerd. Wanneer deze kwaliteitscriteria voor kwalitatief onderzoek worden nageleefd helpt het om de waarde en geloofwaardigheid van het onderzoek te waarborgen en de betrouwbaarheid van de bevindingen te versterken (Boeije & Bleijenbergh, 2019).

De interne validiteit betreft de vraag of het onderzoek ervoor zorgt dat de resultaten daadwerkelijk betrekking hebben op het verschijnsel dat wordt onderzocht (Bryman, 2012). Hoe krijg je een zo goed mogelijk beeld van de situatie, meningen en opvattingen? Er is getracht een veilige gespreksomgeving te creëren voor de respondenten, zodat zij vrijuit hun verhalen konden vertellen. Er is daarom ook voor gekozen om de interviews te laten plaatsvinden bij de respondenten thuis of op openbare plaatsen in de gemeente Schagen. Er is uitgelegd wat het doel van het onderzoek is en hoe er met de data wordt omgegaan. Doordat er een open gesprek wordt gecreëerd bieden de narratieven een goed beeld van de ervaring van een bepaalde respondent op dat moment, of wat hij of zij graag zou willen delen over het burgerberaad. De externe validiteit focust op de vraag of resultaten van een onderzoek ook van toepassing zijn op andere personen, situaties of organisaties die niet zijn onderzocht. Een single case studie maakt het lastiger om generaliseerbare conclusies te trekken voor andere situaties. De context van de case is duidelijk beschreven, zodat uit de resultaten algemene kenmerken en patronen worden geïdentificeerd die mogelijk van toepassing zijn op andere G1000 burgerberaden met een vergelijkbare context of andere mini-publieken. De onderzoeker heeft daarnaast met een diverse groep aan respondenten gesproken om zo de resultaten zo representatief mogelijk te maken voor alle deelnemers van het burgerberaad.

Een onderzoek is betrouwbaar als het ook herhaalbaar is (Bryman, 2012). In dit hoofdstuk is geprobeerd de gemaakte keuzes van dit onderzoek duidelijk te beschrijven. Daarbij is er uitgelegd hoe de data wordt verzameld, onder welke respondenten en hoe de data vervolgens wordt geanalyseerd. Ook de codeboom, zoals gepresenteerd in bijlage 3, biedt daarbij inzicht in de systematiek van de analyse. Door deze transparantie wordt de herhaalbaarheid van het onderzoek vergroot, wat bijdraagt aan de betrouwbaarheid van de resultaten. Bij een narratieve analyse is sprake van een hoge mate van interpretatie door de onderzoeker. Zo kan het zijn dat de interpretatie van de onderzoeker kan verschillen met de bedoeling van de respondent. Om deze interpretatie te verantwoorden, heeft de onderzoeker een persoonlijk logboek bijgehouden waarin de eigen keuzes zijn beschreven, evenals de ontwikkeling van kennis met betrekking van het burgerberaad en de emoties die ontstonden bij het horen van de persoonlijke verhalen.

4.5 Rol van onderzoeker

Het is belangrijk om te reflecteren op de rol van onderzoeker (Boeije & Bleijenbergs, 2019). Het verhaal dat de respondenten vertellen over hun deelname aan het burgerberaad kan anders worden verteld en bedoeld dan de onderzoeker het interpreteert. Gedurende het onderzoek verandert de kennis en visie van de onderzoeker en daarmee ook de manier hoe de onderzoeker de verhalen van de respondenten interpreteerde. Ook tijdens de verschillende fases, het luisteren, doorvragen en transcriberen interpreteerde de onderzoeker al een deel van het verhaal (Anderson & Kirkpatrick, 2016). De onderzoeker had een dubbelrol omdat zij ook voor een aantal uur per week werkzaam is bij Stichting G1000.nu. Op de bijeenkomsten van het G1000 Schagen burgerberaad was de onderzoeker ook aanwezig en werd er contact gelegd met de respondenten in een andere setting. Deze ontmoetingen waren van invloed op de relatie met de respondent. De onderzoeker heeft aan het begin van elk interview uitgelegd wat haar dubbele rol is in dit onderzoek. Daarbij was het onderzoek ook uitgevoerd in opdracht voor Stichting G1000.nu en kwam de onderzoeker ook in contact met collega's van de Stichting. Zo kon er ook gebruik worden gemaakt van persoonlijke documenten. Doordat de onderzoeker verbonden was aan het burgerberaad was het van belang om wetenschappelijke distantie tot het onderzoeksonderwerp te behouden. Dit is geprobeerd te waarborgen door allereerst de eigen dubbel rol als onderzoeker te erkennen. Daarnaast is er ook een logboek bijgehouden waarin de gedachtes van de onderzoekers zijn beschreven gedurende het proces en hoe deze van invloed zijn geweest op het onderzoek.

4.6 Ethiek

Bij het uitvoeren van onderzoek zijn er verschillende ethische kwesties waarmee rekening gehouden moet worden. Boeije en Bleijenbergh (2019) geven hierbij twee richtlijnen voor het doen van ethisch onderzoek. Allereerst is 'informed consent' van belang. Dit houdt in dat de respondenten van het onderzoek moeten hebben ingestemd met deelname aan het onderzoek. Daarmee bevestigen ze dat zij goed en volledig zijn geïnformeerd over de inhoud van het onderzoek. De respondenten moeten ook de mogelijkheid krijgen om vragen en twijfels te uiten. In dit onderzoek is hierop gelet door de respondenten van tevoren duidelijk het doel van het onderzoek uit te leggen via e-mail en nogmaals telefonisch. Aan het begin van het interview is ook de rol van de onderzoeker uitgelegd (zie hierboven) en het informed consentformulier mondeling met hen doorgenomen (bijlage 2). Hierbij is benadrukt dat zij zich te allen tijde kunnen terugtrekken uit het onderzoek.

Een tweede belangrijke richtlijn die Boeije en Bleijenbergh (2019) stelden gaat over de vertrouwelijkheid van informatie en het waarborgen van privacy. Het is hierbij belangrijk dat de data

niet toegankelijk is voor onbevoegden en dat gespreksverslagen op anonieme wijze worden bewaard. Hier is op gelet gedurende dit onderzoek doordat de opnames alleen door de onderzoeker zelf zijn beluisterd en na uitwerking zijn verwijderd. De transcripten zijn verder met niemand anders gedeeld. De transcripten zijn geanonimiseerd en gekoppeld aan respondentnummers waarbij er is aangegeven of het om het eerste of tweede gesprek gaat (bijvoorbeeld R1G1) (zie bijlage 1). Een aantal maanden na afloop van het onderzoek worden de transcripten ook verwijderd.

5 Resultaten

De hoofdvraag luidt als volgt: *Welke narratieven komen naar voren in verhalen die deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad vertellen over hun deelname aan het proces en welke betekenis geven zij hieraan?* Om antwoord op de hoofdvraag te geven worden in dit hoofdstuk op basis van 32 interviews met 19 respondenten de belangrijkste narratieven gepresenteerd.

5.1 Narratief 1: vertrouwen en wantrouwen

Het eerste narratief is het vertrouwen en wantrouwen in de gemeente en het G1000 burgerberaad proces. Voor de start van het G1000 burgerberaad heerst er al diepgeworteld wantrouwen onder de deelnemers, voortkomend uit eerdere ervaringen met de gemeente. De gemeente wordt als ineffectief, niet transparant en moeilijk bereikbaar gezien. Wanneer burgers bellen naar de gemeente met een probleem komt er weinig hulp en reactie. Het is vaak onduidelijk hoe een aanvraag of melding verder door de gemeente wordt behandeld. Dit geeft het gevoel dat de afstand tussen de burgers en de overheid steeds groter wordt. Sinds de fusie van de gemeente Schagen, Harenkarspel en Zijpe in 2023 zijn de problemen alleen nog maar verergerd.

De burgers verklaren dat deze problemen deels voortkomen uit overwegingen van kosten efficiëntie, digitalisering en personeelsbezetting. Zij zien ook dat deze kwesties niet alleen binnen hun gemeente spelen, maar een bredere trend vertegenwoordigen die zich de afgelopen jaren steeds verder heeft doorgezet, zowel binnen de algehele Rijksoverheid als in andere sectoren. Er heerst een gevoel dat de gemeente niet goed luistert naar de belangen van de burgers. Zij zouden de zorgen en meningen van de burgers ook onvoldoende meenemen in de besluitvormingsprocessen.

Ondanks deze wantrouwende houding richting de gemeente besluiten veel deelnemers toch deel te nemen aan het burgerberaad, hoewel hun omgeving en familie daar vaak anders over denken. Zij zien het als verspeelde tijd omdat zij denken dat de gemeente uiteindelijk toch niets met de resultaten doet. De deelnemers zien het G1000 burgerberaad echter als kans om frustraties te uiten en om aan te geven dat het vertrouwen in de gemeente weg is. Het burgerberaad biedt ook een kans om bij te dragen aan het gesprek over belangrijke thema's en om een stem te laten horen in de hoop op positieve verandering. Door deelnemers wordt erkent dat de noodzaak van een burgerberaad komt door deze problematiek en het verminderde vertrouwen zoals hierboven beschreven. Een respondent omschrijft het als volgt:

“Ja, op een of andere manier wil ik uiten dat ik het vertrouwen kwijt ben. En daar zoekt G1000 naar: naar de mogelijkheden om de contacten met de burgers te verbeteren. Ja, ik ben dan wel heel negatief, maar ik ben ook positief.” (R2G1)

Tijdens de eerste bijeenkomst van het G1000 burgerberaad praten de deelnemers veel over dit wantrouwen. Ze uiten hun frustraties en delen openlijk met elkaar hun eerdere negatieve ervaringen met de gemeente. Het voelt voor de deelnemers prettig om anderen te ontmoeten die dezelfde frustraties voelen. Gedurende het proces blijven sommige deelnemers te lang hangen in hun frustratie en richten ze zich alleen op het analyseren van het probleem. Andere deelnemers die veel actiever zoeken naar oplossingen spreken hen hierop aan en wijzen hen op wat het doel is van hun samenkomst; het creëren van oplossingen. Deze interacties helpen de deelnemers om gezamenlijk te focussen op het doel van het burgerberaad en de samenwerking. Gaandeweg ontwikkelt zich een

gevoel van vertrouwen onder de deelnemers van het burgerberaad. Tijdens de bijeenkomsten van de Burgerforumfase werken ze aan dit vertrouwen en ontstaat er een actieve medewerking (zie narratief 2: motivatie en betrokkenheid). Dit verhoogt het vertrouwen in de samenwerking onderling en in het proces.

Daarnaast ontwikkelt zich vertrouwen over de inzet van het burgerberaad. Het burgerberaad wordt gezien als een belangrijke stap om burgers en de gemeente dichter bij elkaar te brengen en participatie te bevorderen. De burgers krijgen zo meer kennis over de bestaande plannen en de gemeente waardevolle input vanuit de burgers. Deze wederzijdse betrokkenheid zorgt ervoor dat beide partijen zich meer gehoord en begrepen voelen, dit versterkt het vertrouwen tussen de burger en de gemeente. Dit omschrijft een respondent als volgt:

“Want nu weet je eigenlijk niet van elkaar hoe het in elkaar zit. De gemeente mag niks en wij willen wel. Maar ja, hoe kom je dan op een gegeven moment op een punt waar de gemeente wel iets kan en wij ook willen? En dat er een oplossing komt? [...] Doordat je elkaars standpunten of mogelijkheden niet kent, blijft er onbegrip hangen. Ik denk dat je dat onbegrip moet kunnen verminderen. Helemaal weghalen zal waarschijnlijk nooit lukken, maar verminderen moet kunnen. Nou, daar zijn die burgerberaden, denk ik, een fantastisch item voor.” (R11G1)

De inzet van het burgerberaad wordt dan ook als effectiever beschouwd dan andere vormen van participatie zoals inspraakavonden en enquêtes. Gedurende het proces ontstaat het besef dat het burgerberaad meer impact heeft, omdat de voorstellen door veel burgers zijn gevormd en daardoor ook door meer burgers worden gedragen. Maar ook omdat de gemeente veel tijd en geld heeft geïnvesteerd in het burgerberaad (zie narratief 4: praktische organisatie) krijgen de deelnemers het gevoel dat men daadwerkelijk iets met de uitkomsten zal doen. Deze investering, in zowel de praktische organisatie als de kosten, wekt hoopvolle verwachtingen richting de uitkomsten. Ook dit draagt weer bij aan de ontwikkeling van het vertrouwen in het burgerberaad. Een respondent beschrijft dit als volgt:

“Want nou ja weet je, zoiets zal niet op zo'n grote schaal georganiseerd worden om er vervolgens niks mee te doen. Dus ik heb er wel vertrouwen in dat als er uiteindelijk echt een voorstel uitkomt en dat werken we met z'n allen gewoon duidelijk uit, en wanneer de meesten het er mee eens zijn, dat het dan gewoon goed komt.” (R14G1)

Toch blijft er ook een mate van wantrouwen bestaan onder de deelnemers van het burgerberaad wat doorwerkt in het proces. Zo ontstaat er de vraag of de voorstellen van het burgerberaad ook daadwerkelijk worden ontwikkeld tot iets waar de gemeente mee aan de slag kan. De deelnemers denken dat de ideeën misschien onrealistisch of te ambitieus zijn. Daarnaast bestaan er ook twijfels of deze voorstellen niet te veel op elkaar lijken en of de vraag of de ideeën al bestaan in enige vorm.

Het initiële wantrouwen werkt ook door in de uiteindelijke verwachtingen van de burgers bij het realiseren van de uitkomsten uit het burgerberaad. Veel deelnemers zijn kritisch en verwachten dat de gemeente de verschillende voorstellen zal prioriteren en eerst de snelle successen zal uitvoeren. De deelnemers rekenen er ook op dat het nog enkele jaren kan gaan duren voordat de uitkomsten van het burgerberaad daadwerkelijk zijn doorgevoerd. Daarbij erkennen ze dat veel factoren de uitkomsten beïnvloeden, zoals het beschikbare geld en middelen, en dat de hogere instanties zoals de provincie en de rijksoverheid de uitvoering van de voorstellen kunnen beperken. Deelnemers geven daarbij ook aan dat zij het niet belangrijk vinden of hun voorstel wordt overgenomen en doorgevoerd, als ze maar uitleg krijgen waarom welke keuze is gemaakt bij het implementeren van de resultaten. Een respondent omschrijft het als volgt:

“Misschien ben ik zelf ook licht sceptisch en dat heeft niet per se met de gemeente te maken, maar meer met de ideeën van de mensen. Ik weet niet hoe realistische de voorstellen zijn of misschien dusdanig ambitieus dat er bijvoorbeeld geen geld is of iets dergelijks. Dus ik vraag me heel erg af, gewoon wat voor voorstellen de mensen hebben gemaakt, van hey is het überhaupt mogelijk, want het is zo zonde als je, hoewel ik niet wil zeggen dat die ambitie dan slecht is. Maar je wilt natuurlijk denk ik met een voorstel of met die punten dat er daadwerkelijk iets mee gedaan wordt.” (R17G2)

Gedurende het proces ontstaat ook wantrouwen over de rol die de gemeente inneemt op het G1000 burgerberaad. Tijdens de eerste fase van het burgerberaad, de Burgertop, wordt de speciale rol van de ambtenaren en politici erkend. De deelnemers geven aan dat hun aanwezigheid prettig is omdat er zo een mogelijkheid ontstaat om direct met hen in gesprek te gaan en vragen te stellen tijdens het vormen van realistische ideeën. Zo wordt het als positief ervaren om ook het gemeentelijke perspectief te horen. Ook biedt het een kans om burgers en ambtenaren dichter bij elkaar te brengen wat kan bijdragen aan het vertrouwen. Door de deelnemers wordt ook de rol van de burgemeester opgemerkt. De deelnemers vinden het prettig dat zij aanwezig is, dit wekt het idee dat zij ook daadwerkelijk wil luisteren naar de uitkomsten. Maar de rol van de gemeente wordt gedurende de rest van het proces als terughoudend ervaren. De gemeente en het projectteam is weinig terug te zien tijdens het burgerberaad zelf. Dit creëert wantrouwen bij de deelnemers over hoe serieus het burgerberaad wordt genomen. Het geeft een gevoel dat de ideeën niet serieus worden genomen en dat er onvoldoende aandacht is voor de input vanuit het burgerberaad. De burgemeester zou bijvoorbeeld volgens de deelnemers een grotere rol kunnen spelen door aan het begin van het burgerberaad een openingswoord te geven. Toch wordt ook door de deelnemers erkent dat het burgerberaad onafhankelijk moet blijven, omdat het een participatieproces is van de burgers. Daarna mag de gemeente aan de slag met het uitvoeren van de uitkomsten. De rol van de gemeente wordt door R11G2 als volgt beschreven:

“Nou ja, te onbekend denk ik. Het is misschien niet helemaal correct om het zo te zeggen, maar de gemeente blijft te veel op de achtergrond. Het lijkt alsof ze er zijn, maar dat het vooral is, het is jullie feestje en wij zijn er toevallig ook bij. Ik denk dat ze veel meer op de voorgrond mogen treden.” (R11G2)

Het eerste narratief laat daarbij een spanningsveld zien tussen wantrouwen en vertrouwen. Het wantrouwen dat heerst voor de start van het burgerberaad blijft een invloed hebben op de ervaring van de deelnemers die wordt opgedaan gedurende het proces. Wel neemt het wantrouwen met enige mate af en groeit er vertrouwen door aspecten zoals interactie tussen deelnemers en de investering die gedaan wordt in de organisatie van het burgerberaad.

5.2 Narratief 2: motivatie en betrokkenheid

Het tweede narratief is de ontwikkeling van motivatie en betrokkenheid bij het G1000 burgerberaad. Voor de start van het burgerberaad ontvangen alle ingelote burgers een uitnodigingsbrief om deel te nemen aan het G1000 Schagen burgerberaad. De selectie van deelnemers door middel van loting en de persoonlijke uitnodigingsbrief van de burgemeester geven het gevoel alsof deelname aan het burgerberaad een unieke kans is die gepakt moet worden. Dit creëert bij de deelnemers motivatie om deel te nemen. Daarnaast is een andere belangrijke motivatie om deel te nemen de nieuwsgierigheid naar het perspectief van andere deelnemers van het burgerberaad over het thema leefbaarheid. Ook biedt het de mogelijkheid voor de deelnemers om frustraties te uiten en te horen of anderen met dezelfde problemen kampen (zie narratief 1: vertrouwen en wantrouwen). Verder biedt het ook een kans om bij te dragen aan een positieve verandering. Voor veel deelnemers is de motivatie om deel te nemen aan het burgerberaad niet alleen om eigen belangen te vertegenwoordigen, maar ook om de stem van andere burgers uit de omgeving mee te nemen die niet direct worden vertegenwoordigd op het burgerberaad omdat zij bijvoorbeeld zijn uitgeloot. Zoals familieleden, de oudere of jongere generatie en minderheden groepen. De deelnemers erkennen dat het toeval is dat je wordt ingeloot om deel te nemen aan het burgerberaad en daarom vinden deelnemers het belangrijk om ook de rest van de samenleving te representeren.

Daarnaast ontstaat onder deelnemers het gevoel dat de aanmelding voor het burgerberaad gepaard gaat met een commitment om trouw en actief betrokken te blijven gedurende het gehele proces. De initiële aanmelding vormt een belofte om het hele burgerberaad bij te wonen en actief deel te nemen. Zo wordt er vaak door deelnemers gezegd; "Als je ook A zegt doe je ook B". Hierover wordt aangegeven dat dit kenmerkend is voor de burgers in de gemeente Schagen. Zij geven niet zo snel op en komen altijd op tijd.

Wanneer de uitnodigingsbrief voor het burgerberaad de deelnemers bereikt, hebben zij weinig kennis over wat een burgerberaad inhoudt. Met een open houding stappen zij in het proces. Vanuit betrokkenheid vormen de deelnemers al lijstjes met ideeën over het thema leefbaarheid die zij meenemen naar de start van het burgerberaad.

De eerste bijeenkomst voedt het enthousiasme voor de rest van het burgerberaad. De deelnemers ervaren het als motiverend dat zoveel mensen zijn gekomen. Het zien van de grote opkomst, waarbij 300 burgers zijn ingeloot om deel te nemen, en 250 deelnemers zijn gekomen, versterkt de motivatie. Vooraf was niet verwacht dat er zoveel burgers zouden komen, wat als bijzonder wordt ervaren. Geen ander participatiemiddel zou een dergelijke betrokkenheid kunnen genereren. De deelnemers merken op dat iedereen die deelneemt een actieve houding heeft en dit versterkt de individuele motivatie. Respondent R14G1 omschrijft het als volgt:

“Nou ja, het moment dat we in gesprek gingen, merkte ik ook aan de manager waarmee ik aan tafel zat, een van hen had zelfs een lijstje gemaakt met dingen die ze graag wilden bespreken. En daar merkte ik gewoon dat mensen al dingen hadden waar ze het over wilden hebben. Terwijl al zou je er zitten met mensen die echt geen idee hebben waar ze het over willen hebben. En dat ze echt zoiets van, ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik hier doe. Ik leun wel een beetje op wat jullie zeggen. Dat is een heel ander verhaal. Dus op de manier waarop mensen gewoon meteen al wisten wat ze wilden zeggen en dat ze het goed konden onderbouwen en dat ze ook misschien ervaringen hadden waar ze het aan konden koppelen, merkt je al van, oh ja, het moment dat jij die vraag las, dacht je, dit is mijn kans om het hier en hierover te hebben. Dus daaraan kon je eigenlijk al wel zien van, deze mensen willen hier zitten en die willen ook verandering ergens in brengen. Ja, je kon wel echt merken dat de mensen die er zaten, dat ze ook wisten waarom ze er zaten. Dus dat vond ik wel mooi om te zien.” (R14G1)

Deze initiële motivatie groeit gedurende het burgerberaad en de betrokkenheid neemt toe. De deelnemers ervaren de bijeenkomsten als inspirerend en verbindend (zie ook narratief 3: verbinding en samenwerking). Deelnemers worden enthousiaster naarmate het proces vordert. Het burgerberaad biedt veel nieuwe inzichten en verdiept het begrip in elkaars perspectieven. Een respondent omschrijft de ontwikkeling van enthousiasme door het burgerberaad als volgt:

“Ik had eerst het gevoel van, we blijven nu maar vastzitten in diezelfde monoloog die ik al 20 jaar ken, snap je? Maar toen, ontdekte ik deze vibe, nu hoor ik zelfs ideeën van mensen waarvan ik denk, wil je dat echt gewoon doen? Is daar gewoon een oplossing voor? Ik kreeg zoveel nieuwe impulsen. Ik werd er gewoon heel blij van. En ik had ook gewoon echt het gevoel van, hey, wij willen met z'n allen iets doen voor Schagen. En dat zag ik ook terug bij de mensen die kwamen, de deelnemers. Er was een deel natuurlijk die zei, nou eindelijk kan ik m'n parkeerplaats realiseren. Ook prima. Maar de mensen die ik heb gesproken, misschien is het ook een beetje mijn groep mensen, maar die hadden allemaal zoiets van, we willen gewoon een bijdrage leveren. Niet omdat het alleen voor mij beter wordt. Nee, echt voor de gemeenschap.” (R5G2)

Een ander belangrijk onderdeel van de motivatie van deelnemers die gedurende het proces blijft is de deelnamevergoeding. De deelnemers beschouwen de deelnamevergoeding als positief omdat deze ervoor zorgt dat daardoor veel diverse personen deelnemen die zonder de optie van de deelnamevergoeding niet zouden komen. Gedurende het proces heeft de vergoeding ook een negatief effect op de motivatie. Een aantal deelnemers vertrekt kort na aankomst om alsnog de vergoeding te ontvangen. Dit ervaren de deelnemers als oneerlijk en demotiverend. Sommigen deelnemers verwijten elkaar dat alleen geld de drijfveer is om deel te nemen aan het burgerberaad. Een respondent het als volgt:

“Mijn eerste reactie was, what the fuck is dit? Toen las ik het en toen zag ik 250 euro. Toen dacht ik, ah, wat gaan we doen? En ja, ik vind het eigenlijk best wel leuk.” (R8G1)

Een ander aspect waardoor er afbreuk ontstaat aan motivatie van deelnemers is dat enkele deelnemers niet op komen dagen tijdens de bijeenkomsten ondanks dat ze zich er wel voor hadden opgegeven. De aanwezige deelnemers ervaren dit als demotiverend, omdat ze het gevoel krijgen er alleen voor te staan en met minder deelnemers het voorstel verder moeten uitwerken.

Gedurende het proces ontstaat bij deelnemers de wens om betrokken te blijven en zich in te zetten voor de gemeenschap. Het besef groeit dat het aanpakken van problemen niet alleen bij de gemeente ligt, maar ook bij de burgers zelf. Onder de deelnemers ontstaat het bewustzijn dat het niet voldoende is om alleen ideeën aan te dragen; actie is nodig om deze plannen uit te voeren. De motivatie om zelf initiatief te nemen en niet alles bij de gemeente neer te leggen, is groot. Daarbij is er ook een grote wens onder deelnemers om de groepssamenhang te behouden na afloop van het burgerberaad. Zo willen bepaalde werkplaatsen bij elkaar blijven en gezamenlijk blijven werken aan hun gemeenschappelijke doelen. Dit zien ze als een kans om elkaar te mobiliseren en zelf actie te ondernemen, eventueel met ondersteuning van de gemeente. Een respondent zegt hierover het volgende:

“Maar ik denk dat het ook heel erg in onze werkplaats naar voren kwam. Dat een deelnemer zei van nou, het zou eigenlijk wel jammer zijn als je elkaar daarna nooit meer ziet. Na de volgende bijeenkomst en zou je daar niet wat mee kunnen doen? Want blijkbaar de mensen die voor dit onderwerp kiezen, ze hebben toch wel wat gemeen met elkaar en zou je dit niet kunnen voortzetten en misschien dat dat dan ook met andere burgerberaden gebeurt dat je toch een soort kleine community heb gemaakt en connecties heb gelegd met mensen.” (R17G2).

De wens voor langdurige betrokkenheid van de deelnemers uit zich ook in het idee voor het instellen van een structureel burgerberaad. Volgens de deelnemers fungeert het burgerberaad als een waardevol platform om continu de stem van de burgers te horen en de betrokkenheid bij de gemeenschap te vergroten. Ze waarderen het als de gemeente vaker een burgerberaad organiseert. De ideeën over de frequentie van een burgerberaad variëren, van eens in de vijf jaar tot een meer structurele aanpak zoals een permanente adviserende groep voor de gemeente. De deelnemers verwachten dat de gemeente op korte termijn geen nieuw burgerberaad organiseert. Zij zouden de komende jaren nog veel te druk zijn met het uitvoeren van deze voorstellen. Een respondent verwoordt het als volgt:

“Als dit wat regelmatig is, en dat hoeft niet elk jaar, maar eens in de vijf jaren weet ik het, blijft de burger betrokken bij de gemeente, maar ook de gemeente blijft betrokken bij de burger. En nogmaals, heel veel dingen die bij de burgers leven, komen wel op het bureau van de gemeente. Dus dan kan de gemeente kijken, van ja, kan het, kan het niet, is het onzin, is het hé verrek, daar zitten we nou al jaren op te wachten, op zo'n idee. Dus ja, voor mijn gevoel zeg ik van, voor herhaling vatbaar.” (R11G1)

Daarnaast ontwikkelen zich gedurende het proces van deelname aan het burgerberaad andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid. Bij deelnemers leidt dit tot een grotere politieke en maatschappelijke ambitie. Hun inzet voor de gemeenschap neemt toe. Deelnemers stellen voor om vaker gezamenlijk met de buurt zich te willen inzetten. Sommigen overwegen om zelfs in de toekomst deel te nemen aan de gemeenteraad, een raadsvergadering bij te wonen of structureel plaats te willen nemen in een burgerberaad. Ook geven deelnemers aan zich met behulp van het burgerberaad aan te melden voor vrijwilligerswerk. Deze kansen stellen hen in staat om na het burgerberaad hun stem te laten horen en regelmatig te participeren om zo invloed uit te oefenen op politiek en maatschappij. Deze interesse wordt als volgt verwoordt door een respondent:

“Dat ik eigenlijk juist meer geëngageerd ben, omdat ik nu deelneem aan een burgerberaad. Dat je meer gaat opletten. Ook omdat ik dus verschillende perspectieven heb gezien van anderen. Dat ik het ook meer zie, dat ik het meer opmerk. Dus in die zin heeft het burgerberaad juist eraan bijgedragen dat ik meer geëngageerd ben. In zekere zin. Dus ja, dat is ook wel interessant.” (R14G1)

Het tweede narratief laat zien dat de motivatie en betrokkenheid bij deelnemers aan het burgerberaad groeit gedurende deelname aan het proces. Ondanks dat enkele aspecten een negatief effect hierop hebben. Daarnaast vergroot de deelname aan het burgerberaad een bredere maatschappelijke en politieke ambitie.

5.3 Narratief 3: verbinding en samenwerking

Het derde narratief gaat over de verbinding die ontstaat tussen deelnemers en de constructieve samenwerking die zij onderling ervaren. Bij de start van het burgerberaad zijn de deelnemers vaak onbekenden voor elkaar. Tijdens de eerste bijeenkomst van het burgerberaad is het voor de deelnemers erg prettig om te ontdekken dat anderen met dezelfde problemen kampen en dat zij zich willen inzetten voor dezelfde doelen (zie narratief 1&2). Het delen van de persoonlijke verhalen en de actieve houding van velen werkt verbindend tussen de deelnemers. Het burgerberaad creëert direct een gemeenschapsgevoel waarbij er geen onderscheid wordt ervaren tussen de deelnemers. Het wekt het idee onderdeel te zijn van een grotere groep. Veel deelnemers kunnen zich na de eerste bijeenkomst de thema's waarover zij hebben gesproken niet meer herinneren, maar geven aan het ontmoeten van andere deelnemers het meest memorabel te vinden. Hierover zegt een respondent:

“Het werd gelijk groepsvorming. En dan niet alleen binnen de kleine groepjes zoals we aan tafel zaten, maar ook heel groot. Dat was echt subliem. Het was niet zo van, oh, wat kom ik hier doen? Nee, we zitten hier met z'n allen. Dat was echt heel gezellig, heel leuk. En goed aangepakt.”
(R11G2)

Daarnaast is er ook gedurende het burgerberaad verbinding ontstaan tussen de deelnemers uit de stad Schagen en de omliggende dorpen. De huidige gemeente Schagen bestond voorheen uit meerdere gemeenten en er was weinig bewustzijn onder de deelnemers waar de gemeente uit bestaat. Voor de deelnemers is het opvallend om te ontdekken zij tegen dezelfde problemen en uitdagingen aanlopen en dat het gemeenschappelijk wordt ervaren over de hele regio. Het creëert een verbindend gevoel, waarbij er meer sprake lijkt te zijn van één gemeente Schagen in plaats van enkel de stad Schagen en de omliggende dorpen. Een respondent omschrijft dit als volgt:

“Ik ben hier opgegroeid en ik heb dan wel vrienden buiten de stad Schagen. Maar als ik denk aan de gemeente Schagen, ik zou het niet op kunnen noemen uit welke dorpen en welke steden Schagen bestaat. Dus in mijn hoofd is het eigenlijk altijd gewoon automatisch, oh ja, Schagen is gewoon de stad Schagen, zeg maar. Maar dat is helemaal niet alles wat het is. Dus dat, nou ja, zo zie je maar dat je toch ook verder gaat kijken dan alleen de stad Schagen. Toen ik de brief kreeg dacht ik gemeente Schagen, dus ik ging meteen nadenken. Welke buurt? Ik ging kijken naar verschillende buurten, wat kan daar beter? Hoe zou ik het vormgeven? Maar ik heb bijvoorbeeld niet nagedacht over de andere dorpen die daar ook voorbijkomen. Dus het gaat veel verder dan ik aanvankelijk dacht” (R14G1)

De deelnemers ervaren de interacties tijdens de pauze of tijdens de borrel achteraf als gezellig en spontaan. Iedereen wordt erbij betrokken en de deelnemers stappen gemakkelijk op elkaar af, ook wanneer ze elkaar nog niet kennen. De deelnemers leggen ook nieuwe connecties en rijden bijvoorbeeld samen naar de bijeenkomst. Toch zijn de gesprekken tussen deelnemers van het burgerberaad voornamelijk gericht op de thema's van het burgerberaad. Het onderlinge contact vindt voornamelijk plaats binnen de werkplaats en gaat dan vooral over het overleggen en het werken aan de voorstellen. Deelnemers blijven in contact door middel van opgerichte WhatsApp-groepen. Door deelnemers worden in deze groepen vaak berichten gedeeld over de werkplaats thema's of praten de

deelnemers met elkaar na over de bijeenkomsten van het burgerberaad. Dit blijkt een belangrijk middel voor de hen om betrokken te blijven en om gedachten en ideeën te blijven uitwisselen. Door werkplaatsen wordt er ook buiten het burgerberaad om afgesproken. Zij spreken af zowel fysiek als online of tijdens een lunch bij iemand thuis. De deelnemers gebruiken deze bijeenkomsten om verder te werken aan de voorstellen van het burgerberaad, maar ze versterken daarbij ook de onderlinge band. Een respondent omschrijft het als volgt:

“We hebben een extra ochtend georganiseerd en toen zijn we met elkaar gaan lunchen. Want iemand die heeft ons uitgenodigd zodat we nog wat voor het filmpje kunnen doen en toen zijn we gaan lunchen met elkaar. Dus in die zin, het animo is ook groot, dus in die zin is de sfeer wel goed.” (R5G1)

Gedurende het proces groeit de samenwerking tussen de deelnemers. Het vormen van de werkplaatsen verloopt voor sommige deelnemers wat moeizamer. Het is voor sommigen lastig om een keuze te maken en proces wordt als chaotisch ervaren. Binnen de gevormde werkplaatsen verdelen de deelnemers snel de rollen, waarbij de schakelaar of tafelaar het gesprek aan tafel aanstuurt en vaak een notulist wordt aangewezen. Hoewel veel deelnemers in het begin nog even moeten zoeken en wennen, wordt de samenwerking na verloop van tijd steeds gemakkelijker. De deelnemers ervaren dat geen enkele stem overheerst en dat iedereen de kans krijgt om mijn of haar standpunt te delen. Ze vragen actief door naar elkaars standpunten, wat ervoor zorgt dat de gesprekken op een constructieve manier voortgaan.

Ook wanneer de samenwerking soms minder soepel verloopt binnen de werkplaats, geven de deelnemers aan dat ze proberen vaak zelf oplossingen te vinden en elkaar ook aan te spreken hun gedrag. De deelnemers erkennen dat meningsverschillen naast elkaar kunnen bestaan en dat dit de samenwerking niet hoeft te belemmeren. Zij zoeken dan actief naar het vinden van compromissen. Dit stimuleert de positieve dynamiek en zo wordt er efficiënt gewerkt. Daarnaast worden ook de facilitatoren, die vanuit Stichting G1000.nu worden gefaciliteerd, gevraagd om te ondersteunen wanneer een werkplaats er niet uitkomt. Een respondent geeft een voorbeeld van hoe deelnemers omgaan met strijdige meningen:

“Twee die waren het helemaal niet met elkaar eens. Toen zei hij, weet je wat wij gaan doen? Wij gaan binnenkort bij mij even een kopje koffie drinken. Dan ga jij me uitleggen waarom ik het helemaal verkeerd zie. Dat was enorm leuk, zei hij. Dat vind ik dan ook echt leuk om te horen.” (R6G2)

De deelnemers benoemen dat zij het belangrijk vinden dat iedereen in zijn of haar waarde wordt gelaten. Gedurende het gesprek aan tafel binnen de werkplaatsen worden ook vaak de spelregels van het burgerberaad aangehaald die op tafel staan. Door de deelnemers wordt veel belang gehecht aan het voeren van een constructieve dialoog in plaats van discussie. Ze zoeken graag gericht naar de overeenkomsten in plaats van naar de verschillen tussen elkaar. De gesprekken aan tafel verlopen hierdoor gemoedelijk en de deelnemers ervaren ze als prettig. Ze discussiëren nauwelijks, wat bijdraagt aan de positieve en productieve sfeer. De deelnemers benadrukken onderling dat ze het niet altijd eens hoeven te worden.

De diversiteit binnen de zaal en de verschillende perspectieven dragen bij aan een effectieve samenwerking. Deze diverse ontmoetingen tussen de deelnemers ontstaan vooral door de wisselende tafelsettingen en de gesprekjes gedurende het proces. Dit leidt tot betere uitkomsten doordat verschillende ideeën samenkomen. De deelnemers vinden het erg leuk om met veel verschillende mensen te spreken die andere ideeën hebben. Vooral diversiteit in leeftijd en beroep is zichtbaar tijdens het burgerberaad. De deelnemers erkennen dat een diverse groep aanwezig moet zijn om een breed scala aan perspectieven te vertegenwoordigen en om elkaar te ontmoeten. Hoewel men verwachtte dat jongeren niet snel zouden deelnemen, blijkt dit tijdens het burgerberaad mee te vallen. De ontmoetingen tussen de diverse deelnemers versterken ook de onderlinge verbinding.

Naast leeftijd herkennen de deelnemers ook de diversiteit aan beroepen op het burgerberaad. De variëteit aan professionele achtergronden komt de gesprekken ten goede. De deelnemers van het burgerberaad dragen gekleurde naamkaartjes waarop de verschillende rollen, zoals vrijdenker, politicus/ambtenaar en werkgever, te herkennen zijn. Dit maakt het makkelijker om op de deelnemers met een andere rol af te stappen. Echter, de deelnemers begrijpen vaak de rol van vrijdenker niet goed omdat de organisatie onvoldoende informatie over deze rol geeft. De rol van politici en ambtenaren vinden de deelnemers ook erg belangrijk, maar zij komen onvoldoende in beeld gedurende het burgerberaad (zie narratief 1: vertrouwen en wantrouwen). Een respondent benadrukte deze verbinding tussen de diverse deelnemers als volgt:

“Het burgerberaad zorgt voor meer verbinding, want ik zat aan tafel met mensen die ik normaal nooit zou spreken. Je hoort ook van andere mensen wat er volgens hun speelt in de gemeente en wat belangrijk is voor de leefbaarheid. En ik denk dat het ook wel bijdraagt naar een stukje begrip voor elkaar. Bij sommige mensen had ik het idee dat die niet heel erg naar elkaar aan het luisteren waren, maar de meeste mensen die luisteren wel echt naar wat de ander ook inbrengt. Het heeft mijn blik wel verruimd voor hoe oudere mensen kijken naar het thema leefbaarheid en wat problemen zijn in de gemeente. Ik merkte ook wel dat er toch wel heel veel punten waren waarop we redelijk hetzelfde dachten.” (R4G1)

Het derde narratief toont hoe het burgerberaad verbinding creëert tussen de deelnemers en zorgt voor een constructieve samenwerking. De deelnemers stellen zich graag open voor andermans perspectief en ontwikkelen ook onderling vertrouwen. Het contact tussen de deelnemers benadrukt het gevoel van gemeenschap en bereidheid om samen te werken aan gemeenschappelijke doelen, ondanks de verschillende achtergronden en perspectieven. Dit leidt tot een efficiënte samenwerking.

5.4 Narratief 4: praktische organisatie

Het vierde narratief benadrukt het belang van een adequate organisatie voor de geloofwaardigheid van het burgerberaad. De deelnemers ervaren gedurende het proces dat het G1000 burgerberaad op een aantal aspecten goed is georganiseerd, maar dat er ook een aantal praktische uitdagingen zijn. Al bij de uitnodigingsbrief ervaren de deelnemers een mengeling aan duidelijke en onduidelijke verwachtingen. Hoewel de deelnemers de nodige praktische informatie ontvangen, blijft het voor veel van hen onduidelijk wat een burgerberaad inhoudt en wat hen te wachten. De deelnemers vinden de eerste bijeenkomst indrukwekkend en overweldigend. Ze merken op dat alles goed is geregeld, zoals naamkaartjes, veel personeel en uitgebreide techniek. Deze praktische organisatie wekt de indruk dat de gemeente het burgerberaad serieus neemt en goed heeft doordacht. Het geeft het gevoel dat een ervaren commercieel bedrijf het burgerberaad uitvoert, dat het proces al lange tijd heeft ontwikkeld.

De deelnemers ervaren gedurende het proces soms gebrek aan informatie. Na de eerste bijeenkomst is het voor hen niet duidelijk hoe het proces verder verloopt en wat er wordt verwacht. Ook heerst er onduidelijkheid over de verschillende rollen binnen het burgerberaad en de uitbetaling van de deelnamevergoeding tussen de deelnemers. Richting het einde van het burgerberaad blijft er nog veel onzekerheid over wat er met de uitkomsten van het burgerberaad gebeurt. De verwachtingen hierover zijn vaak sceptisch en deelnemers denken dat de gemeente weinig zal uitvoeren en dat zij hierover weinig teruggekoppeld (zie narratief 1: vertrouwen en wantrouwen).

De deelnemers van het burgerberaad lopen tegen een aantal praktische uitdagingen aan. Ze ervaren veel werk gedurende het burgerberaad, dat veel tijd kost, terwijl de bijeenkomsten weinig tijd voor dit werk reserveren. Dit zorgt voor frustratie onder de deelnemers en geeft het gevoel dat de werkdruk soms te hoog is om het burgerberaad te combineren met werk en gezinstaken. Deelnemers vallen af gedurende het proces omdat zij niet hadden verwacht dat het zo veel werk zou zijn. Ze vinden dat er te veel van hen wordt gevraagd. Het is lastig voor deelnemers om en vijf beslispunten, en een samenvatting en een filmpje te maken. Aan het begin van het burgerberaad zijn deelnemers niet goed op de hoogte van deze voorwaarden. Hierdoor spreken deelnemers ook noodgedwongen af op andere momenten buiten het burgerberaad om, zodat ze alles op tijd kunnen inleveren. Ook staat er te weinig tijd gereserveerd voor het vormen van de werkplaatsen en het stemmen op ideeën tijdens de Burgertop, waardoor deelnemers geen weloverwogen keuze kunnen maken. Ze ervaren het proces soms als sturend doordat er te snel wordt gezocht naar resultaat, overeenstemming en de ontwikkeling van de voorstellen. De deelnemers zouden liever eerst langere tijd kennis maken met elkaar en voor een langere tijd in dialoog gaan voordat zij op zoek moeten naar oplossingen.

Andere praktische uitdagingen zijn het vormen van werkplaatsen, het presenteren en het kiezen van één woord om iets samen te vatten. Sommige deelnemers ervaren dat zij niet goed om kunnen gaan met de methodiek van het burgerberaad en kiezen daarom ervoor om niet deel te nemen aan de rest van het proces. Ze ervaren problemen met de digitale techniek, die hen ook beperkt in hun gedachten. De techniek is een flinke uitdaging en deelnemers lossen dit vaak op door anderen te laten typen of bijvoorbeeld via de e-mail te communiceren in plaats van via WhatsApp. Dit kost hun veel tijd en beïnvloedt hun deelname aan gesprekken en activiteiten. De deelnemers die de techniek uitdagend vinden, laten liever deze taken over aan andere deelnemers. Dit is ook van invloed op de keuze voor een eventuele toekomstige deelname. De taalbarrière tussen de verschillende deelnemers wordt ook als een praktische uitdaging gezien. Sommige deelnemers die de Nederlandse taal niet goed spreken, stoppen eerder met het proces. Het gebruik van visuele hulpmiddelen zoals foto's, afbeeldingen, maquettes en andere creatieve elementen helpen bij het visualiseren van ideeën en het voeren van

gesprekken, wat de communicatie en het begrip tijdens het burgerberaad verbetert. Een respondent stelt hierover voor:

“Het ging heel veel over techniek en ook over woorden en teksten. Het gaat over formuleringen. En ja, ik heb wel het gevoel in mijn groep dat misschien wel 50% van de tijd bezig zijn geweest met die dingen en niet met de inhoud. Dus hoe je iets opschrijft, of zeg maar hoe je het verwoordt. Terwijl je gewoon tekeningen kan maken, of plakken, of knippen. Dus gewoon iets wat de meeste mensen niet nadenkend kunnen doen. Dan blijf je het gesprek en de creativiteit op gang houden. Dat vond ik wel. Ja. Dat het beperkend werkte. Het is graag een tip dat ik ook wat plaatjes wel leuk vind. Als je bijvoorbeeld aan mensen vraagt neem een foto mee. En dan kun je daar al over mee beginnen. Als jij vier foto's op tafel hebt liggen. Dan is dat al een gesprek. Maar je hebt ook gelijk beeldmateriaal. Veel beeldender en praktischer.” (R19G1)

De praktische onderdelen zoals een goed verzorgde lunch en vriendelijk personeel dragen bij aan het vertrouwen dat de deelnemers hebben in het burgerberaad (zie narratief 1: vertrouwen en wantrouwen). Voor sommigen wordt de lunch als een van de meest memorabele onderdelen van het gehele burgerberaad beschouwd. Toch ervaren sommige deelnemers het als overmatig en vinden het zonde dat er zo veel eten en drinken overblijft wat daarna wordt weggegooid. De locaties van het burgerberaad zijn voor velen heel erg vertrouwd wat de drempel weg neemt om ernaartoe te gaan. Deze praktische aspecten wekken een gevoel dat het proces serieus wordt genomen en dat er goed voor de deelnemers wordt gezorgd. Alhoewel deze praktische onderdelen ook hoge kosten met zich meebrengen, wat wordt bekostigd met belastinggeld van de burgers. Toch wekt dit wel het gevoel op dat er in de burgers wordt geïnvesteerd en geeft het de assumptie dat de kans groter zou zijn dat de gemeente ook iets met de uitkomsten gaat doen. De praktische organisatie beïnvloedt legitimiteit van het burgerberaad. Een respondent omschrijft het als volgt:

“De gemeente geeft, nou wat zal het zijn, 3,5 ton wat dit alles bij elkaar kost, dit geintje. Geeft dat uit om van de bewoners een antwoord te krijgen waar de bewoners mee zitten. Waarvoor wij belasting betalen, wat hiernaar toekomt. Waarom zou je dan niet gaan luisteren aan het eind van ja, leuk dit allemaal, 3,5 ton weggegooid, maar we gaan er niks mee doen. Ja, dat gaat er bij mij niet in. Ik vind best dat dit zoveel geld kost, van ons gemeente geld. Maar doe er dan ook wat mee, want dit is het volk dat gesproken heeft.” (R3G1)

Het vierde narratief laat zien dat de praktische organisatie van belang is voor de legitimiteit van het burgerberaad en het creëren van het vertrouwen in het proces. De deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad ervaren een aantal praktische uitdagingen wat zorgt voor een blijvende onzekerheid.

5.5 Overige bevindingen

Daarnaast zijn er nog enkele opvallende bevindingen die niet aansluiten bij een van de bovenstaande narratieven.

Meerdere respondenten benadrukken het belang van het betrekken van de bestaande dorps- en wijkraden bij de organisatie van het burgerberaad. Voor sommigen respondenten voelt het alsof deze andere vormen nu buitenspel worden gezet en niet optimaal worden benut. Dat wordt als een gemiste kans gezien en daarom stellen respondenten voor om meer gebruik te maken van deze bestaande systemen.

Daarnaast geven enkele respondenten aan dat het maatschappelijke middenveld ook onvoldoende wordt betrokken bij het burgerberaad. Volgens hen zijn deze partijen juist van groot belang bij het besproken thema en moeten ze actief worden betrokken bij de uitvoering van de ideeën.

Een andere opvallende bevinding is dat enkele respondenten ontevreden zijn over de gekozen thema's die zijn gekozen tijdens het burgerberaad. Ze vinden de thema's te abstract en merken dat er veel overlap is, wat het lastig maakt om ze onder te verdelen in werkplaatsen. Bovendien zijn de thema's volgens hen te groot, waardoor veel belangrijke aspecten worden samengevoegd die misschien beter afzonderlijk onderzocht kunnen worden.

6 Analyse

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de narratieve interviews met de respondenten geduid aan de theorie uit het theoretisch hoofdstuk en andere relevante bestaande wetenschappelijke literatuur. Dit wordt gedaan aan de hand van de vier verschillende narratieven die naar voren komen. Vervolgens wordt relatie tussen de narratieven geduid.

6.1 Vertrouwen en wantrouwen

Uit het eerste narratief van dit onderzoek komt duidelijk naar voren dat er aan de start van het burgerberaad wantrouwen heerst onder de deelnemers en dit krijgt ook zijn uitwerking gedurende het proces. Dit wantrouwen is te verklaren aan de hand van een onderzoek dat aantoonde dat een kwart van de Nederlanders een gebrek aan vertrouwen in de overheid heeft. Veel burgers hebben het gevoel dat de overheid onzichtbaarder is geworden, vooral op lokaal niveau. Dit gevoel wordt versterkt door de perceptie dat de menselijke maat verdwijnt (Peeters et al., 2020). Toch weerhoudt dit wantrouwen de deelnemers van het burgerberaad er niet van om deel te nemen. Ze zien het als een kans om hun frustraties te uiten en te horen of andere burgers met dezelfde problemen kampen. Deze paradoxale houding wordt door de OECD (2020) omschreven als 'ontevreden democraten': burgers die niet tevreden zijn met de huidige staat van democratie maar wel graag willen participeren.

Gedurende het burgerberaad neemt dit wantrouwen iets af en maakt het plaats voor vertrouwen. Het burgerberaad wordt gezien als een belangrijke stap om burgers en de gemeente dichter bij elkaar te brengen en participatie te bevorderen. De burgers krijgen zo meer kennis over de bestaande plannen en de gemeente waardevolle input vanuit de burgers. Deze wederzijdse betrokkenheid zorgt ervoor dat beide partijen zich meer gehoord en begrepen voelen, wat het vertrouwen tussen de burger en de gemeente versterkt. Dit komt overeen met de theoretische concepten van dit onderzoek. De deliberatieve democratie stelt dat mini-publieken, mits goed georganiseerd, het politieke vertrouwen onder de burgers richting de overheid kan versterken (Volodin, 2019).

Daarnaast heeft de grote mate van wantrouwen voordat de deelnemers starten met het proces invloed op hoe het burgerberaad verder wordt ervaren. Dit uit zich dan onder andere in scepsis richting de vorming van de voorstellen, de uitkomsten van het burgerberaad en de rol van de gemeente. Dit verschilt met de theorie omtrent de deliberatieve democratie zoals beschreven in dit onderzoek, die stelt dat wanneer burgers in aanraking komen met het voeren van een constructieve dialoog hun waardering voor het deliberatieve proces zou worden vergroot (Chang & Zhang, 2021). De literatuur legt onvoldoende nadruk op het gevoel dat deelnemers meenemen gedurende het burgerberaad, doordat zij al wantrouwend zijn en het verdere effect dat dit heeft op het proces en hun ervaring. Daarbij houden de bestaande theorieën niet genoeg rekening met de context en omstandigheden van het proces en de invloed die het heeft op de ervaren procedurele rechtvaardigheid. Dit is een belangrijke toevoeging aan de bestaande literatuur.

6.2 Motivatie en betrokkenheid

Het tweede narratief van dit onderzoek laat zien dat de deelnemers van het burgerberaad meer motivatie en betrokkenheid ontwikkelen bij het burgerberaad proces. Uit het theoretisch kader van dit onderzoek blijkt dat een aantal aspecten de betrokkenheid bij participatieprocessen kunnen versterken. Actieve betrokkenheid en stimulans door de verantwoordelijke partijen, zoals de gemeente, en ook het gebruik van prikkels zoals vergoedingen kunnen deelname aan een participatieproces bevorderen en een gevoel van verplichting creëren (Lowndes et al., 2006). Dit effect

komt ook in dit narratief naar voren, waar de financiële bijdrage een belangrijke rol speelde in de motivatie van de deelnemers om deel te nemen aan het burgerberaad en de actieve rol van de gemeente op het burgerberaad wordt gewaardeerd. Daarnaast ontwikkelen de deelnemers ook een sterk eigenaarschap over hun ideeën en een wens om structureel betrokken te blijven. Onderzoek naar het G1000 burgerberaad laat deze ontwikkeling van eigenaarschap al wel zien (Boogaard et al., 2016).

Uit dit narratief komt naar voren dat de deelnemers ook andere vormen van betrokkenheid ontwikkelen. Dit komt overeen met de wetenschappelijke literatuur, die stelt dat burgerberaden het vertrouwen van burgers in hun eigen vermogen tot effectieve politieke actie en zelfbestuur vergroten (Knobloch et al., 2020). Zoals beschreven in dit theoretisch hoofdstuk van het onderzoek zou bij een G1000 burgerberaad een grotere politieke inbedding ten koste gaan van de sociale impact (Eckardt, 2021). Het tweede narratief laat echter een verschil zien. De deelnemers geven aan dat zij ook graag een actievere en faciliterende rol voor de gemeente op het burgerberaad zouden wensen. Zij hechten een groot belang aan de samenwerking met de ambtenaren en politici op het burgerberaad. Daarbij hopen de deelnemers ook op een samenwerkingsrol tussen de gemeente en burgers voor het uitwerken van de voorstellen van het burgerberaad. Dit gaat niet ten koste van de eigen verantwoordelijkheid die deelnemers nemen over uitvoeren hun voorstellen. Dit is een belangrijke toevoeging aan de wetenschappelijke literatuur.

6.3 Verbinding en samenwerking

Het derde narratief laat zien dat er een sterk gevoel van verbondenheid ontstaat tussen de deelnemers van het burgerberaad. Het burgerberaad creëert een gevoel onderdeel te zijn van een grotere gemeenschap. De resultaten laten zien dat het voor sommige deelnemers het burgerberaad voornamelijk draait om het ontmoeten van anderen, en niet zozeer om de inhoud van het proces. De pauzes, borrels en de WhatsApp-chats bieden de deelnemers belangrijke moment om elkaar te ontmoeten en nieuwe contacten te leggen. Dit sluit aan bij de theorie van dit onderzoek, die stelt dat informele interactie tussen deelnemers bijdraagt aan het opbouwen van vertrouwen en wederzijdse ondersteuning (Lowndes et al., 2006).

De constructieve dialoogsessies en de positieve samenwerking die tijdens het burgerberaad aanwezig waren, komen overeen met de theorie van de deliberatieve democratie. Deliberatie tijdens het burgerberaad kan worden omschreven als het uitwisselen van argumenten op basis van gelijkheid en wederzijds respect. Door de grotere diversiteit aan opvattingen en ideeën van de deelnemers kan dit leiden tot creatievere en betere gedachtenuitwisseling (Hendriks et al., 2007). De deelnemers merken ook op dat de diversiteit binnen het burgerberaad de dialoog ten goede komt en bijdraagt aan het ontwikkelen van voorstellen. Er wordt door de deelnemers ook groot belang gehecht aan de spelregels van het burgerberaad, die de basis leggen voor een dialoog op basis van gelijkheid en respect. Wat een belangrijke toevoeging is aan de bestaande literatuur

6.4 Praktische organisatie

Uit het vierde narratief blijkt dat de praktische organisatie een belangrijk onderdeel vormt van de legitimiteit van het burgerberaad en het vertrouwen dat de deelnemers hebben in zowel het proces als de gemeente. De deelnemers vinden onderdelen zoals een goed verzorgde lunch, vriendelijk personeel en de juiste informatie belangrijk. Zij geven aan dat bepaalde aspecten van het proces niet duidelijk zijn en er te weinig informatie over wordt gegeven. Het belang van de randvoorwaarden voor het burgerberaad wordt ook onderstreept door de theorie van de deliberatieve democratie en de

procesprincipes die daarin belangrijk zijn (Abelson et al., 2003). Daarnaast sluit het ook aan bij de theorie over procedurele rechtvaardigheid, die stelt dat de perceptie van eerlijk en rechtvaardig behandeld worden gedurende het proces van groot belang is (Lind & Tyler, 1988). Dit heeft zijn uitwerking in de vier dimensies van procedurele rechtvaardigheid (Bleijenberg et al.2020) wat overeenkomstig is met de praktische uitdagingen en ervaringen van de deelnemers. Zoals de tijd die staat gereserveerd voor het burgerberaad, de werkdruk die wordt ervaren en de technische vaardigheden die nodig zijn.

6.5 Relaties tussen narratieven

De vier geïdentificeerde narratieven vertonen veel overlappende aspecten en beïnvloeden elkaar, terwijl ze ook onafhankelijk naast elkaar bestaan. Het narratief wantrouwen en vertrouwen lijkt een dominant en overkoepelend narratief te zijn. Aan het begin van het burgerberaad is er een duidelijke aanwezigheid van wantrouwen onder de deelnemers, wat ook wel een sterke motivatie blijkt te zijn voor deelname. Het narratief motivatie en betrokkenheid toont dat de deelnemers zich steeds meer willen inzetten. Hierdoor groeit hun vertrouwen over de uitwerking van de voorstellen en neemt hun enthousiasme over de inzet van het burgerberaad toe. Opvallend is dat deze twee narratieven op elkaar aansluiten wat verschilt met de bestaande literatuur en daarom een waardevolle toevoeging is. Het initiële wantrouwen werkt verbindend voor de deelnemers en gedurende het burgerberaad ontstaat er ook een gemeenschapsgevoel. Deze verbinding zorgt ervoor dat de deelnemers onderling vertrouwen ontwikkelen tijdens het proces. Hier overlapt het narratief verbinding en samenwerking met het narratief wantrouwen en vertrouwen wat een interessante toevoeging is.

Het initiële wantrouwen heeft zijn uitwerking in het proces. Gedurende het burgerberaad blijft dit wantrouwen een rol spelen in de vorming van de voorstellen en de verwachting van de uitkomsten. Binnen het narratief van de praktische organisatie ontstaat er ook vertrouwen. De goede organisatie, inzet van financiële middelen en hoge kosten van het burgerberaad geven het gevoel dat er belang wordt geacht aan hun bijdrage van de burgers en dat de uitkomsten worden doorgevoerd. Hierin heeft het narratief praktische organisatie een positieve invloed op het narratief vertrouwen en wantrouwen. Het is hierbij belangrijk een onafhankelijke partij de organisatie en moderatie verzorgt om zo het vertrouwen in het proces hoog te houden. Deze relatie tussen het narratief wantrouwen en vertrouwen en het narratief praktische organisatie is overeenkomstig met de theorie omtrent de procedurele rechtvaardigheid (Bleijenberg et al., 2020)

6.6 Samenvatting

Uit de analyse blijkt dat de resultaten grotendeels overeenkomen met bestaande theorieën en op enkele punten van de literatuur verschillen en zo een belangrijke toevoeging aan de literatuur vormen. Het wantrouwen onder de deelnemers van het burgerberaad komt voort uit een ervaren kloof tussen de overheid en de burger. De ontwikkeling van vertrouwen tijdens het burgerberaad kan worden verklaard door de theorie van procedurele rechtvaardigheid en de deliberatieve democratie. De twijfels van de deelnemers over de vorming van voorstellen tot interessante uitkomsten benadrukken het belang van procedurele rechtvaardigheid. Opvallend is dat het heersende wantrouwen gedurende het gehele burgerberaad, de context, druk zet op het proces en de ervaringen van de deelnemers, wat in de bestaande literatuur onvoldoende wordt benadrukt.

De deelnemers ontwikkelen een grote mate van motivatie en betrokkenheid bij het G1000 burgerberaad, wat overeenkomt met de theorie van gezamenlijk eigenaarschap. Actieve betrokkenheid van de gemeente en stimulansen zoals financiële vergoedingen dragen hieraan bij. De wetenschappelijke literatuur stelt daarnaast dat de politieke inbedding de sociale impact zou

verminderen, dit blijkt niet het geval te zijn. De deelnemers ontwikkelen eigenaarschap over hun voorstellen, willen langdurig betrokken blijven bij het burgerberaad, hechten belang aan samenwerking met ambtenaren en politici, en waarderen een actieve faciliterende rol van de gemeente.

Door de deelnemers wordt ook opgemerkt dat de diversiteit binnen het burgerberaad de dialoog verbetert en bijdraagt aan het ontwikkelen van voorstellen, wat overeenkomt met het uitgangspunt van de deliberatieve democratie. Daarnaast ontstaat er ook een grote verbondenheid en onderling vertrouwen tussen de deelnemers van het burgerberaad. De praktische uitdagingen en de nadruk die wordt gelegd op de praktische organisatie van het burgerberaad laat zien dat het een belangrijk aspect vormt. Dit wordt ondersteund aan de hand van literatuur van de proces principes van de deliberatieve democratie en de dimensies van procedurele rechtvaardigheid.

De vier geïdentificeerde narratieven vertonen veel overlappende aspecten, wat aantoont dat ze met elkaar in relatie staan en elkaar beïnvloeden. Het narratief wantrouwen en vertrouwen in de gemeente en het G1000 proces is een dominant en overkoepelend en staat op verschillende manieren in verhouding met de andere narratieven. Een belangrijke overeenkomst met de literatuur is het narratief wantrouwen in relatie tot het narratief praktische organisatie. Daarnaast zijn er een aantal belangrijke verschillen die een toevoeging kunnen vormen; de relatie tussen de ontwikkeling van motivatie, betrokkenheid en het vertrouwen. Maar ook de relatie tussen de verbinding onder de deelnemers en de ontwikkeling van vertrouwen.

7 Conclusie

In dit onderzoek is er kwalitatief narratief onderzoek gedaan naar het G1000 Schagen burgerberaad. Het G1000 burgerberaad is een democratische innovatie, een instrument dat specifiek is ontworpen om de participatie van burgers in het politieke besluitvormingsproces te vergroten en te verdiepen (Smith, 2012). Dit onderzoek heeft als doelstelling de narratieven van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad in kaart te brengen om zo te onderzoeken hoe de deelnemers het proces tijdens het G1000 burgerberaad ervaren en hoe het verloop van het proces hun ervaring beïnvloedt en verandert. Dit gebeurt door antwoord te geven op de hoofdvraag: *Welke narratieven komen naar voren in de verhalen die deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad vertellen over hun deelname aan het proces en welke betekenis geven zij hieraan?*. Om dit te onderzoeken zijn er 32 narratieve interviews uitgevoerd met 19 deelnemers van het burgerberaad. Hieronder zal antwoord worden gegeven op de hoofdvraag.

Het eerste narratief is “Vertrouwen en wantrouwen”. Het wantrouwen komt voort uit eerdere ervaringen met de gemeente, waarbij burgers het gevoel hebben dat hun stem niet wordt gehoord. Toch vormt dit voor de deelnemers geen obstakel om deel te nemen aan het burgerberaad. Aanvankelijk was het voor sommigen het idee om frustraties te uiten tijdens de bijeenkomsten, maar gaandeweg veranderde deze houding en wordt actief meegewerkt aan het vormen van ideeën en wordt het vertrouwen onderling verhoogt. De inzet van het burgerberaad wordt gezien als een positieve stap om burgers en gemeente dichterbij elkaar te brengen en participatie te bevorderen. Dit versterkt het vertrouwen tussen de burger en de gemeente. Toch blijft er ook een mate van wantrouwen bestaan onder de deelnemers wat doorwerkt in het proces. De vraag is of deze uitgewerkte voorstellen in het burgerberaad proces goed worden ontwikkeld tot iets waar de gemeente daadwerkelijk mee aan de slag kan. Het initiële wantrouwen op basis van ervaringen werkt ook door in de uiteindelijke verwachtingen van de burgers bij het realiseren van de uitkomsten van het burgerberaad. Daarnaast wordt ook de rol van de gemeente tijdens het burgerberaad als te terughoudend ervaren, wat wantrouwen creëert over hoe serieus het burgerberaad wordt genomen door hun. Het wordt gezien als cruciaal dat de gemeente de uitkomsten van het burgerberaad serieus neemt en met reactie komt. Alleen dan kan het vertrouwen in de gemeente worden hersteld en zal het burgerberaad proces als succesvol worden ervaren.

Het tweede narratief is “Motivatie en betrokkenheid”. De selectie en persoonlijke uitnodigingsbrief vormen een belangrijke motivatie om deel te nemen. Maar het burgerberaad wordt ook als een kans gezien om frustraties te uiten, actief ideeën in te brengen en de perspectieven van andere burgers uit de gemeente te horen. De aanmelding voor het burgerberaad gaat gepaard met een commitment om trouw en betrokken te blijven gedurende het gehele proces. Vanuit betrokkenheid vormen de deelnemers al lijstjes met ideeën en nemen die mee naar de start van het burgerberaad. De eerste bijeenkomst voedt het enthousiasme voor de rest van het burgerberaad. Het wordt als motiverend ervaren dat zo veel deelnemers waren gekomen. De motivatie groeit verder gedurende het burgerberaad en de betrokkenheid neemt toe. Een ander belangrijk onderdeel van de motivatie die gedurende het proces blijft bestaan voor het burgerberaad is de deelnamevergoeding. Er ontstaat verder onder de deelnemers de wens om betrokken te blijven en zich in te zetten voor de gemeenschap. Deze wens voor langdurige betrokkenheid uit zich ook in het idee voor het instellen van een structureel burgerberaad. Het burgerberaad kan hierdoor een waardevol platform zijn om continu de stem van de burgers te horen en om betrokkenheid bij de gemeenschap te vergroten. Het burgerberaad heeft laten inzien dat participatie niet alleen noodzakelijk is, maar ook lonend en

motiverend. Het burgerberaad is voor deelnemers ook een aanleiding om op andere wijze actief maatschappelijk betrokken te worden. Zo zorgt deelname voor een grotere politieke en maatschappelijke ambitie bij burgers.

Het derde narratief is "De verbinding en samenwerking". Bij de start van het burgerberaad zijn deelnemers vaak onbekenden voor elkaar. Het delen van de persoonlijke verhalen en de actieve houding van veel deelnemers werkt verbindend. Het burgerberaad geeft het gevoel onderdeel te zijn van een gemeenschappelijke groep. De interacties tijdens de pauze of tijdens de borrel achteraf worden door de deelnemers als gezellig en spontaan ervaren. De deelnemers leggen nieuwe connecties onderling. Er wordt ook buiten het burgerberaad afgesproken wat bijdraagt aan de verbinding. Gedurende het burgerberaad ontstaat er ook een groei in de samenwerking tussen de deelnemers. Iedereen krijgt de kans zijn of haar standpunt te vertellen, en de gesprekken worden op een constructieve wijze gevoerd. Er wordt door de deelnemers groot belang gehecht aan de spelregels van het burgerberaad omdat die zorgen voor een veilige sfeer. Ook de diversiteit binnen de zaal en de verschillende perspectieven van de deelnemers dragen eraan bij dat er op een effectieve manier kan worden samengewerkt.

Het vierde narratief is "Praktische organisatie". De deelnemers krijgen bij het lezen van de uitnodigingsbrief een mengeling aan duidelijke en onduidelijke verwachtingen. De nodige praktische informatie wordt gegeven, maar het is voor veel deelnemers nog onduidelijk wat hen te wachten staat. De organisatie van de eerste bijeenkomst wordt als indrukwekkend ervaren. Gedurende het proces ervaren de deelnemers soms gebrek aan informatie en heerst er wat onduidelijkheid. Er zijn een aantal praktische uitdagingen voor de deelnemers. Zo ervaren ze dat het burgerberaad veel tijd kost en dat de hoeveelheid werk te veel is. Sommige aspecten van het burgerberaad gaan te snel en er zijn bepaalde technische vaardigheden voor nodig die sommige deelnemers niet hebben en liever aan andere over laten. Ook de taalbarrière vormt een uitdaging tussen verschillende deelnemers. Praktische onderdelen zoals een goed verzorgde lunch, vriendelijk personeel wordt als erg belangrijk ervaren. Het creëert het gevoel dat er in de burgers wordt geïnvesteerd en geeft de assumptie dat de gemeente ook iets met de uitkomsten gaat doen.

Concluderend kan worden gesteld dat er vier verschillende narratieven in de verhalen van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad naar voren komen. De narratieven vertonen veel overlappende aspecten maar kunnen ook tegenstrijdig zijn, wat aangeeft dat ze tegelijkertijd naast elkaar bestaan en elkaar beïnvloeden. De werkelijkheid en de context van een burgerberaad laat zien dat deze complex is en narratieven kunnen ook gedurende de tijd nog veranderen en zich ontwikkelen. Toch kan gesteld worden dat het narratief "Vertrouwen en wantrouwen" het meest overkoepelend is. Dit narratief toont ook de veelzijdigheid van de ervaring van het burgerberaad aan waarbij er zowel wantrouwen heerst richting de gemeente en het proces als vertrouwen richting de onderlinge samenwerking, adequate organisatie en ontwikkeling van betrokkenheid.

De vier geïdentificeerde narratieven komen grotendeels overeen met de bestaande theorie over de deliberatieve democratie, voorwaarden voor participatie en de ervaren procedurele rechtvaardigheid. Daarnaast zijn er in dit onderzoek ook enkele verschillen met de literatuur wat een toegevoegde waarde aan de theorie is. Doordat de deelnemers wantrouwend aan de start van het burgerberaad beginnen wordt dit gevoel gedurende het burgerberaad verder meegenomen en beïnvloedt het verschillende aspecten van het proces. Hier wordt het belang van de context van het proces benadrukt. Door de motivatie en betrokkenheid die gedurende het proces ontstaan, neemt daarnaast het

vertrouwen in de inzet van het burgerberaad en in het proces ook toe. De deelnemers ontwikkelen vertrouwen in hun eigen vermogen, politieke betrokkenheid en maatschappelijke ambitie naast dat ze een grotere politieke inbedding en bestuurlijke betrokkenheid waarderen in het burgerberaad. Deze wederzijdse betrokkenheid tussen de overheid en burger zorgt ervoor dat beide partijen zich meer gehoord en begrepen voelen, wat het vertrouwen tussen de burger en de gemeente versterkt. Deze politieke inbedding gaat niet ten koste van de sociale impact of het eigenaarschap dat wordt ontwikkeld, mits de overheid zich op een goede manier opstelt op het burgerberaad en een onafhankelijke organisatie aanstelt voor de organisatie. Verder vormt de verbinding tussen de deelnemers van het burgerberaad een belangrijk onderdeel van het proces en draagt het bij aan het onderlinge vertrouwen. Tot slot draagt de facilitering, zoals een geschikte locatie, goede lunch en professionele moderatie, bij aan het vertrouwen in de uitkomsten van het burgerberaad en in de gemeente. Deze aspecten en relaties zoals hierboven beschreven vormen een toevoeging aan de bestaande theorie.

De narratieven van de deelnemers van het G1000 Schagen burgerberaad laten zien dat het burgerberaad een positieve invloed kan hebben op het bevorderen van burgerbetrokkenheid, het versterken van de onderlinge verbinding tussen burgers, het verbeteren van de relatie tussen burgers en de overheid en het voeren van een constructieve dialoog. De praktische organisatie van het burgerberaad speelt hierbij een belangrijke rol. Maar daarbij is het ook goed om te beseffen dat in de huidige tijd, waarin er groot wantrouwen in de samenleving heerst ten aanzien van de rol van de overheid, de impact van het proces en de resultaten nog complexer zijn. Vertrouwen komt immers te voet en gaat te paard. Deze boodschap kan mee worden genomen in de verdere doorontwikkelingen en inzet van burgerberaden. De afronding van het burgerberaad markeert daarbij niet het einde van de reis maar een waardevolle stap in het proces naar een moderne democratie.

7.1 Aanbevelingen voor Stichting G1000.nu

Naar aanleiding van dit onderzoek kunnen er verschillende aanbevelingen worden geformuleerd voor Stichting G1000.nu en voor de doorontwikkeling van het G1000 burgerberaad. Dit onderzoek kan helpen bij de toekomstige visievorming van het burgerberaad, waarbij de mogelijkheid om vertrouwen te herstellen tussen burgers en overheid verder kan worden verkent.

De resultaten hebben laten zien dat voor de start van het burgerberaad weinig duidelijkheid bestaat over de voorwaarden en ook gedurende het proces onduidelijk heerst over hoe het proces verder zal verlopen en wat er van de deelnemers wordt verwacht. Zelfs richting het einde van het burgerberaad is er veel onzekerheid over wat er met de uitkomsten zal gebeuren. Het is van belang dat er **meer transparantie komt over het proces en de uitkomsten van het burgerberaad**, omdat dit van invloed is op de acceptatie van de uitkomsten en bereidheid om in de toekomst opnieuw deel te nemen (Zhang, 2015; Truijens & van de Grift, 2023). Daarnaast draagt transparantie bij aan het creëren van vertrouwen (Grimmelikhuijsen et al., 2013). Ook heerst er veel onduidelijkheid onder de deelnemers over de verschillende rollen die er op het burgerberaad bestaan. Het is daarom aan te bevelen om **meer transparantie en uitleg te geven over de rollen van inwoners, werkgevers/professionals, ambtenaren, politici en vrijdenkers** en wat deze rollen toevoegen aan het burgerberaad.

Uit de resultaten blijkt dat de rol van politici en ambtenaar wordt gewaardeerd omdat het een waardevolle gelegenheid biedt voor zowel burgers als ambtenaren en politici om inzicht te krijgen in wat er al is bereikt binnen de gemeente, elkaars standpunten te begrijpen en betrokkenheid te creëren. Deze rollen komen echter nog onvoldoende naar voren of nemen af in zichtbaarheid. Ook

blijkt uit de resultaten dat de aanwezigheid van de gemeente, en specifiek de rol van de burgemeester, wordt gewaardeerd. Alhoewel deze rol ook niet te overheersend en sturend moet zijn. Daarom kan worden aanbevolen om **de aanwezigheid van de gemeente op het burgerberaad te versterken en de noodzakelijke maar onafhankelijke samenwerking tussen de gemeente en de Stichting G1000.nu duidelijker te benadrukken**. Dit kan bijvoorbeeld door de aanwezigheid van de burgemeester en het projectteam te benoemen en uitleg te geven over de onafhankelijke relatie.

Uit de resultaten blijkt verder dat deelnemers moeite hebben met het omgaan met digitale techniek en dat de taal soms een barrière vormt tussen deelnemers. Daarnaast ervaren de deelnemers dat er weinig gebruik gemaakt wordt van visuele hulpmiddelen zoals foto's, afbeeldingen en maquettes. Om de **inclusiviteit van het burgerberaad te vergroten**, wordt aanbevolen om meer digitale ondersteuning te bieden aan deelnemers die moeite hebben met de technologie, om uitsluiting te voorkomen. Ook zou het beschikbaar stellen van tolken of vertaling helpen bij het overbruggen van de taalbarrière. Verder kan het inzetten van meer visuele hulpmiddelen bijdragen aan het toegankelijker en begrijpelijker maken van informatie voor alle deelnemers.

7.2 Aanbevelingen voor gemeenten, provincies en de rijksoverheid

Burgerberaden zijn een actueel onderwerp om burgers meer te betrekken bij de besluitvorming. Veel gemeenten zijn geïnteresseerd of staan op het punt er een te organiseren. Naar aanleiding van dit onderzoek kunnen er verschillende aanbevelingen worden geformuleerd voor de overheid.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat het burgerberaad de betrokkenheid van burgers kan vergroten. Het zorgt voor de ontwikkeling van onderlinge verbinding tussen burgers en kan hun politieke en educatieve vaardigheden verbeteren. Echter, wanneer er al veel wantrouwen heerst onder de burgers richting de overheid, wordt deze houding ook meegenomen naar het burgerberaad. Deze wantrouwende houding uit zich ook richting de uitkomsten van het burgerberaad. Om dit te beperken **het is van groot belang dat er terugkoppeling op de participatie van deelnemers komt**. Dit is essentieel voor langdurige betrokkenheid en het gevoel dat hun inspanning het verschil maakt (Lowndes et al., 2006). Daarbij blijkt uit de resultaten dat de deelnemers het ook begrijpen wanneer de uitkomsten niet tot uitvoer worden gebracht zolang er maar uitleg wordt gegeven waarom.

Uit dit onderzoek blijkt ook dat het burgerberaad een grotere betrokkenheid onder de deelnemers genereert en dat zij ook sneller initiatief nemen voor hun voorstellen. Daarnaast ontstaat er een vergrote interesse voor een burgerberaad dat zich elke paar jaar herhaalt of structureel wordt ingezet. **Daarom wordt aanbevolen maatregelen te nemen die bijdragen aan een langdurige en duurzame betrokkenheid van burgers**. Hierbij moeten de bestaande buurt- en wijkraden ook niet vergeten worden. Daarnaast kan het waardevol zijn om te overwegen het burgerberaad regelmatig in te zetten. Dit draagt bij aan het langzaam dichten van de kloof tussen burger en overheid.

In de resultaten komt naar voren dat de deelnemers de aanwezigheid van de gemeente op het burgerberaad waarderen. Het biedt een kans om burgers en ambtenaren dichter bij elkaar te brengen en te laten samenwerken, wat kan bijdragen aan het herstellen van vertrouwen. Dit vermindert de sociale impact van het burgerberaad niet. De deelnemers van het burgerberaad geven hierover aan dat het belangrijk is dat het een proces van de burgers blijft en dat er niet te veel gemeentelijke invloed ontstaat. Daarom is het belangrijk om **een onafhankelijke organisatie** in te schakelen voor organisatie en facilitatie van het burgerberaad. Zij kunnen nadruk leggen op een procedureel rechtvaardig proces, voor het ontwikkelen van het vertrouwen in proces en acceptatie van uitkomsten. Daarnaast is het belangrijk dat de overheidsorganisatie ook zichtbaar is gedurende het burgerberaad en bevestigt dat zij ook daadwerkelijk iets met de uitkomsten van het burgerberaad gaan doen.

8 Discussie

In dit onderdeel zal er gereflecteerd worden op dit onderzoek. De beperkingen van het onderzoek worden besproken en suggesties voor vervolgonderzoek zullen worden gedaan.

Het onderzoek is uitgevoerd binnen één casus; het G1000 Schagen burgerberaad. Deze focus op een enkele casus maakt het moeilijk om bevindingen te generaliseren naar andere burgerberaden of gemeenten. De context van het specifieke burgerberaad is namelijk van invloed op de uitkomsten van de resultaten. Daarom is het lastig om op basis van een enkele casus brede conclusies te trekken.

Daarnaast had de onderzoeker een dubbelrol omdat ze zowel werkzaam was bij Stichting G1000.nu als verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit onderzoek. Dit kan invloed hebben gehad op de objectiviteit van het onderzoek en de analyse. De onderzoeker had ook al veel kennis van de werking van het proces van het burgerberaad voordat het onderzoek werd uitgevoerd, wat mogelijk heeft bijgedragen aan een minder objectieve interpretatie van de data. Daarnaast kwam de onderzoeker de respondenten ook tegen tijdens de bijeenkomsten. Hier werden ook korte gesprekje met de respondenten over het onderzoek gehouden en werden ook eventuele vragen beantwoord. Dit kan hebben geleid tot een vermenging van rollen en verwachtingen wat de resultaten mogelijk heeft beïnvloed. De onderzoeker had dit kunnen verbeteren door tijdelijk haar rol bij Stichting G1000.nu te pauzeren om zo een onafhankelijke relatie te behouden.

Een kritiek punt van een narratieve analyse is dat er niet altijd rekening wordt gehouden met de context van de uitspraak. Er wordt dan snel aangenomen dat alle uitspraken in dezelfde categorie vallen, terwijl je niet weet of de respondenten dit zo bedoelen (Kohler Riessman, 2005). Dit had verbeterd kunnen worden door met een tweede onderzoeker naar de analyse te kijken.

De narratieve interviews zijn uitsluitend gevoerd met deelnemers van het burgerberaad, niet met de teamleden van Stichting G1000.nu of het projectteam bij de gemeente Schagen. Dit beperkt de breedte van de perspectieven die in het onderzoek zijn opgenomen en kan de volledigheid van de bevindingen beïnvloeden. Verder, omdat het onderzoek inductief van aard is, was het lastiger om achteraf een duidelijke koppeling te maken met de bestaande literatuur. Veel resultaten worden bevestigd door de wetenschappelijke theorieën.

Bij het uitvoeren van narratieve interviews is het cruciaal dat er op een rustige en open manier het gesprek wordt gevoerd en dat er ook een relatie met de respondent wordt opgebouwd (Gubrium & Holstein, 1998). De 32 gesprekken vonden grotendeels plaats op het gemeentehuis, in de bibliotheek, bij respondenten thuis of in een restaurant. Soms was er sprake van ruis in de vorm van emotionele antwoorden, afleiding door extern geluid of invloed van de omgeving op de houding van de respondent. Het feit dat veel gesprekken op het gemeentehuis zijn gevoerd kan van invloed zijn geweest op de uitspraken die de respondenten doen over het burgerberaad en hun relatie met de gemeente omdat de respondenten bijvoorbeeld zich niet op hun gemak voelden. Vaak werd de onderzoeker in een dergelijke context ook geassocieerd met iemand die werkzaam is bij de gemeente, ondanks dat van tevoren duidelijk is gemaakt wat de rol is van de onderzoeker. Dit kan worden voorkomen door de gesprekken voornamelijk bij de respondenten thuis te voeren zodat de omgeving van het gesprek minder van invloed is op de resultaten.

Een andere beperking is dat er niet met alle 19 respondenten een tweede interview is afgenomen. Dit kwam doordat een aantal respondenten niet deelnam aan de Burgerforumfase van het proces of op vakantie was gedurende de gekozen interview weken. Hoewel er wel een ontwikkeling vast te stellen

was wat betreft een gegroeide motivatie en betrokkenheid en vertrouwen, werd verwacht dat de ervaringen van de deelnemers een groter contrast zouden bevatten wat betreft het eerste gesprek ten opzichte van het tweede gesprek. Dit bleek uiteindelijk niet het geval te zijn. Dit beperkte de mogelijkheid om inzicht te krijgen in hoe ervaringen en percepties van de deelnemers zich ontwikkelden over de tijd.

8.1 Aanbeveling voor vervolgonderzoek

Allereerst is het aan te bevelen om meerdere casestudies te onderzoeken om zo een breder en meer generaliseerbaar beeld te krijgen van burgerberaden in verschillende contexten. Het is ook interessant om verschillende vormen van burgerberaden met een ander proces te vergelijken. Hierdoor kan dieper inzicht worden gekregen in de effectiviteit en impact van bepaalde processen. Naast kwalitatieve narratieve interviews zou het ook nuttig zijn om kwantitatieve methoden, zoals vragenlijsten, toe te passen op alle deelnemers. Een mixed-method benadering, die zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens combineert, kan helpen om zowel diepgaande individuele ervaringen in kaart te brengen en brede patronen onder een grotere groep (Bryman, 2012).

Een andere aanbeveling zou zijn om dezelfde onderzoeksmethoden toe te passen op andere deliberatieve innovaties, zoals burgerbegroting of deliberatieve peilingen. Door de verschillende participatieve processen in kaart te brengen kan worden vergeleken wat de kenmerken, voordelen en uitdagingen van elke methode zijn als het gaat om de narratieven van de deelnemers.

Vervolgonderzoek zou ook direct na afloop van het burgerberaad kunnen plaatsvinden om zo de ervaringen van het gehele proces in kaart te brengen en de lange termijn impact van het burgerberaad te onderzoeken. Uit de narratieven blijkt dat vertrouwen en wantrouwen en groot aspect vormen in de ervaring van deelnemers. Toekomstig onderzoek zou zich specifiek kunnen richten op deze dimensie door te onderzoeken hoe het vertrouwen in de overheid kan worden vergroot met de inzet van burgerberaden.

Literatuurlijst

- Abelson, J., Forest, P.-G., Eyles, J., Smith, P., Martin, E., & Gauvin, F.-P. (2003). Deliberations about deliberative methods: issues in the design and evaluation of public participation processes. *Social Science & Medicine*, 57, 239–251. [https://doi.org/https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/S0277-9536\(02\)00343-X](https://doi.org/https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1016/S0277-9536(02)00343-X)
- Anderson, C., & Kirkpatrick, S. (2016). Narrative interviewing. *International Journal of Clinical Pharmacy*, 38(3), 631–634. <https://doi.org/10.1007/s11096-015-0222-0>
- Binnema, H., & Michels, A. (2022). Does Democratic Innovation Reduce Bias? The G1000 as a New Form of Local Citizen Participation. *International Journal of Public Administration*, 45(6), 475–485. <https://doi.org/10.1080/01900692.2020.1863425>
- Bisschops, S. (2022). *Participatie en vertrouwen: Hoe participatie wel én niet kan bijdragen aan het versterken of herstellen van vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur*. <https://kennis.zuid-holland.nl/wp-content/uploads/2022/05/PZH-2022-Eindrapport-onderzoek-relatie-participatie-en-vertrouwen-in-het-openbaar-bestuur.pdf>
- Bleijenberg, C., Renes, R. J., Aarts, N., & Moons, J. (2020). Het spel en de knikers: ervaren rechtvaardigheid in vier lokale participatieprocessen. *Bestuurswetenschappen*, 74(2), 51–67. <https://doi.org/10.5553/bw/016571942020074002005>
- Boeije, H., & Bleijenberg, I. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek* (3de editie). Boom Lemma.
- Boogaard, G., Michels, A., Cohen, J., Smets, P., Binnema, H., & Vlind, M. (2016). *G1000 ervaring met burgertoppen*. Boom Bestuurskunde.
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods* (5de editie). Oxford University Press.
- Buge, E., & Vandamme, P. É. (2023). Conflicts of Legitimacies in Representative Institutions: The Case of the French Citizen Convention for Climate. *Representation*, 59(4), 597–614. <https://doi.org/10.1080/00344893.2022.2094453>
- Bureau Burgerberaad. (n.d.). *In kaart: Burgerberaad maakt stevige opmars in Nederland*. <https://www.bureauburgerberaad.nl/articles/in-kaart-burgerberaad-maakt-stevige-opmars-in-nederland>
- Chang, L., & Zhang, W. (2021). Procedural Justice in Online Deliberation: Theoretical Explanations and Empirical Findings. *Journal of Deliberative Democracy*, 17(1), 105–117. <https://doi.org/10.16997/jdd.968>
- Courant, D. (2021, 9 juni). *The promises and disappointments of the French Citizens' Convention for Climate*. <https://www.publicdeliberation.net/the-promises-and-disappointments-of-the-french-citizens-convention-for-climate/>
- Crosby, N. (1995). *Fairness and competence in citizen participation: evaluating models for environmental discourse*. Kluwer Academic Publishers.
- Dahl, R. (1989). *Democracy and its critics*. Yale University Press.
- Dienel, P. C., & Renn, O. (1995). Planning Cells: A Gate to “Fractal” Mediation. In *Fairness and Competence in Citizen Participation* (pp. 117–140). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-011-0131-8_6

- Dryzek, J. S. (2010). *Foundations and Frontiers of Deliberative Governance*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199562947.001.0001>
- Eckardt, F. (2021). *Let the people speak: deliberative mini-publics* [University of Twente]. <https://doi.org/10.3990/1.9789036552189>
- Eindrapportage adviescommissie burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid. (2021). *Adviesrapport betrokken bij klimaat*.
- Elstub, S., Ercan, S., & Mendonça, R. F. (2016). Editorial introduction: The fourth generation of deliberative democracy. *Critical Policy Studies*, 10(2), 139–151. <https://doi.org/10.1080/19460171.2016.1175956>
- Elstub, S., & McLaverty, P. (2014). *Deliberative Democracy: Issues and Cases*. Edinburgh University Press.
- Farrell, D. M., Suiter, J., & Harris, C. (2019). ‘Systematizing’ constitutional deliberation: the 2016–18 citizens’ assembly in Ireland. *Irish Political Studies*, 34(1), 113–123. <https://doi.org/10.1080/07907184.2018.1534832>
- Fishkin J. (2019). Democracy When the People Are Thinking: Deliberation and Democratic Renewal. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 163(2), 108–121.
- Fishkin, J. S. (1996). The Televised Deliberative Poll: An Experiment in Democracy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 546, 132–140. <https://doi.org/https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1177/0002716296546001012>
- Fishkin, J. S. (2015). Deliberative polling: Reflections on an ideal made practical. In *Evaluating democratic innovations* (pp. 71–89). Routledge.
- Fishkin, J. S., Luskin, R. C., & Jowell, R. (2000). Deliberative Polling and Public Consultation. In *Parliamentary Affairs* (Vol. 53, pp. 657–666).
- Florida, A. (2018). The Origins of the Deliberative Turn. In A. Bächtiger, J. S. Dryzek, J. Mansbridge, & M. Warren (Eds.), *The Oxford Handbook of Deliberative Democracy* (pp. 34–54). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198747369.013.25>
- Fournier, P., Van der Kolk, H., Kenneth Carty, R., Blais, A., & Rose, J. (2011). *When Citizens Decide: Lessons from Citizen Assemblies on Electoral Reform*. Oxford Academics.
- Frost, & Nollaig. (2011). *Qualitative Research Methods in Psychology*. Open University Press.
- Fung, A. (2003). Survey article: Recipes for public spheres - Eight institutional design choices and their consequences. *Journal of Political Philosophy*, 11(3), 338–367. <https://doi.org/10.1111/1467-9760.00181>
- G1000.org. (n.d.). *G1000-burgertop*. <https://www.g1000.org/nl/cases/g1000-burgertop>
- Garbe, D. (1986). Planning Cell and Citizen Report: a report on German experiences with new participation instruments. *European Journal of Political Research*, 14(1–2), 221–236. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1986.tb00831.x>
- Gastil, J. (2007, 7 october). *Deliberative polling - pros and cons*. https://www.opendemocracy.net/en/deliberative_polling_pros_and_cons/

- Gastil, J., & Knobloch, K. R. (2023). The Oregon Citizens' Initiative Review: Long-Term Impacts in the Context of Direct Democracy. *The Impacts of Democratic Innovations*. In *The impacts of Democratic Innovations* (pp. 95–116). ECPR Pres.
- Germann, M., Marien, S., & Muradova, L. (2022). Scaling Up? Unpacking the Effect of Deliberative Mini-Publics on Legitimacy Perceptions. *Political Studies*.
<https://doi.org/10.1177/00323217221137444>
- Gibson, G. (2002). *Report on the Constitution of the Citizens' Assembly on Citizens' Assembly on Electoral Reform*.
- Gregorie Fraty. (2021, 21 maart). *Wij waren 150 steentjes in de schoenen van Macron*. NRC.
- Grimmelikhuijsen, S., Porumbescu, G., Hong, B., & Im, T. (2013). The effect of transparency on trust in government: A cross-national comparative experiment. *Public Administration Review*, 73(4), 575–586. <https://doi.org/10.1111/puar.12047>
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (1998). Narrative practice and the coherence of personal stories. *Sociological Quarterly*, 39(1), 163–187. <https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1998.tb02354.x>
- Habermas, J. (1984). *The theory of communicative action vol. 1*.
- Habermas, J. (1994). Three normative models of democracy. *Constellations*, 1(1), 1–10.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8675.1994.tb00001.x>
- Hampton, G. (2004). Enhancing Public Participation through Narrative Analysis. *Sciences*, 37(4), 261–276. <https://doi.org/10.1007/sl>
- Harris, C. (2019). Mini-publics: design choices and legitimacy. In *Handbook of Democratic Innovation and Governance*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781786433862.00011>
- Held, D. (2006). *Models of Democracy*. Polity Press.
- Hendriks, C., Dryzek, J. S., & Hunold, C. (2007). Turning up the heat: Partisanship in deliberative innovation. *Political Studies*, 55(2), 362–383.
- Hill, C., & Burrows, G. (2017). New voices: The usefulness of a narrative approach to social work research. *Qualitative Social Work*, 16(2), 273–288. <https://doi.org/10.1177/1473325017689966>
- Klüver, L. (1995). Consensus conferences at the Danish Board of Technology. In *Public participation in science - The role of consensus conferences in Europe*. Science Museum.
- Knobloch, K. R., Barthel, M. L., & Gastil, J. (2020). Emanating Effects: The Impact of the Oregon Citizens' Initiative Review on Voters' Political Efficacy. *Political Studies*, 68(2), 426–445.
<https://doi.org/10.1177/0032321719852254>
- Knobloch, K. R., Gastil, J., Reedy, J., & Cramer Walsh, K. (2013). Did They Deliberate? Applying an Evaluative Model of Democratic Deliberation to the Oregon Citizens' Initiative Review. *Journal of Applied Communication Research*, 41(2), 105–125.
<https://doi.org/10.1080/00909882.2012.760746>
- Kohler Riessman, C. (2005). Narrative Analysis. In *Narrative, Memory & Everyday Life* (pp. 1–7). University of Huddersfield.
- Koning, F., den Ridder, J., Peters, S., Blijleven, W., & de Kluizenaar, Y. (2023). *SCP-reflectie op het organiseren van burgerfora: Vier aandachtspunten vanuit het burgerperspectief*.

- Leventhal, G. S. (1980). What Should Be Done with Equity Theory? In *Social Exchange* (pp. 27–55). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-3087-5_2
- Lind, E. A., & Tyler, T. R. (1988). *The Social Psychology of Procedural Justice*. Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2115-4>
- Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2006). Diagnosing and Remediating the Failings of Official Participation Schemes: The CLEAR Framework. *Social Policy and Society*, 5(2), 281–291. <https://doi.org/10.1017/s1474746405002988>
- Mansbridge, J. (2010). Deliberative Polling as the Gold Standard. *The Good Society*, 19(1), 55–62. <https://doi.org/10.5325/goodsociety.19.1.0055>
- McCance, T. V., McKenna, H. P., & Boore, J. R. P. (2001). Exploring caring using narrative methodology: An analysis of the approach. *Journal of Advanced Nursing*, 33(3), 350–356. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.01671.x>
- Michels, A., & Binnema, H. (2016). De realisatie van democratische waarden. In *G1000. Ervaringen met burgertoppen* (pp. 45–58). Boom.
- Michels, A., & Binnema, H. (2019). Assessing the Impact of Deliberative Democratic Initiatives at the Local Level: A Framework for Analysis. *Administration and Society*, 51(5), 749–769. <https://doi.org/10.1177/0095399718760588>
- Michels, A., & de Graaf, L. (2010). Examining citizen participation: Local participatory policy making and democracy. *Local Government Studies*, 36(4), 477–491. <https://doi.org/10.1080/03003930.2010.494101>
- Miltenburg, E., Geurkink, B., Den Ridder, J., & Herweijer, L. (2023). *Burgerperspectieven 2023 I 3*.
- Ministerie van Buitenlandse Zaken. (2023, 21 augustus). *Wat is de Groep van Twintig (G20)? Buitenlandse Zaken in begrijpelijke taal*. <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/het-werk-van-bz-in-de-praktijk/weblogs/2023/wat-is-de-g20>
- Mouffe, C. (2013). *Agonistics: Thinking the world politically*. Verso Books.
- Mulder, A. (2020, 7 september). *De mogelijkheden van burgerpanels*. Tweede Kamer. <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2020D39380&did=2020D39380>
- Niemeyer, S., & Dryzek, J. S. (2007). The ends of deliberation: Meta-consensus and inter-subjective rationality as ideal outcomes. *Swiss Political Science Review*, 13(4), 497–526. <https://doi.org/10.1002/j.1662-6370.2007.tb00087.x>
- Niemeyer, S., Veri, F., Dryzek, J. S., & Bächtiger, A. (2023). How Deliberation Happens: Enabling Deliberative Reason. *American Political Science Review*, 46(3). <https://doi.org/10.1017/S0003055423000023>
- NOS. (2017, 23 april). *Burgertop Ierland stemt voor minder strenge voorwaarden abortus*. <https://nos.nl/artikel/2169871-burgertop-ierland-stemt-voor-minder-strenge-voorwaarden-abortus>
- OECD. (2020). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions*. OECD. <https://doi.org/https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1787/339306da-en>

- Ohnuma, S., Yokoyama, M., & Mizutori, S. (2022). Procedural Fairness and Expected Outcome Evaluations in the Public Acceptance of Sustainability Policymaking: A Case Study of Multiple Stepwise Participatory Programs to Develop an Environmental Master Plan for Sapporo, Japan. *Sustainability*, 14(6). <https://doi.org/10.3390/su14063403>
- Peeters, T., Smits Van Waesberghe, E., Mesic, A., & Van Wonderen, R. (2020). *Van persoonlijke krenking tot vertrouwensbreuk Verhalen van burgers met gebrek aan vertrouwen in instituties*.
- Pow, J., van Dijk, L., & Marien, S. (2020). It's Not Just the Taking Part that Counts: 'Like Me' Perceptions Connect the Wider Public to Minipublics. *Journal of Deliberative Democracy*, 16(2), 43–55. <https://doi.org/10.16997/jdd.368>
- Rawls, J. (1997). The Idea of Public Reason Revisited. *The University of Chicago Law Review*, 64(3), 765–807. <https://www.jstor.org/stable/1600311>
- Rovers, E. (2022). *Nu is het aan ons*. De Correspondent.
- Setälä, M. (2017). Connecting deliberative mini-publics to representative decision making. *European Journal of Political Research*, 56(4), 846–863. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12207>
- Smith, G. (2012). Deliberative democracy and mini-publics. In *Evaluating Democratic Innovations* (pp. 90–111). Routledge.
- Stanford. (n.d.). *What is Deliberative Polling?*. <https://deliberation.stanford.edu/what-deliberative-pollingr#CaseStudies>
- Stichting G1000.nu. (n.d.-a). *G1000burgerberaad*. <https://g1000.nu/g1000burgerberaad/>
- Stichting G1000.nu. (n.d.-b). *G1000Schagen*. <https://g1000schagen.nl/>
- Stichting G1000.nu. (2024). *Voorstel Projectplan G1000Schagen*.
- Street, J., Duszynski, K., Krawczyk, S., & Braunack-Mayer, A. (2014). The use of citizens' juries in health policy decision-making: A systematic review. *Social Science & Medicine*, 109, 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.03.005>
- Suiter, J., & Deligiaouri, A. (2023). Introduction to the Special Issue From Mini-publics to Mass Publics. *Representation*, 59(1), 1–12. <https://doi.org/10.1080/00344893.2022.2158920>
- Suter, N., Ardizzone, G., Giarelli, G., Cadarin, L., Gruarin, N., Chiara, & Mis, C., Michilin, N., Merighi, A., & Truccolo, I. (2021). The power of informal cancer caregivers' writings: results from a thematic and narrative analysis. *Supportive Care in Cancer*, 29, 4381–4388. <https://doi.org/10.1007/s00520-020-05901-3/Published>
- Thibaut, J., & Walker, L. (1978). A theory of procedure. *California Law Review*, 66(3).
- Truijens, D., & van de Grift, E. (2023). *Verkenning Evaluatiekader Burgerfora*. TNO.
- Tyler, T. R. (2000). Social Justice: Outcome and Procedure. *International Journal of Psychology*, 35(2), 117–125. <https://doi.org/10.1080/002075900399411>
- van Dijk, H. (2020). *Handboek G1000, filosofie en methodologie van het Burgerberaad G1000*.
- van Reybrouck, D. (2013). *Tegen verkiezingen*. De Bezige Bij.

- Volodin, D. (2019). Deliberative democracy and trust in political institutions at the local level: evidence from participatory budgeting experiment in Ukraine. *Contemporary Politics*, 25(1), 78–93. <https://doi.org/10.1080/13569775.2018.1544683>
- Wagemans, F., Peters, S., Steenbekkers, A., & Hoff, S. (2023). *Roep om een overheid die verantwoordelijkheid neemt*. www.scp.nl
- Willis, R., Curato, N., & Smith, G. (2022, March 1). Deliberative democracy and the climate crisis. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 13(2). <https://doi.org/10.1002/wcc.759>
- Zhang, W. (2015). Perceived Procedural Fairness in Deliberation: Predictors and Effects. *Communication Research*, 42(3), 345–364. <https://doi.org/10.1177/0093650212469544>
- Zmerli, S., & van der Meer, T. W. G. (2017). *Handbook on Political Trust*. Edward Elgar Publishing Limited.

Bijlage

Bijlage 1 Respondentenlijst

Hieronder is het overzicht van alle respondenten waarmee narratieve interviews zijn gevoerd.

Respondenten uit de gemeente Schagen	
Eerste gesprek	Tweede gesprek
R1G1	R1G2
R2G1	R2G2
R3G1	
R4G1	R4G2
R5G1	R5G2
R6G1	R6G2
R7G1	R7G2
R8G1	
R9G1	
R10G1	
R11G1	R11G2
R12G1	R12G2
R13G1	R13G2
R14G1	
R15G1	
R16G1	R16G2
R17G1	R17G2
R18G1	R18G2
R19G1	R19G2

Bijlage 2 Informed consent formulier

Informed consent: Voor deelname aan masterscriptie onderzoek van Josephine Wijngaard over de narratieven van het G1000 Schagen burgerberaad in het kader van de master Communicatie, Beleid en Management aan de Universiteit Utrecht.

Ik verklaar hierbij op voor mij duidelijke wijze te zijn ingelicht over de aard en methode van het onderzoek voor de scriptie, zoals uiteengezet op het informatieblad. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

Ik stem geheel vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik behoud daarbij het recht deze instemming weer in te trekken, zonder dat ik daarvoor een reden hoeft op te geven. Ik besef dat ik op elk moment mag stoppen met het interview. Als mijn onderzoeksresultaten gebruikt worden in wetenschappelijke publicaties, of op een andere manier openbaar worden gemaakt, dan zal dit volledig geanonimiseerd gebeuren. Mijn persoonsgegevens worden niet door derden ingezien zonder mijn uitdrukkelijke toestemming.

Als ik meer informatie over het onderzoek wil, nu of in de toekomst, dan kan ik me wenden tot de scriptiebegeleider Madeline Winnubst; m.h.winnubst@uu.nl verbonden aan het Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap van de Universiteit Utrecht.

Aldus in tweevoud getekend:

.....

Naam en handtekening student: Josephine Wijngaard

Naam en handtekening respondent:

Plaats:

Datum:

Bijlage 3 Codeboom

